

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1992	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 30

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2015

Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των σπονδυλωτών ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς ή άλλους επιστημονικούς σκοπούς.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο Νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται και έχει την ισχύ, που προβλέπει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των σπονδυλωτών ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς ή άλλους επιστημονικούς σκοπούς, η οποία καταρτίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και υπογράφτηκε από την Ελλάδα την 18η Μαρτίου 1986, της οποίας το κείμενο, σε πρωτότυπο στη γαλλική γλώσσα και σε μετάφραση στην ελληνική έχει ως εξής:

CONVENTION EUROPÉENE SUR LA PROTECTION DES ANIMAUX VERTÉBRÉS UTILISÉS À DES FINS EXPÉRIMENTALES OU À D'AUTRES FINS SCIENTIFIQUES

PRÉAMBULE

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires de la présente Convention,

Rappelant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses membres, et qu'il souhaite coopérer avec d'autres Etats dans la protection des animaux vivants utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques ;

Reconnaissant que l'homme a l'obligation morale de respecter tous les animaux et de prendre dûment en considération leur aptitude à souffrir et à se souvenir ;

Reconnaissant toutefois que l'homme, dans sa quête de connaissance, de santé et de sécurité, a besoin d'utiliser des animaux lorsqu'on peut raisonnablement espérer que cela fera progresser la connaissance, ou produira des résultats utiles d'une façon générale pour l'homme ou pour l'animal, au même titre qu'il utilise les animaux pour se nourrir, pour se vêtir et comme bêtes de somme ;

Résolus à limiter l'utilisation des animaux à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques, avec pour finalité de remplacer cette utilisation partout où cela est possible, notamment en recherchant des méthodes de substitution et en encourageant le recours à ces méthodes de substitution ;

Souhaitant adopter des dispositions communes, afin de protéger les animaux utilisés dans des procédures susceptibles de provoquer des dommages durables, des douleurs, des souffrances ou de l'angoisse et d'assurer que ceux-ci, lorsqu'ils sont inévitables, soient réduits au minimum,

Sont convenus de ce qui suit :

TITRE I

Principes généraux

Article 1

1. La présente Convention s'applique à tout animal utilisé ou destiné à être utilisé dans toute procédure expérimentale ou autre procédure scientifique susceptibles de provoquer des dommages durables, des douleurs, des souffrances ou de l'angoisse. Elle ne s'applique pas aux pratiques agricoles ou cliniques vétérinaires non expérimentales.

2. Au sens de la présente Convention, on entend par :

a. «*animal*» : sans autre qualificatif, tout vertébré vivant non humain, y compris les formes larvaires autonomes et/ou capables de reproduction, mais à l'exclusion des autres formes fœtales ou embryonnaires ;

b. «*destiné à être utilisé*» : élevé ou détenu pour la vente, la cession ou l'utilisation dans une expérience ou une autre procédure scientifique ;

c. «procédure» : toute utilisation expérimentale ou autre utilisation scientifique d'un animal susceptible de causer à cet animal des dommages durables, des douleurs, des souffrances ou de l'angoisse, y compris toute intervention aboutissant ou susceptible d'aboutir à la naissance d'un animal dans de telles conditions, les méthodes les moins douloureuses acceptées par la pratique moderne (c'est-à-dire les méthodes «humanitaires») pour le sacrifice et le marquage des animaux étant toutefois exclues. Une procédure commence au moment où un animal est préparé pour la première fois aux fins d'utilisation et se termine lorsqu'aucune observation ne doit plus être faite pour la procédure concernée. La suppression des dommages durables, des douleurs, des souffrances ou de l'angoisse du fait de l'utilisation efficace d'une anesthésie ou d'une analgésie ou d'autres méthodes sur un animal ne place pas l'utilisation d'un animal en dehors du champ d'application de cette définition ;

d. «personne compétente» : toute personne considérée par une Partie comme compétente sur son territoire pour remplir la fonction appropriée décrite dans la présente Convention ;

e. «autorité responsable» : ;sur le territoire de la Partie concernée, toute autorité, tout organe ou toute personne désignés pour la fin considérée ;

f. «établissement» : toute installation fixe ou mobile, tout bâtiment, groupe de bâtiments ou tous autres locaux, ainsi qu'un endroit non totalement clos ou couvert ;

g. «établissement d'élevage» : tout établissement dans lequel des animaux sont élevés en vue de leur utilisation dans des procédures ;

h. «établissement fournisseur» : tout établissement autre qu'un établissement d'élevage, qui fournit des animaux en vue de leur utilisation dans des procédures ;

i. «établissement utilisateur» : tout établissement dans lequel des animaux sont utilisés dans des procédures ;

j. «méthode humanitaire pour le sacrifice» : sacrifice d'un animal avec un minimum de souffrance physique et mentale, compte tenu de l'espèce.

Article 2

Une procédure ne peut être pratiquée que pour l'un ou plusieurs des buts suivants et sous réserve des restrictions prévues par la présente Convention :

a. i. la prévention des maladies, de la mauvaise santé ou des autres anomalies ou de leurs effets sur l'homme, les animaux vertébrés et invertébrés ou les plantes, y compris les essais de qualité, d'efficacité et d'innocuité des médicaments, des substances ou des produits et de leur production ;

ii. le diagnostic ou le traitement des maladies ou autres anomalies ou de leurs effets, chez l'homme, les animaux vertébrés ou invertébrés ou les plantes ;

b. la détection, l'évaluation, le contrôle ou les modifications des conditions physiologiques chez l'homme, les animaux vertébrés et invertébrés et les plantes ;

c. la protection de l'environnement ;

d. la recherche scientifique ;

e. l'enseignement et la formation ;

f. les enquêtes médico-légales.

Article 3

Chaque Partie s'engage à prendre, dès que possible et, de toute manière, dans les cinq ans suivant la date d'entrée en vigueur de la présente Convention à son égard, toutes les mesures nécessaires pour donner effet aux dispositions de la présente Convention et pour assurer un système efficace de contrôle et de surveillance.

Article 4

Aucune disposition de la présente Convention ne porte atteinte à la faculté des Parties d'adopter des règles plus strictes visant à assurer la protection des animaux utilisés dans des procédures ainsi qu'à contrôler et à limiter l'utilisation des animaux dans des procédures.

TITRE II

Soins et hébergement des animaux

Article 5

1. Tout animal utilisé ou destiné à être utilisé dans une procédure bénéficie d'un logement, d'un environnement, au moins d'une certaine liberté de mouvement, de nourriture, d'eau et de soins appropriés à sa santé et à son bien-être. Toute restriction apportée à sa capacité de satisfaire ses besoins physiologiques et éthologiques est limitée autant que possible. Pour la mise en œuvre de cette disposition il conviendrait de s'inspirer des lignes directrices relatives à l'hébergement et aux soins des animaux figurant à l'annexe A à la présente Convention.

2. Les conditions d'environnement dans lesquelles un animal est élevé, détenu ou utilisé font l'objet d'un contrôle journalier.

3. Le bien-être et l'état de santé des animaux sont observés avec une attention et une fréquence suffisantes pour prévenir tout dommage durable, toutes douleurs, souffrances inutiles ou angoisse.

4. Chaque Partie prend les mesures nécessaires pour assurer l'élimination de toute défectuosité ou souffrance constatées dans les délais les plus brefs.

TITRE III

Conduite des procédures

Article 6

1. Il n'est pas effectué de procédure pour l'un des buts indiqués à l'article 2 s'il peut être recouru raisonnablement et pratiquement à une autre méthode scientifiquement acceptable n'impliquant pas l'utilisation d'un animal.

2. Chaque Partie devrait encourager les recherches scientifiques tendant à développer des méthodes qui pourraient donner la même information que celle obtenue dans les procédures.

Article 7

Lorsqu'il est nécessaire d'effectuer une procédure, le choix des espèces fait l'objet d'un examen attentif et, si cela est requis, sa motivation est exposée à l'autorité responsable ; lors du choix entre procédures, devraient être sélectionnées celles qui utilisent le nombre minimal d'animaux, qui causent le moins de dommages durables, de douleurs, de souffrances et d'angoisse et qui sont susceptibles de donner les résultats les plus satisfaisants.

Article 8

Des méthodes d'anesthésie générale ou locale ou des méthodes analgésiques ou d'autres méthodes conçues pour éliminer autant que possible les dommages durables, les douleurs, les souffrances ou l'angoisse sont appliquées dans toute procédure et pendant toute sa durée, à moins que :

a. la douleur provoquée par la procédure ne soit inférieure à l'altération du bien-être de l'animal causée par anesthésie ou analgésie, ou que

b. l'utilisation d'anesthésie ou d'analgésie ne soit incompatible avec l'objet de la procédure. Dans ce cas, des mesures législatives et/ou administratives appropriées doivent être prises pour qu'une telle procédure ne soit effectuée inutilement.

Article 9

1. Lorsqu'il est prévu de soumettre un animal à une procédure dans laquelle il subira ou risque de subir des douleurs considérables susceptibles de se prolonger, cette procédure est expressément déclarée et justifiée auprès de l'autorité responsable ou expressément autorisée par elle:

2. Des mesures législatives et/ou administratives appropriées sont prises pour qu'une telle procédure ne soit effectuée inutilement.

De telles mesures incluent :

— soit l'autorisation expresse par l'autorité responsable ;

— soit la déclaration expresse de la procédure auprès de l'autorité responsable et l'action judiciaire intentée par cette autorité ou la décision administrative prise par elle, si elle n'est pas convaincue que la procédure revête une importance suffisante pour les besoins essentiels de l'homme ou de l'animal, y compris la solution de problèmes scientifiques.

Article 10

Au cours d'une procédure, tout animal utilisé continue à relever des dispositions de l'article 5 à moins que ces dispositions ne soient incompatibles avec l'objectif de la procédure.

Article 11

1. A la fin de toute procédure, il est décidé si l'animal doit être gardé en vie ou sacrifié par une méthode humanitaire. Un animal n'est pas gardé en vie si, quand bien même son état de santé serait redevenu normal à tous autres égards, il est probable qu'il continue à subir des douleurs ou une angoisse permanentes.

2. Les décisions visées au paragraphe 1 du présent article sont prises par une personne compétente, notamment un vétérinaire ou la personne qui, conformément à l'article 13, est responsable de la procédure, ou qui l'a conduite.

3. Lorsque, à l'issue d'une procédure :

a. un animal doit être gardé en vie, il reçoit les soins nécessités par son état de santé, il est placé sous la surveillance d'un vétérinaire ou d'une autre personne compétente, et il est maintenu dans des conditions conformes aux dispositions de l'article 5. Il peut toutefois être dérogé aux conditions fixées dans ce paragraphe lorsque de l'avis d'un vétérinaire l'animal ne souffrirait pas des conséquences d'une telle dérogation ;

b. un animal ne doit pas être gardé en vie ou ne peut bénéficier des dispositions de l'article 5 pour son bien-être, il est sacrifié par une méthode humanitaire le plus tôt possible.

4. Aucun animal utilisé dans une procédure qui lui a causé une douleur ou une souffrance intenses ou durables, que l'anesthésie ou l'analgésie ait été ou non employée, ne peut être utilisé dans une nouvelle procédure à moins que son état de santé et de bien-être ne soit redevenu normal, et à condition que :

a. pendant toute la durée de cette nouvelle procédure, l'animal soit soumis à une anesthésie générale qui sera maintenue jusqu'au sacrifice ; ou que

b. la nouvelle procédure n'implique que des interventions mineures.

Article 12

Nonobstant les autres dispositions de la présente Convention, lorsque les buts légitimes de la procédure le requièrent, l'autorité responsable peut autoriser la mise en liberté de l'animal concerné à condition qu'elle se soit assurée que le maximum possible de soins a été apporté à sauvegarder le bien-être de celui-ci. Les procédures avec mise en liberté de l'animal ne sont pas autorisées aux seules fins d'enseignement ou de formation.

TITRE IV

Autorisations

Article 13

Une procédure dans les buts visés à l'article 2 ne peut être effectuée que par des personnes autorisées, ou sous la responsabilité directe d'une personne autorisée, ou si le projet expérimental ou autre projet scientifique visé est autorisé conformément aux dispositions de la législation nationale. Cette autorisation n'est accordée qu'aux personnes jugées compétentes par l'autorité responsable.

TITRE V

Établissements d'élevage ou établissements fournisseurs

Article 14

Les établissements d'élevage et les établissements fournisseurs sont enregistrés auprès de l'autorité responsable, sous réserve d'une dispense accordée aux termes de l'article 21 ou 22. De tels établissements enregistrés satisfont aux conditions énoncées à l'article 5.

Article 15

L'enregistrement prévu à l'article 14 mentionne la personne responsable de l'établissement, qui est compétente pour administrer ou faire administrer les soins appropriés aux animaux des espèces élevées ou détenues dans l'établissement.

Article 16

1. Des dispositions sont prises dans les établissements d'élevage enregistrés pour la tenue d'un registre dans lequel sont inscrits tous les animaux qui y sont élevés, et indiqués le nombre et l'espèce des animaux qui sortent de l'établissement, la date de leur sortie et le nom et l'adresse du destinataire.

2. Des dispositions sont prises dans les établissements fournisseurs enregistrés pour la tenue d'un registre dans lequel sont indiqués le nombre et l'espèce des animaux qui arrivent dans l'établissement et en sortent, les dates des mouvements effectués, le fournisseur des animaux concernés, et le nom et l'adresse du destinataire.

3. L'autorité responsable prescrit la nature des registres qui doivent être tenus et mis à sa disposition par la personne responsable des établissements mentionnés aux paragraphes 1 et 2 du présent article. Ces registres sont conservés pendant une période minimale de trois ans à partir de la date de la dernière inscription.

Article 17

1. Dans tout établissement, chaque chien et chat, avant son sevrage, fait l'objet d'un marquage individuel et permanent, pratiqué de la manière la moins douloureuse possible.

2. Lorsqu'un chien ou un chat non marqué entre pour la première fois dans un établissement après son sevrage, il est marqué le plus tôt possible.

3. Quand un chien ou un chat non-sevré et qu'il n'a pas été possible de marquer préalablement est transféré d'un établissement à un autre, un document d'enregistrement contenant des informations complètes, spécifiant notamment l'identité de sa mère, est tenu jusqu'à son marquage.

4. Les caractéristiques de l'identité et de l'origine de chaque chien ou chat doivent figurer sur les registres de l'établissement.

TITRE VI

Établissements utilisateurs

Article 18

Les établissements utilisateurs sont enregistrés auprès de l'autorité responsable ou approuvés autrement par elle et satisfont aux conditions énoncées à l'article 5.

Article 19

Des dispositions sont prises pour que les établissements utilisateurs disposent d'installations et d'équipements adaptés aux espèces animales et aux procédures utilisées et que leur conception, leur construction et leur mode de fonctionnement permettent d'assurer la conduite aussi efficace que possible des procédures avec, pour objet, d'obtenir des résultats cohérents avec le moins d'animaux possible et le minimum de dommages durables, douleurs, souffrances ou angoisse.

Article 20

Dans les établissements utilisateurs :

a. la personne ou les personnes qui sont responsables administrativement des soins donnés aux animaux et du fonctionnement de l'équipement sont identifiées ;

b. un personnel qualifié est disponible en nombre suffisant ;

c. des dispositions adéquates sont prévues pour permettre une consultation et un traitement vétérinaires ;

d. un vétérinaire ou une autre personne compétente est chargé de donner des conseils sur le bien-être des animaux.

Article 21

1. Les animaux des espèces énumérées ci-après qui sont destinés à être utilisés dans des procédures sont acquis directement auprès d'établissements d'élevage enregistrés ou proviennent de tels établissements, à moins qu'une dispense générale ou spéciale n'ait été obtenue conformément aux dispositions à prendre par la Partie :

Souris	*Mus musculus*
Rat	*Rattus norvegicus*
Cobaye	*Cavia porcellus*
Hamster doré	*Mesocricetus auratus*
Lapin	*Oryctolagus cuniculus*
Chien	*Canis familiaris*
Chat	*Felis catus*
Caille	*Coturnix coturnix*

2. Chaque Partie s'engage à étendre les dispositions du paragraphe 1 du présent article à d'autres espèces, en particulier de l'ordre des primates, dès lors qu'apparaît une perspective raisonnable de disposer d'un approvisionnement suffisant d'animaux des espèces concernées et élevés à cette fin.

3. Les animaux errants des espèces domestiques ne sont pas utilisés dans des procédures. La dispense générale prévue au paragraphe 1 du présent article ne peut pas être étendue aux chiens et chats errants.

Article 22

Dans les établissements utilisateurs, seuls des animaux provenant d'établissements d'élevage enregistrés ou d'établissements fournisseurs enregistrés sont utilisés à moins qu'une dispense générale ou spéciale n'ait été obtenue conformément aux dispositions à prendre par la Partie.

Article 23

Lorsqu'elles sont autorisées par l'autorité responsable, des procédures peuvent être effectuées en dehors des établissements utilisateurs.

Article 24

Des dispositions sont prises pour que dans les établissements utilisateurs des registres soient tenus et présentés à toute demande de l'autorité responsable. Ces registres répondent notamment aux exigences de l'article 27 et indiquent en outre pour tous les animaux acquis le nombre, l'espèce, le fournisseur et la date d'arrivée.

TITRE VII

Enseignement et formation

Article 25

1. Les procédures effectuées aux fins d'enseignement, de formation ou de recyclage pour l'exercice d'une profession ou d'autres activités, y compris les soins des animaux utilisés ou destinés à être utilisés, sont notifiées à l'autorité responsable et effectuées par une personne compétente ou sous sa surveillance, cette personne ayant la responsabilité de veiller à ce que les procédures soient conformes à la législation nationale au sens de la présente Convention.

2. Les procédures envisagées aux fins d'enseignement, de formation ou de recyclage dans des buts autres que ceux mentionnés au paragraphe 1 ci-dessus ne sont pas autorisées.

3. Les procédures mentionnées au paragraphe 1 du présent article sont limitées à celles strictement nécessaires aux fins de l'enseignement ou de la formation concernés et ne sont autorisées que si leur objectif ne peut être atteint par des méthodes audiovisuelles de valeur comparable ou par tout autre moyen approprié.

Article 26

Les personnes effectuant des procédures ou y prenant part, ainsi que les personnes assurant les soins aux animaux utilisés dans des procédures, y compris le contrôle, doivent avoir reçu un enseignement et une formation appropriés.

TITRE VIII

Informations statistiques

Article 27

1. Chaque Partie rassemble les données statistiques sur l'utilisation des animaux dans des procédures ; ces données sont communiquées au public lorsque cette communication est licite.

2. Des données sont rassemblées en ce qui concerne :

a. le nombre et les sortes d'animaux utilisés dans des procédures ;

b. le nombre d'animaux des catégories sélectionnées utilisés dans des procédures ayant des buts médicaux directs et pour l'enseignement et la formation ;

c. le nombre d'animaux des catégories sélectionnées utilisés dans des procédures pour la protection de l'homme et de son environnement ;

d. le nombre d'animaux des catégories sélectionnées utilisés dans des procédures exigées par la législation.

Article 28

1. Sous réserve des dispositions de la législation nationale en matière de secret et de confidentialité, chaque Partie communique chaque année au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe des données concernant les points mentionnés au paragraphe 2 de l'article 27, présentées dans la forme prévue à l'annexe B à la Convention.

2. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe publie les informations statistiques reçues des Parties en ce qui concerne les points mentionnés au paragraphe 2 de l'article 27.

3. Chaque Partie est invitée à communiquer au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe l'adresse de son autorité nationale auprès de laquelle des informations sur des statistiques nationales plus complètes peuvent être obtenues sur demande. Ces adresses figureront dans les publications de statistiques établies par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

TITRE IX

Reconnaissance des procédures effectuées sur le territoire d'une autre Partie

Article 29

1. En vue d'éviter des répétitions inutiles de procédures exigées par la législation en matière de santé et de sécurité, chaque Partie reconnaît, lorsque cela est possible, les résultats des procédures effectuées sur le territoire d'une autre Partie.

2. A cette fin, les Parties s'engagent à s'accorder mutuellement assistance, notamment en fournissant des informations sur leur droit et sur leur pratique administrative concernant les exigences des procédures requises pour appuyer les demandes d'enregistrement des produits, ainsi que des informations factuelles concernant les procédures effectuées sur leur territoire et les autorisations ou tout autre détail administratif portant sur de telles procédures.

TITRE X

Consultations multilatérales

Article 30

Les Parties procèdent, dans les cinq ans qui suivent l'entrée en vigueur de la présente Convention et par la suite tous les cinq ans, ou plus souvent si la majorité des Parties le demande, à des consultations multilatérales au sein du Conseil de l'Europe, en vue d'examiner l'application de la présente Convention, ainsi que l'opportunité de sa révision ou d'un élargissement de certaines de ses dispositions. Ces consultations ont lieu au cours de réunions convoquées par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Les Parties communiqueront au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, deux mois au moins avant la réunion, le nom de leur représentant.

TITRE XI

Dispositions finales

Article 31

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe et à celle des Communautés européennes. Elle sera soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 32

1. La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date à laquelle quatre Etats membres du Conseil de l'Europe auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention conformément aux dispositions de l'article 31.

2. Pour tout Signataire qui exprimera ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, celle-ci entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 33

1. Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra inviter tout Etat non membre du Conseil à adhérer à la présente Convention, par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20.*d* du Statut du Conseil de l'Europe, et à l'unanimité des représentants des Etats contractants ayant le droit de siéger au Comité.

2. Pour tout Etat adhérent, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date du dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 34

1. Tout Signataire peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, formuler une ou plusieurs réserves ; toutefois, aucune réserve ne pourra être formulée au sujet des articles 1 à 14 et 18 à 20.

2. Toute Partie qui a formulé une réserve en vertu du paragraphe précédent peut la retirer en tout ou en partie en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Le retrait prendra effet à la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

3. La Partie qui a formulé une réserve au sujet d'une disposition de la présente Convention ne peut prétendre à l'application de cette disposition par une autre Partie ; toutefois, elle peut, si la réserve est partielle ou conditionnelle, prétendre à l'application de cette disposition dans la mesure où elle l'a acceptée.

Article 35

1. Tout Signataire peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2. Toute Partie peut, à tout moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans la déclaration. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.

3. Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, par notification adressée au Secrétaire Général. Le retrait prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 36

1. Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La dénonciation prendra effet le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de six mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 37

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Communautés européennes et à tout Etat ayant adhéré à la présente Convention :

a. toute signature ;

b. le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;

c. toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à ses articles 32, 33 et 35 ;

d. tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 18 mars 1986 en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et aux Communautés européennes, ainsi qu'à tout Etat invité à adhérer à la présente Convention.

APPENDIX A

Guidelines for accommodation and care of animals

(Article 5 of the Convention)

ANNEXE A

Lignes directrices relatives à l'hébergement et aux soins des animaux

(article 5 de la Convention)

TABLE DES MATIÈRES

Introduction

1. Les Etats membres du Conseil de l'Europe ont décidé qu'ils se proposaient de protéger les animaux vivants utilisés à des fins expérimentales et à d'autres fins scientifiques, pour veiller à ce que les dommages durables, les douleurs, les souffrances ou l'angoisse qu'ils subissent comme conséquences de procédures faites sur eux soient limités au strict minimum.

2. Il est vrai que certaines procédures sont menées sur le terrain avec des animaux sauvages vivant en liberté et assurant leur propre subsistance, mais elles sont cependant en nombre très limité. La grande majorité des animaux utilisés dans les procédures doit, pour des raisons pratiques, être maintenue sous un contrôle physique quelconque dans des installations qui vont du parc extérieur aux cages pour petits animaux d'une animalerie de laboratoire. Dans cette situation, de nombreux intérêts sont en conflit. Il y a d'un côté l'animal, dont les besoins de mouvement, de relations sociales et d'autres manifestations de vie doivent être restreints, de l'autre l'expérimentateur et ses assistants, qui exigent un contrôle total de l'animal et de son environnement. Dans ce conflit d'intérêts, il peut parfois n'être prêté qu'un intérêt secondaire à l'animal.

3. C'est pourquoi, la Convention européenne sur la protection des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales ou à d'autres fins scientifiques prévoit dans son article 5 que : «Tout animal utilisé ou destiné à être utilisé dans une procédure bénéficie d'un logement, d'un environnement, au moins d'une certaine liberté de mouvement, de nourriture, d'eau et de soins appropriés à sa santé et à son bien-être. Toute restriction apportée à sa capacité de satisfaire ses besoins physiologiques et éthologiques est limitée autant que possible.»

4. La présente annexe contient un certain nombre de lignes directrices fondées sur les connaissances et la pratique actuelles relatives à l'hébergement et aux soins des animaux. Elle explique et complète les principes de base adoptés dans l'article 5. Le but ainsi recherché est d'aider les autorités, les institutions et les individus dans leur poursuite des objectifs du Conseil de l'Europe.

5. Le mot «soins», employé en relation avec les animaux servant ou devant servir à des procédures, couvre tous les aspects de la relation entre l'animal et l'homme. Il recouvre toutes les ressources matérielles et autres mobilisées par l'homme pour obtenir et maintenir un animal dans un état physique et mental où il souffre le moins possible et supporte le mieux les procédures. Les soins durent depuis le moment où l'animal est choisi pour être utilisé dans les procédures jusqu'à celui où il est sacrifié par une méthode humanitaire ou écarté d'une autre manière par l'établissement, à la fin de la procédure, conformément aux dispositions de l'article 11 de la Convention.

6. L'annexe a pour but de donner des conseils sur la structure des locaux destinés aux animaux. Il existe toutefois plusieurs méthodes d'élevage et de maintien des animaux de laboratoire qui diffèrent essentiellement par le degré de contrôle de l'environnement microbiologique. Il faut garder présent à l'esprit que le personnel concerné devra parfois être à même de juger du caractère et des conditions des animaux lorsque les normes recommandées d'espace pourraient s'avérer insuffisantes, par exemple avec des animaux particulièrement agressifs. L'application des lignes directrices de cette annexe devrait tenir compte des impératifs de ces différentes situations. En outre, il convient de préciser le statut de ces lignes directrices. A la différence des dispositions de la Convention, elles ne sont pas contraignantes : il s'agit de recommandations à usage discrétionnaire destinées à servir de guide en matière de pratiques et de normes auxquelles toutes les personnes concernées devraient s'efforcer en conscience de parvenir. C'est pour cette raison que le mot «devrai(en)t» a dû être utilisé dans tout le texte même lorsque le mot «doit (doivent)» eût semblé plus approprié. Il est évident, par exemple, que nourriture et eau *doivent* être fournies (voir 3.7.2 et 3.8).

7. Finalement, pour des raisons pratiques et financières, des installations existantes d'animaleries ne devraient pas être remplacées tant qu'elles sont en bon état ou qu'elles ne sont pas devenues inutiles d'une autre manière. En attendant le remplacement par des installations conformes aux lignes directrices suggérées, celles-ci devraient autant que possible être observées en adaptant le nombre et la taille des animaux aux cages et enclos existants.

Définitions

Au sens de l'annexe A, outre les définitions contenues dans l'article 1.2 de la Convention, on entend par :

a. «*locaux d'hébergement*» : pièces où les animaux sont logés normalement, soit pour la reproduction et l'élevage, soit au cours de la conduite d'une procédure ;

b. «*cage*» : espace fixe ou mobile clos par des murs solides et dont une paroi au moins est constituée de barreaux ou de grillage métallique ou, si nécessaire, de filets et dans lequel un ou plusieurs animaux sont gardés ou transportés ; en fonction du taux de peuplement et des dimensions de la cage, la liberté de mouvement des animaux est plus ou moins restreinte ;

c. «*enclos (box)*» : surface entourée par exemple de murs, de barreaux ou de grillage métallique dans lequel un ou plusieurs animaux sont gardés ; bien que fonction des dimensions de l'enclos et du taux de peuplement, la liberté de mouvement des animaux est habituellement moins restreinte que dans une cage ;

d. «*enclos extérieur*» : surface entourée par exemple d'une clôture, de murs, de barreaux ou de grillage métallique et fréquemment située à l'extérieur d'une construction fixe, dans laquelle les animaux gardés en cage ou en enclos peuvent se mouvoir librement pendant certaines périodes de temps conformément à leurs besoins éthologiques et physiologiques, par exemple pour prendre de l'exercice ;

e. «*stalle*» : petit compartiment à trois côtés, normalement muni d'une mangeoire et de séparations latérales et où un ou deux animaux peuvent être tenus attachés.

1. Installations

1.1. *Fonctions et conception générale*

1.1.1. Toute installation devrait être conçue de manière à assurer un environnement approprié aux espèces qui y sont logées. Elle devrait également être conçue en vue d'empêcher l'accès des personnes non autorisées.

Les installations qui sont intégrées dans un bâtiment plus important devraient également être protégées par des normes de construction adéquates et des dispositions limitant le nombre des entrées et empêchant la circulation de personnes non autorisées.

1.1.2. Il est recommandé d'avoir un programme de maintenance des installations pour prévenir toute défaillance du matériel.

1.2. *Locaux d'hébergement*

1.2.1. Toutes les mesures nécessaires devraient être prises pour assurer un nettoyage rapide et efficace des locaux et le maintien de normes d'hygiène satisfaisantes. Les plafonds et les murs devraient être résistants et offrir une surface lisse, étanche et facilement lavable. Il devrait être accordé une attention particulière aux joints des portes, aux conduites, tuyaux et câbles. Les portes et, le cas échéant, les fenêtres, devraient également être construites ou protégées de manière à empêcher l'accès des animaux indésirables. S'il s'avère nécessaire, un oculus peut être aménagé dans la porte. Le plancher devrait être lisse, imperméable, avec une surface non glissante et facile à laver, pouvant supporter sans dommage le poids des casiers et des autres installations lourdes. Lorsqu'il existe des bouches d'évacuation, celles-ci devraient être correctement couvertes et équipées d'une grille afin d'empêcher la pénétration d'animaux.

1.2.2. Les locaux où les animaux peuvent se déplacer librement devraient avoir des murs et des planchers couverts d'un revêtement particulièrement résistant pour supporter l'usure importante causée par les animaux et le nettoyage. Ce revêtement ne devrait pas être préjudiciable à la santé des animaux et conçu de manière à les empêcher de se blesser. Des bouches d'évacuation sont souhaitables dans de tels locaux. Il conviendrait de prévoir une protection supplémentaire pour l'équipement ou les installations afin qu'ils ne puissent pas être endommagés par les animaux ou blesser les animaux eux-mêmes. Dès lors qu'il existe des enclos extérieurs, il conviendrait de prendre les mesures nécessaires, le cas échéant, pour empêcher l'accès du public et des animaux.

1.2.3. Les locaux destinés à héberger des animaux de ferme (bovins, moutons, chèvres, cochons, chevaux, volailles, etc.) devraient au moins respecter les normes établies dans la Convention européenne sur la protection des animaux dans les élevages et par les autorités nationales vétérinaires et autres.

1.2.4. La majorité des locaux destinés aux animaux est habituellement conçue pour héberger des rongeurs. Très souvent ces locaux peuvent également être utilisés pour héberger des espèces plus volumineuses. Il conviendrait de veiller à ne pas faire cohabiter des espèces incompatibles.

1.2.5. Les locaux où sont hébergés des animaux devraient être équipés d'installations permettant, le cas échéant, la réalisation de procédures mineures et de manipulations.

1.3. *Laboratoires et salles générales et spéciales de procédure*

1.3.1. Dans les établissements d'élevage ou fournisseurs, des installations appropriées pour la préparation des expéditions d'animaux prêts à être expédiés devraient être disponibles.

1.3.2. Tous les établissements devraient également disposer au minimum d'installations de laboratoire permettant d'établir des diagnostics simples, d'effectuer des examens *post-mortem*, et/ou de recueillir des échantillons en vue d'examens de laboratoire plus approfondis qui seront effectués ailleurs.

1.3.3. Des dispositions devraient être prises pour la réception des animaux de telle sorte que ceux-ci, lors de leur arrivée, ne mettent pas en danger les animaux déjà présents dans l'installation, par exemple par la mise en quarantaine. Des salles générales et spéciales de procédure devraient être disponibles pour les cas où il n'est pas souhaitable d'effectuer les procédures ou les observations dans la salle où sont hébergés les animaux.

1.3.4. Il devrait y avoir des locaux appropriés pour permettre aux animaux malades ou blessés d'être hébergés séparément.

1.3.5. Le cas échéant, il conviendrait également de disposer d'une ou de plusieurs salles d'opération séparées, équipées de manière à permettre d'effectuer des procédures chirurgicales dans des conditions d'asepsie. Il conviendrait de disposer de locaux pour permettre aux animaux de se rétablir après une opération lorsque ceci s'avère nécessaire.

1.4. *Locaux de service*

1.4.1. Les locaux utilisés pour entreposer la nourriture devraient être frais, secs, à l'abri de la vermine et des insectes et ceux utilisés pour les litières devraient être secs et à l'abri de la vermine et des insectes. Les autres matières qui pourraient être contaminées ou qui pourraient présenter un risque devraient être conservées séparément.

1.4.2. Il faudrait disposer de locaux pour entreposer les cages propres, les instruments et autres équipements.

1.4.3. Les locaux de nettoyage et de lavage devraient être suffisamment spacieux pour contenir les équipements nécessaires à la décontamination et au nettoyage du matériel utilisé. Le circuit de nettoyage devrait être organisé de manière à séparer le passage du matériel sale et propre afin d'éviter toute contamination de l'équipement qui vient d'être nettoyé. Les murs et le sol devraient être recouverts d'un revêtement d'une résistance appropriée et le système de ventilation suffisamment puissant pour évacuer toutes chaleur et humidité excessives.

1.4.4. Des dispositions devraient être prises pour le stockage dans des conditions d'hygiène satisfaisantes et l'élimination des carcasses et des déchets d'animaux. Si l'incinération sur place n'est pas possible ou souhaitable, il conviendrait de prendre les dispositions appropriées pour assurer l'élimination de ces substances conformément aux règlements et arrêtés locaux. Des précautions spéciales devraient s'imposer avec les déchets hautement toxiques ou radioactifs.

1.4.5. La conception et la construction des zones de circulation devraient correspondre aux normes d'hébergement des animaux. Les couloirs devraient être suffisamment larges pour permettre une circulation aisée du matériel roulant.

2. Milieu ambiant dans les locaux d'hébergement et son contrôle

2.1. *Ventilation*

2.1.1. Les locaux d'hébergement des animaux devraient disposer d'un système de ventilation approprié aux exigences des espèces hébergées. L'objectif du système de ventilation est de fournir de l'air pur et de réduire les odeurs, les gaz toxiques, la poussière et les agents d'infection de toute sorte. Un autre objectif est de contribuer à l'élimination de la chaleur et de l'humidité excessives.

2.1.2. L'air dans les locaux devrait être renouvelé fréquemment. Un taux de ventilation de 15-20 renouvellements d'air par heure est généralement suffisant. Néanmoins, dans certaines circonstances, lorsque la densité de peuplement est faible, un taux de ventilation de 8-10 renouvellements d'air par heure peut être suffisant et une ventilation mécanique peut même s'avérer superflue. Dans d'autres cas, il peut être nécessaire d'avoir un renouvellement plus fréquent. La recirculation d'air non traité devrait en tout cas être évitée. Il faut souligner cependant que même le système le plus efficace ne peut compenser de mauvaises habitudes de nettoyage ou la négligence.

2.1.3. Les systèmes de ventilation devraient être conçus de manière à éviter les courants d'air nocifs.

2.1.4. Il devrait être interdit de fumer dans ~~les~~ locaux dans lesquels se trouvent des animaux.

2.2. *Température*

2.2.1. Le tableau 1 donne la gamme dans laquelle il est recommandé de maintenir la température. Il conviendrait aussi de souligner que les chiffres ne s'appliquent qu'à des animaux adultes et normaux. Les nouveau-nés et les jeunes ont souvent besoin d'une température beaucoup plus élevée. Le réglage de la température des locaux devrait tenir compte des éventuelles modifications de la thermo-régulation des animaux dues à des conditions physiologiques particulières ou aux effets des procédures.

2.2.2. Dans les conditions climatiques qui prévalent en Europe, il peut être nécessaire de prévoir un système de ventilation muni de dispositifs à la fois pour le chauffage et le refroidissement de l'air.

2.2.3. Dans les établissements utilisateurs, la température des locaux d'hébergement des animaux devrait être contrôlée de façon précise. En effet, la température ambiante est un facteur physique ayant un effet important sur le métabolisme de tous les animaux.

2.3. *Humidité*

Les variations extrêmes de l'humidité relative (HR) ont un effet néfaste sur la santé et le bien-être des animaux. Il est recommandé par conséquent que le niveau de HR dans les locaux soit approprié aux espèces hébergées et soit normalement maintenu à 55 % ± 10 %. Des valeurs inférieures à 40 % ou supérieures à 70 % devraient être évitées pendant une période prolongée.

2.4. *Eclairage*

Dans les locaux dépourvus de fenêtres, il est nécessaire d'assurer un éclairage artificiel contrôlé pour, à la fois, satisfaire aux exigences biologiques des animaux et fournir un environnement de travail satisfaisant. Il est également nécessaire d'exercer un contrôle de l'intensité lumineuse et du cycle lumière-obscurité. Lorsqu'on élève des animaux albinos, il devrait être tenu compte de leur sensibilité à la lumière (voir aussi 2.6).

2.5. *Bruit*

Le bruit peut être un facteur important de trouble dans les locaux destinés aux animaux. Les locaux d'hébergement et les salles de procédure devraient être isolés contre les sources de bruits élevés dans la gamme de sons audibles et des sons à haute fréquence, afin d'éviter des troubles du comportement et de la physiologie des animaux. Des bruits soudains peuvent entraîner des modifications considérables des fonctions organiques mais, puisque certains bruits sont souvent inévitables, il peut être opportun dans certaines circonstances de fournir dans les locaux d'hébergement et les salles d'expériences un fond sonore continu, d'intensité modérée, comme par exemple de la musique douce.

2.6. *Système d'alarme*

Une installation abritant un grand nombre d'animaux est vulnérable. Il est en conséquence recommandé de protéger correctement les installations en prévoyant des systèmes destinés à détecter les incendies et l'entrée de personnes non autorisées. Les défauts techniques ou les pannes du système de ventilation constituent un autre danger pouvant entraîner des troubles et même la mort des animaux par suffocation ou excès de chaleur ou, dans les cas les moins graves, pouvant avoir sur une procédure des effets négatifs au point de la faire échouer et d'obliger à la refaire. Il conviendrait donc d'installer des dispositifs de surveillance adéquats en relation avec le système de chauffage et de ventilation pour permettre au personnel de suivre son fonctionnement en général. S'il y a lieu, il serait souhaitable d'installer un groupe électrogène de secours afin d'assurer le fonctionnement des appareils assurant la survie des animaux et l'éclairage en cas de panne ou d'interruption de la fourniture d'électricité. Des instructions claires concernant les dispositions à prendre en cas d'urgence devraient être affichées bien en vue. Il est recommandé de prévoir un système d'alarme dans les viviers à poissons en cas de panne du dispositif d'approvisionnement en eau. Il conviendrait de s'assurer que le fonctionnement du système d'alarme perturbe aussi peu que possible les animaux.

3. Soins

3.1 *Santé*

3.1.1. La personne responsable de l'établissement devrait veiller à ce qu'une inspection régulière des animaux et un contrôle des conditions dans lesquelles ils sont hébergés et soignés soient assurés par un vétérinaire ou une autre personne compétente.

3.1.2. En raison du risque potentiel qu'ils constituent pour les animaux, la santé et l'hygiène du personnel devraient faire l'objet d'une attention particulière.

3.2. *Capture*

Les animaux sauvages ou issus d'animaux errants ne devraient être capturés que par des méthodes humanitaires et par des personnes expérimentées qui ont une connaissance approfondie des habitudes et des habitats des animaux à capturer. S'il faut utiliser dans l'opération de capture un anesthésique ou un quelconque médicament, celui-ci devrait être administré par un vétérinaire ou par une autre personne compétente. Tout animal gravement blessé devrait être présenté le plus tôt possible à un vétérinaire aux fins de traitement. Si, de l'avis du vétérinaire, l'animal ne peut survivre qu'avec des souffrances et des douleurs, il devrait être immédiatement sacrifié par une méthode humanitaire. En l'absence d'un vétérinaire, tout animal gravement blessé devrait être immédiatement sacrifié par une méthode humanitaire.

3.3. *Conditions d'emballage et de transport*

Tout transport est sans aucun doute pour les animaux une épreuve pénible qu'il faudrait atténuer dans la mesure du possible. Les animaux devraient être en bonne santé pour pouvoir être transportés et l'expéditeur a le devoir de contrôler qu'ils le sont. Des animaux malades ou en mauvaise condition ne devraient jamais être transportés, sauf pour des raisons thérapeutiques ou diagnostiques. Il convient de donner des soins particuliers aux femelles en état de gestation avancée. Les femelles risquant de mettre bas en cours de route ou celles ayant mis bas au cours des précédentes quarante-huit heures, ainsi que leur progéniture, ne devraient pas être transportées. L'expéditeur et le transporteur devraient prendre toutes les précautions nécessaires au cours de l'emballage, du chargement et du transit, en vue d'éviter les souffrances inutiles causées par une ventilation inadéquate, l'exposition à des températures extrêmes, le manque de nourriture et d'eau, de longs retards, etc. Le destinataire devrait être correctement informé des détails du transport et des caractéristiques des documents de transport afin de garantir une manutention et une livraison rapides au lieu de destination. Même dans le cas d'Etats non parties à la Convention européenne sur la protection des animaux en transport international, il est recommandé de respecter strictement les dispositions de celle-ci. Il est également recommandé de respecter strictement les lois et règlements nationaux, ainsi que les règlements relatifs aux animaux vivants de l'Association internationale des transports aériens et de l'Association pour le transport aérien des animaux (*Animal Air Transport Association*).

3.4. *Réception et déballage*

Les colis contenant des animaux devraient être récupérés et déballés sans délai superflu. Après inspection, les animaux devraient être transférés dans des cages ou des enclos propres où on leur donnera de la nourriture et de l'eau de manière appropriée. Les animaux malades ou en mauvaise condition physique devraient être mis en observation et gardés à l'écart des autres animaux. Ils devraient être examinés dès que possible par un vétérinaire ou une autre personne compétente et soignés selon le cas. Les animaux n'ayant aucune chance de guérison devraient être immédiatement sacrifiés par une méthode humanitaire. Enfin, tous les animaux reçus doivent être enregistrés et marqués conformément aux dispositions des articles 16, 17 et 24 de la Convention. Les boîtes ayant servi au transport devraient être détruites immédiatement si l'on ne dispose pas d'installations de décontamination.

3.5. *Quarantaine, isolement et acclimatation*

3.5.1. Les buts de la quarantaine sont :

a. de protéger les autres animaux de l'établissement ;

b. de protéger l'homme contre des infections zoonotiques ; et

c. de développer une bonne pratique scientifique.

A moins que l'état de santé des animaux introduits dans un établissement ne soit satisfaisant, il est recommandé de les mettre en quarantaine. Dans certains cas, par exem. le celui de la rage, la durée peut en être fixée par la législation nationale de la Partie. Dans d'autres cas, elle sera variable et devrait être déterminée en fonction des circonstances par une personne compétente, normalement le vétérinaire engagé par l'établissement (voir aussi tableau 2).

Les animaux pourront être utilisés pour des procédures pendant la période de quarantaine dans la mesure où ils se sont acclimatés à leur nouvel environnement et où ils ne présentent aucun risque important pour d'autres animaux ou pour l'homme.

3.5.2. Il est recommandé de prévoir des locaux pour isoler les animaux qui montrent des signes de mauvaise santé ou qui sont suspectés d'être en mauvaise santé et qui pourraient présenter des risques pour l'homme ou pour d'autres animaux.

3.5.3. Même s'il est constaté que les animaux sont en bonne santé, il est de bonne pratique zootechnique de leur faire subir une période d'acclimatation avant de les utiliser dans une procédure. Le temps nécessaire dépend de plusieurs facteurs, tel le stress subi par l'animal qui est lui-même fonction de plusieurs facteurs, comme la durée du transport et l'âge de l'animal. La durée de cette période sera décidée par la personne compétente.

3.6. *Mise en cage*

3.6.1. On peut distinguer deux grands systèmes pour l'hébergement des animaux.

Il s'agit en premier lieu du système existant dans les établissements d'élevage, fournisseurs et utilisateurs du secteur bio-médical et destinés à l'hébergement d'animaux, tels que des rongeurs, des lapins, des carnivores, des oiseaux et des primates non humains, quelquefois également des ruminants, des porcs et des chevaux. Des lignes directrices suggérées pour les cages, les enclos (boxes), les enclos extérieurs et les stalles

convenant à ces installations figurent aux tableaux 3 à 13. Des indications supplémentaires sur les surfaces minimales au sol des cages figurent aux diagrammes 1 à 7. En outre, des indications correspondantes pour l'évaluation de la densité d'élevage dans les cages figurent aux diagrammes 8 à 12.

Il s'agit, en second lieu, du système qui existe souvent dans les établissements effectuant des procédures uniquement avec des animaux de ferme ou de taille analogue. Les moyens existant dans de tels établissements ne devraient pas être inférieurs à ceux préconisés par des normes vétérinaires courantes.

3.6.2. Les cages et les enclos ne devraient pas être fabriqués dans un matériau préjudiciable à la santé des animaux ; ils devraient être conçus de façon à empêcher les animaux de se blesser et, sauf s'ils sont jetables, être construits dans un matériau résistant adapté aux techniques de nettoyage et de décontamination. Une attention particulière devrait être accordée à la conception des planchers des cages et enclos qui devraient varier selon les espèces et l'âge de l'animal et être conçus pour faciliter l'évacuation des déjections.

3.6.3. Les enclos extérieurs devraient être conçus pour le bien-être des espèces. Ils devraient permettre la satisfaction de certains besoins éthologiques (possibilité de grimper, de s'isoler ou de s'abriter temporairement par exemple). Ils devraient en outre permettre un nettoyage efficace et éviter le contact avec d'autres animaux.

3.7. *Alimentation*

3.7.1. Dans le choix, la production et la préparation des aliments, des précautions devraient être prises pour éviter toute contamination chimique, physique et microbiologique. Ils devraient être emballés, le cas échéant, dans des sacs fermés étanches portant l'indication de la date de fabrication. L'emballage, le transport et le stockage devraient être conçus de façon à éviter la contamination, la détérioration ou la destruction. Les locaux servant au stockage devraient être frais, sombres, secs, à l'abri de la vermine et des insectes. Les aliments périssables comme le fourrage vert, les légumes, les fruits, la viande, le poisson, etc., devraient être conservés dans des chambres froides, des réfrigérateurs ou des congélateurs.

Toutes les trémies, tous les abreuvoirs ou les autres ustensiles servant à alimenter les animaux devraient être nettoyés et, si nécessaire, stérilisés régulièrement. Si l'on emploie des aliments humides ou si les aliments sont facilement contaminés par l'eau, l'urine, etc., un nettoyage quotidien est nécessaire.

3.7.2. La présentation de l'alimentation varie selon l'espèce, mais elle devrait être telle qu'elle permette de satisfaire les besoins physiologiques de l'animal. De plus, il conviendrait de prendre les dispositions nécessaires afin que chaque animal ait accès aux aliments.

3.8. *Eau*

3.8.1. Tous les animaux doivent disposer en permanence d'eau potable non contaminée. Pendant le transport, il est admis que l'eau soit fournie comme partie d'une alimentation humide. Cependant, l'eau est un véhicule des micro-organismes, et c'est pourquoi elle devrait être fournie de façon que les risques soient minimisés. Deux méthodes sont couramment utilisées, les biberons et les systèmes d'abreuvement automatiques.

3.8.2. Pour de petits animaux comme les rongeurs et les lapins, on emploie souvent des biberons. Lorsque de tels récipients sont utilisés, ils devraient être faits d'un matériau translucide, afin de permettre le contrôle du contenu. Le goulot devrait être suffisamment large pour permettre un nettoyage facile et efficace, et, si le biberon est en matière plastique, il devrait être non lixiviable. Les capsules, bouchons et tuyaux devraient aussi pouvoir être stérilisés et être faciles à nettoyer. Tous les biberons et tous les accessoires devraient être démontés, nettoyés et stérilisés à intervalles appropriés et réguliers. Il serait préférable de remplacer chaque fois les biberons par des biberons propres et stérilisés plutôt que de les remplir de nouveau dans les locaux d'hébergement des animaux.

3.8.3. Les abreuvoirs automatiques devraient être régulièrement vérifiés et entretenus et l'on devrait en contrôler régulièrement le fonctionnement pour éviter les accidents et le développement d'infections. Si des cages à plancher compact sont utilisées, il faudrait veiller à minimiser le risque d'inondation. Il est également recommandé de procéder régulièrement à un examen bactériologique du système pour contrôler la qualité de l'eau.

3.8.4. L'eau provenant du réseau public contient quelques micro-organismes considérés généralement sans danger, à moins que l'on ne travaille avec des animaux définis microbiologiquement. Dans de tels cas, l'eau devrait être traitée. L'eau du réseau d'alimentation public est généralement chlorurée afin de limiter le développement de micro-organismes. Cette chloruration ne suffit pas toujours à limiter la croissance de certains germes pathogènes potentiels, comme par exemple les pseudomonas. Une précaution supplémentaire peut consister à augmenter le taux de chlore dans l'eau ou à acidifier l'eau pour obtenir l'effet recherché.

3.8.5. Les poissons, amphibiens et reptiles ont une tolérance très variable d'espèce à espèce à l'égard de l'acidité, du chlore et autres produits chimiques. C'est pourquoi des dispositions devraient être prises pour adapter l'alimentation en eau des aquariums et viviers aux besoins et aux seuils de tolérance des espèces individuelles.

3.9. *Litières*

Les litières devraient être sèches, absorbantes, sans poussière, non toxiques, exemptes de tout agent d'infection ou de vermine ou de toute autre forme de contamination. Il conviendrait tout particulièrement d'éviter l'utilisation de sciure ou de matériaux de litière dérivés de bois chimiquement traité. On peut employer également certains sous-produits ou déchets industriels (comme le papier déchiqueté).

3.10. *Exercice et maniement*

3.10.1. Il conviendrait de saisir toutes les occasions possibles pour permettre aux animaux de prendre de l'exercice.

3.10.2. Le comportement de l'animal au cours d'une procédure dépend énormément de sa confiance en l'homme, confiance qu'il faut développer. L'animal sauvage ou issu d'un animal errant ne sera probablement jamais l'animal idéal pour les expériences. Ce n'est pas le cas de l'animal domestique né et élevé au contact de l'homme. La confiance une fois établie devrait cependant être préservée. On recommande donc de maintenir des contacts fréquents, de façon que les animaux se familiarisent avec la présence et avec l'activité de l'homme. Le cas échéant, il faudrait consacrer un certain temps à parler aux animaux, s'en occuper et les nettoyer. Le personnel devrait faire preuve de bienveillance, de douceur et de fermeté lorsqu'il s'occupe des animaux.

3.11. *Nettoyage*

3.11.1. La qualité d'une installation réservée aux animaux dépend énormément de sa bonne hygiène. Des instructions claires devraient être données pour le renouvellement des litières, dans les cages et les enclos.

3.11.2. Il conviendrait d'établir un programme de règles adéquates pour le nettoyage, le lavage, la décontamination et si nécessaire la stérilisation des cages et des accessoires, des biberons et du reste du matériel. Il conviendrait aussi de maintenir un niveau élevé de propreté et d'ordre dans les locaux réservés aux animaux ainsi que dans les locaux de lavage et de stockage.

3.11.3. Il conviendrait de procéder régulièrement au nettoyage et au remplacement, le cas échéant, des matériaux recouvrant le sol dans les cages, enclos et enclos extérieurs pour éviter qu'ils ne deviennent une source d'infection et d'infestation par des parasites.

3.12. *Sacrifice humanitaire des animaux*

3.12.1. Toute méthode humanitaire de sacrifice des animaux exige des connaissances qui ne peuvent être acquises que par une formation appropriée.

3.12.2. Un animal profondément inconscient peut être saigné, mais des médicaments qui paralysent les muscles avant la perte de conscience, ceux ayant les effets du curare, et l'électrocution sans passage de courant à travers le cerveau, ne devraient pas être utilisés sans anesthésie préalable.

L'enlèvement du corps ne devrait pas intervenir avant l'apparition de la rigidité cadavérique.

Tables and figures relating to Appendix A
of the European Convention for the Protection
of Vertebrate Animals used for Experimental
and other Scientific Purposes
(Guidelines for accommodation and care of animals)

Tableaux et diagrammes afférents à l'annexe A
de la Convention européenne sur la protection
des animaux vertébrés utilisés à des fins expérimentales
ou à d'autres fins scientifiques
(lignes directrices relatives à l'hébergement et aux soins des animaux)

TABLEAU 1

Lignes directrices pour la température des locaux
(animaux hébergés en cages ou en enclos intérieurs)

Espèces ou groupes d'espèces	Fourchette optimale en °C
Primates du Nouveau Monde non humains	20-28
Souris	20-24
Rat	20-24
Hamster syrien	20-24
Gerbille	20-24
Cobaye	20-24
Primates de l'Ancien Monde non humains	20-24
Caille	20-24
Lapin	15-21
Chat	15-21
Chien	15-21
Furet	15-21
Volaille	15-21
Pigeon	15-21
Porc	10-24
Chèvre	10-24
Mouton	10-24
Bovin	10-24
Cheval	10-24

Note : Dans des cas particuliers, par exemple lorsqu'on héberge des animaux très jeunes ou sans poils, des températures de locaux d'hébergement plus élevées que celles indiquées peuvent être nécessaires.

TABLEAU 2

Lignes directrices pour les périodes de quarantaine locale

Note liminaire : Pour les animaux importés, toutes les périodes de quarantaine devraient être fonction des réglementations nationales des Parties. En ce qui concerne les périodes de quarantaine locale, la période devrait être déterminée selon les circonstances par une personne compétente, normalement par un vétérinaire nommé par l'établissement.

Espèces	Jours
Souris	5-15
Rat	5-15
Gerbille	5-15
Cobaye	5-15
Hamster syrien	5-15
Lapin	20-30
Chat	20-30
Chien	20-30
Primates non humains	40-60

TABLEAU 3

Lignes directrices pour la mise en cage de petits rongeurs et de lapins (stockage et procédures)

Espèces		Surface au sol minimale de la cage cm²	Hauteur minimale de la cage cm
Souris		180	12
Rat		350	14
Hamster syrien		180	12
Cobaye		600	18
Lapin	1 kg	1 400	30
	2 kg	2 000	30
	3 kg	2 500	35
	4 kg	3 000	40
	5 kg	3 600	40

Note : Par «hauteur de la cage» on entend la distance verticale entre le sol de la cage et la partie horizontale supérieure du couvercle ou de la cage.

Lors de la planification des procédures, il faudrait tenir compte de la croissance potentielle des animaux afin de leur assurer un espace approprié conformément à ce tableau durant toutes les phases des procédures.

Voir également les diagrammes 1 à 5 et 8 à 12.

TABLEAU 4

Lignes directrices pour la mise en cage de petits rongeurs de reproduction

Espèces	Surface au sol minimale de la cage pour une mère et sa portée cm²	Hauteur minimale de la cage cm
Souris	200	12
Rat	800	14
Hamster syrien	650	12
Cobaye	1 200	18
Cobaye en harems	1 000 par adulte	18

Note : Pour la définition de la «hauteur de la cage» voir la note du tableau 3.

TABLEAU 5

Lignes directrices pour la mise en cage de lapins de reproduction

Poids de la lapine kg	Surface au sol minimale de la cage pour une lapine et sa portée m²	Hauteur minimale de la cage cm	Surface minimale du nid m²
1	0,30	30	0,10
2	0,35	30	0,10
3	0,40	35	0,12
4	0,45	40	0,12
5	0,50	40	0,14

Note : Pour la définition de la «hauteur de la cage», voir la note du tableau 3.

La surface au sol minimale de la cage pour une lapine et sa portée inclut la surface au sol de la boîte à nids.

Voir également le diagramme 6.

TABLEAU 6

Lignes directrices pour les locaux d'hébergement de chats

(procédures et reproduction)

Poids du chat kg	Surface au sol minimale de la cage par chat m²	Hauteur minimale de la cage cm	Surface au sol minimale de la cage par chatte et portée m²	Surface au sol minimale de l'enclos par chatte et portée m²
0,5-1	0,2	50	—	—
1-3	0,3	50	0,58	2
3-4	0,4	50	0,58	2
4-5	0,6	50	0,58	2

Note : L'hébergement de chats dans des cages devrait être strictement limité. Les chats ainsi confinés devraient pouvoir prendre de l'exercice au moins une fois par jour lorsque ceci ne gêne pas les procédures. Les enclos pour chats devraient toujours être équipés de plateaux à excréments, d'une surface de repos et d'objets leur permettant de grimper et de faire leurs griffes.

Par «hauteur de la cage» on entend la distance verticale entre le point le plus élevé du sol de la cage et le point le plus bas du sommet de la cage.

Pour le calcul de la surface minimale du sol, on peut inclure la surface des plateaux de repos. La surface au sol minimale pour une chatte et sa portée inclut la surface de 0,18 m² de la boîte des chatons.

Voir également le diagramme 7.

TABLEAU 7

Lignes directrices pour l'hébergement de chiens en cages (procédures)

Taille du chien à hauteur d'épaule cm	Surface au sol minimale de la cage par chien m²	Hauteur minimale de la cage cm
30	0,75	60
40	1,00	80
70	1,75	140

Note : Les chiens ne devraient pas être logés en cages pendant plus longtemps qu'il n'est absolument nécessaire aux fins de la procédure. Les chiens en cages devraient pouvoir prendre de l'exercice au moins une fois par jour, à moins que cela ne soit incompatible avec le but de la procédure. Un délai devrait être fixé au-delà duquel un animal ne devrait pas être confiné sans exercice quotidien. Les surfaces d'exercice devraient être suffisamment grandes pour permettre aux animaux de se mouvoir librement. On ne devrait utiliser de sols grillagés dans les cages destinées aux chiens que si la procédure l'exige.

Compte tenu des grandes différences de taille et du rapport limité entre la taille et le poids des différentes races de chiens, la hauteur de la cage devrait être fixée en fonction de la hauteur du corps de chaque animal mesurée à hauteur des épaules. En règle générale, la hauteur minimale de la cage devrait être de deux fois sa taille mesurée à hauteur des épaules.

Pour la définition de la «hauteur de la cage», voir les notes du tableau 6.

TABLEAU 8

Lignes directrices pour l'hébergement de chiens en enclos (stockage, procédures et reproduction)

Poids du chien kg	Surface au sol minimale de l'enclos par chien m²	Surface adjacente d'exercice minimale par chien	
		jusqu'à 3 chiens m²	plus de 3 chiens m²
<6	0,5	0,5 (1,0)	0,5 (1,0)
6-10	0,7	1,4 (2,1)	1,2 (1,9)
10-20	1,2	1,6 (2,8)	1,4 (2,6)
20-30	1,7	1,9 (3,6)	1,6 (3,3)
>30	2,0	2,0 (4,0)	1,8 (3,8)

Note : Les chiffres entre parenthèses indiquent la surface totale par chien, c'est-à-dire la surface au sol de l'enclos plus la surface adjacente d'exercice. Les chiens gardés en permanence dans des enclos extérieurs devraient avoir accès à un endroit abrité pour se protéger des mauvaises conditions atmosphériques. Lorsque les chiens sont logés sur des surfaces grillagées, une surface pleine devrait leur être fournie pour dormir. On ne devrait utiliser de sols grillagés que si la procédure l'exige. Les séparations entre enclos devraient être faites de telle sorte que les chiens ne puissent se blesser l'un l'autre.

Tous les enclos devraient disposer d'un système approprié d'écoulement.

TABLEAU 9

Lignes directrices pour la mise en cage de primates non humains (stockage, procédures et reproduction)

Note liminaire : Compte tenu de la très grande diversité des tailles et des caractéristiques des primates, il est particulièrement important de faire concorder la taille, l'équipement intérieur et les dimensions des cages avec leurs besoins spécifiques. Le volume total de la cage est tout aussi important pour les primates que la surface minimale au sol. En règle générale, la hauteur de la cage, au moins pour les singes anthropoïdes et autres simiens, devrait être sa plus grande dimension. Au minimum, les cages devraient être suffisamment hautes pour permettre aux animaux de se tenir debout. La hauteur minimale de la cage pour les brachiateurs devrait permettre à ces animaux de se balancer en pleine extension du plafond et sans que leurs pieds touchent le sol de la cage. Le cas échéant, des perchoirs devraient être installés pour permettre aux animaux d'utiliser la partie supérieure de la cage.

Il est possible d'héberger dans une cage deux primates qui s'entendent. Lorsque les primates ne peuvent pas être hébergés par deux, les cages devraient être placées de façon que les primates puissent se voir mais, le cas échéant, il devrait aussi être possible de les empêcher de se voir.

Sous réserve de ces observations, le tableau suivant constitue une ligne directrice générale visant plus particulièrement la mise en cage des groupes d'espèces les plus couramment utilisées (super-familles des céboidés et des cercopithécidés).

Poids du primate kg	Surface au sol minimale de la cage pour un ou deux animaux m²	Hauteur minimale de la cage cm
< 1	0,25	60
1-3	0,35	75
3-5	0,50	80
5-7	0,70	85
7-9	0,90	90
9-15	1,10	125
15-25	1,50	125

Note : Pour la définition de la «hauteur de la cage», voir la note du tableau 6.

TABLEAU 10

Lignes directrices pour la mise en cage de porcs
(stockage et procédures)

Poids du porc kg	Surface au sol minimale de la cage par porc m²	Hauteur minimale de la cage cm
5-15	0,35	50
15-25	0,55	60
25-40	0,80	80

Note : Ce tableau s'appliquerait également aux porcelets. Les porcs ne devraient pas être gardés dans des cages sauf nécessité absolue pour le but de la procédure et, dans ce cas, seulement pour une période de temps minimale.

Pour la définition de la «hauteur de la cage», voir la note du tableau 6.

TABLEAU 11

Lignes directrices pour l'hébergement des animaux de ferme en enclos
(stockage et procédures dans des établissements utilisateurs)

Espèces et poids kg	Surface au sol minimale de l'enclos m²	Longueur minimale de l'enclos m	Hauteur minimale de la séparation entre les enclos m	Surface au sol minimale de l'enclos pour les groupes m²/animal	Hauteur minimale de mangeoire par tête m
Porcs					
10-30	2	1,6	0,8	0,2	0,20
30-50	2	1,8	1,0	0,3	0,25
50-100	3	2,1	1,2	0,8	0,30
100-150	5	2,5	1,4	1,2	0,35
>150	5	2,5	1,4	2,5	0,40
Moutons					
< 70	1,4	1,8	1,2	0,7	0,35
Chèvres					
< 70	1,6	1,8	2,0	0,8	0,35
Bovins					
< 60	2,0	1,1	1,0	0,8	0,30
60-100	2,2	1,8	1,0	1,0	0,30
100-150	2,4	1,8	1,0	1,2	0,35
150-200	2,5	2,0	1,2	1,4	0,40
200-400	2,6	2,2	1,4	1,6	0,55
>400	2,8	2,2	1,4	1,8	0,65
Chevaux adultes	13,5	4,5	1,8	—	—

TABLEAU 12

Lignes directrices pour l'hébergement des animaux de ferme en stalles (stockage et procédures dans des établissements utilisateurs)

Espèces et poids kg	Surface minimale de la stalle m^2	Longueur minimale de la stalle m	Hauteur minimale de la séparation entre les stalles m
Porcs			
100-150	1,2	2,0	0,9
> 150	2,5	2,5	1,4
Moutons			
< 70	0,7	1,0	0,9
Chèvres			
< 70	0,8	1,0	0,9
Bovins			
60-100	0,6	1,0	0,9
100-150	0,9	1,4	0,9
150-200	1,2	1,6	1,4
200-350	1,8	1,8	1,4
350-500	2,1	1,9	1,4
> 500	2,6	2,2	1,4
Chevaux adultes	4,0	2,5	1,6

Note : Les stalles devraient être suffisamment larges pour permettre aux animaux de s'étendre confortablement.

TABLEAU 13

Lignes directrices pour la mise en cage d'oiseaux

(stockage et procédures dans des établissements utilisateurs)

Espèces et poids g	Surface minimale par oiseau cm²	Surface minimale pour 2 oiseaux cm²/oiseau	Surface minimale pour 3 oiseaux ou plus cm²/oiseau	Hauteur minimale de la cage cm	Longueur minimale de mangeoire par oiseau cm
Poulets					
100-300	250	200	150	25	3
300-600	500	400	300	35	7
600-1 200	1 000	600	450	45	10
1 200-1 800	1 200	700	550	45	12
1 800-2 400	1 400	850	650	45	12
(*Mâles adultes*) > 2 400	1 800	1 200	1 000	60	15
Cailles					
120-140	350	250	200	15	4

Note : Par «surface» on entend le produit de la longueur et de la largeur de la cage mesurée de l'intérieur et horizontalement, NON le produit de la longueur et de la largeur du sol de la cage.

Pour la définition de la «hauteur de la cage», voir la note du tableau 6.

Les ouvertures des mailles dans des sols grillagés ne devraient pas dépasser 10 × 10 mm pour les poussins et 25 × 25 mm pour les jeunes volailles et les adultes. Le diamètre du fil de fer devrait être d'au moins 2 mm. L'inclinaison du sol ne devrait pas dépasser 14 % (8°). Les abreuvoirs devraient avoir la même longueur que les mangeoires. Lorsque des abreuvoirs à tétine ou des coupes sont utilisés, chaque oiseau devrait avoir accès à deux abreuvoirs à tétine ou à deux coupes. Les cages devraient être équipées de perchoirs et permettre aux oiseaux dans des cages séparées de se voir.

DIAGRAMME 1

Souris (stockage et procédures)

Surface au sol minimale de la cage

Etant donné le poids d'une souris, la ligne pleine, EU-EU, donne la surface minimale dont la souris devrait disposer.

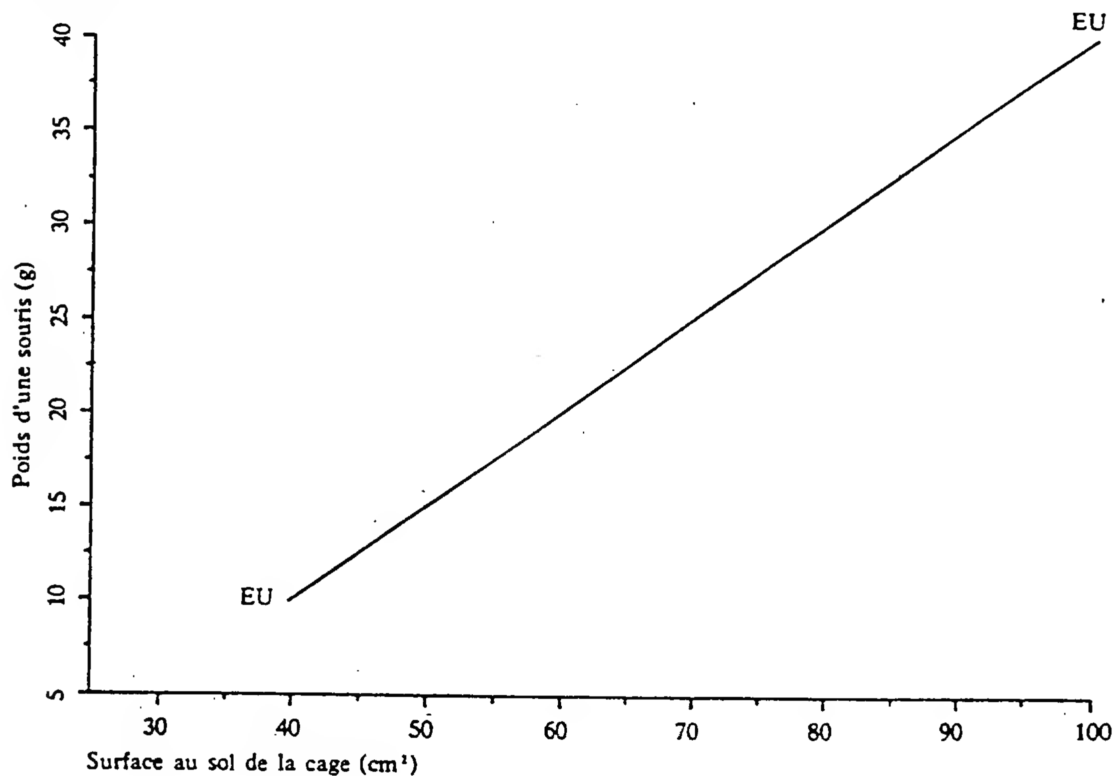

DIAGRAMME 2

Rats (stockage et procédures)

Surface au sol minimale de la cage

Etant donné le poids d'un rat, la ligne pleine EU-EU, donne la surface minimale dont le rat devrait disposer.

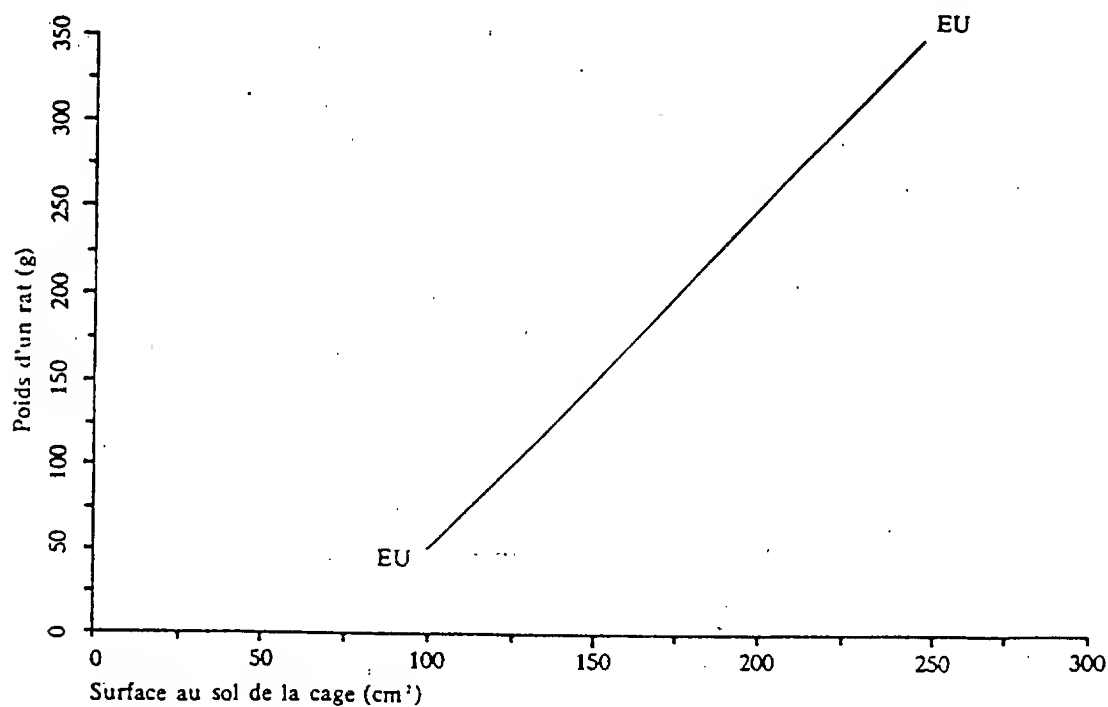

DIAGRAMME 3

Hamsters de Syrie (stockage et procédures)

Surface au sol minimale de la cage

Etant donné le poids d'un hamster de Syrie, la ligne pleine, EU-EU, donne la surface minimale dont le hamster de Syrie devrait disposer.

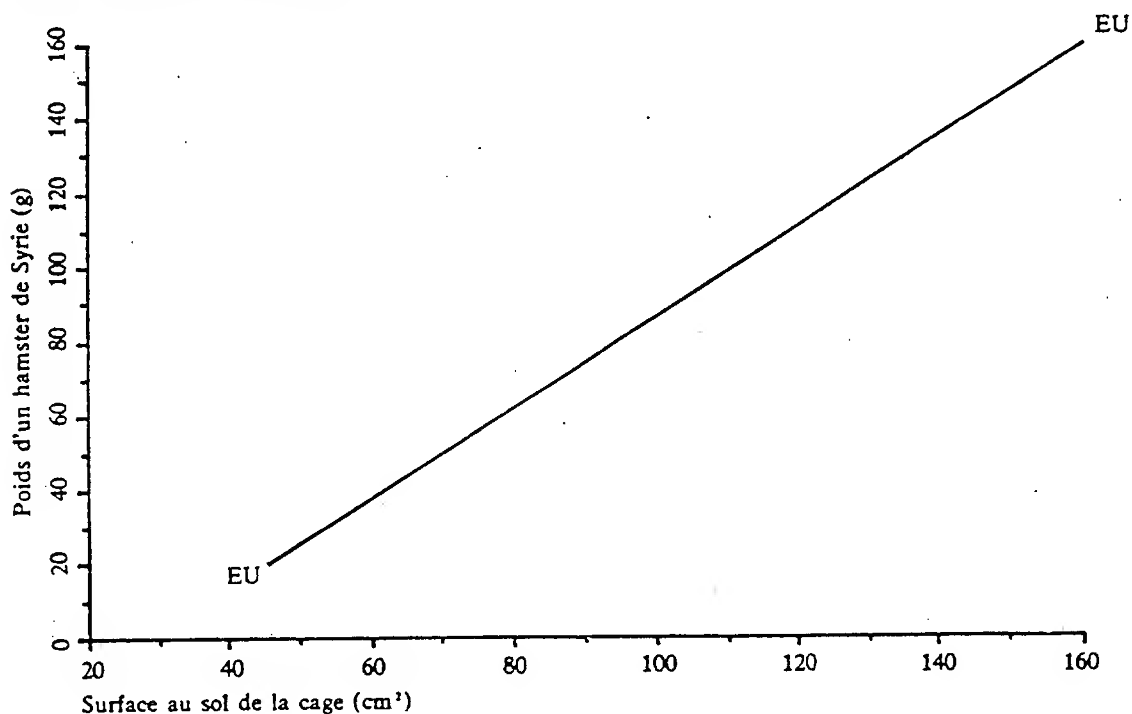

DIAGRAMME 4

Cobayes (stockage et procédures)

Surface au sol minimale de la cage

Etant donné le poids d'un cobaye, la ligne pleine, EU-EU, donne la surface minimale dont le cobaye devrait disposer.

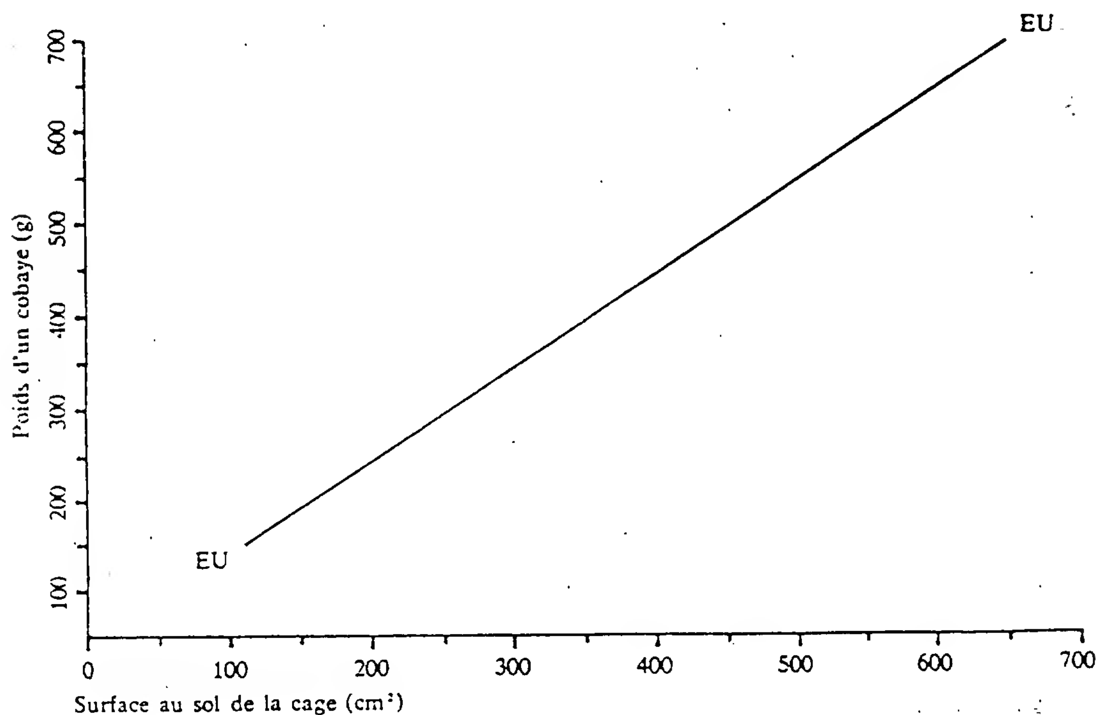

DIAGRAMME 5

Lapins (stockage et procédures)

Surface au sol minimale de la cage

Etant donné le poids d'un lapin, la ligne pleine, EU-EU, donne la surface minimale dont le lapin devrait disposer.

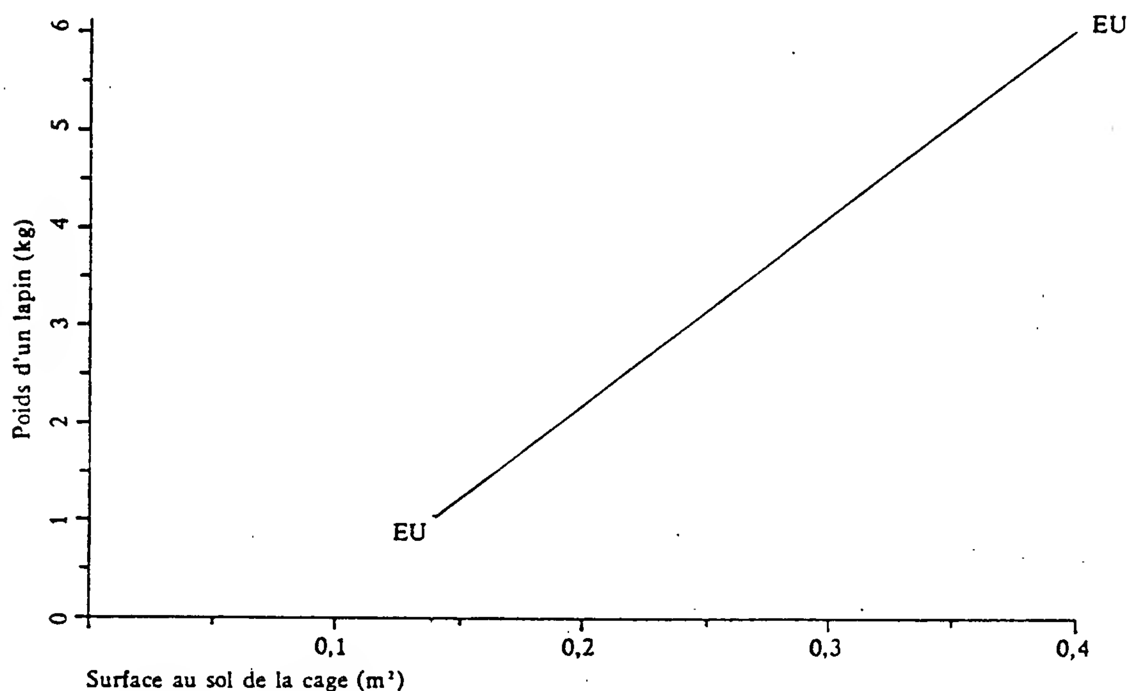

DIAGRAMME 6

Lapins (reproduction)

Surface au sol minimale de la cage pour une lapine avec sa portée non sevrée

Etant donné le poids d'une lapine, la ligne pleine, EU-EU, donne la surface minimale dont la lapine devrait disposer.

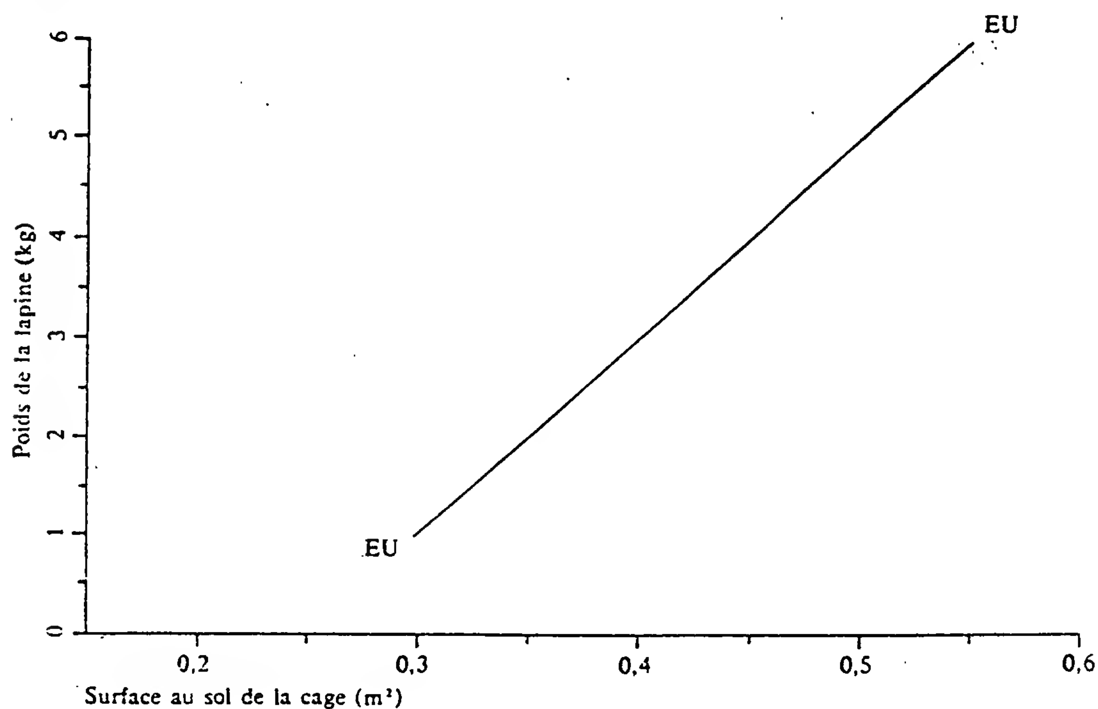

DIAGRAMME 7

Chats (stockage et procédures)

Surface au sol minimale de la cage

Etant donné le poids d'un chat, la ligne pleine EU-EU, donne la surface minimale dont le chat devrait disposer.

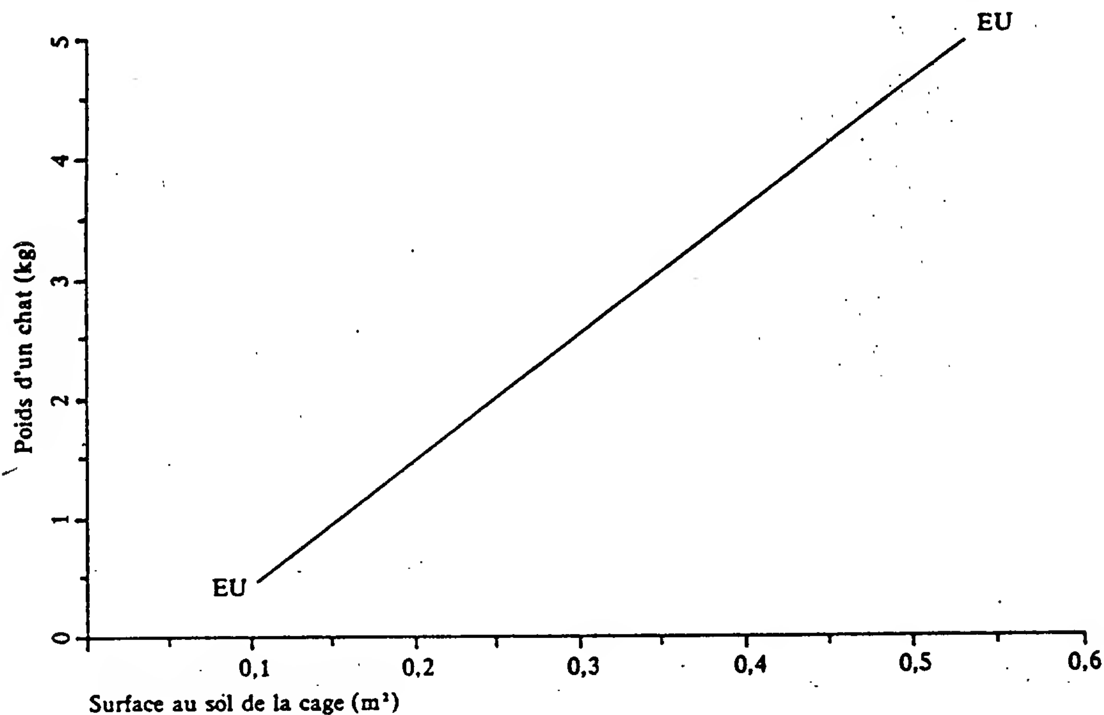
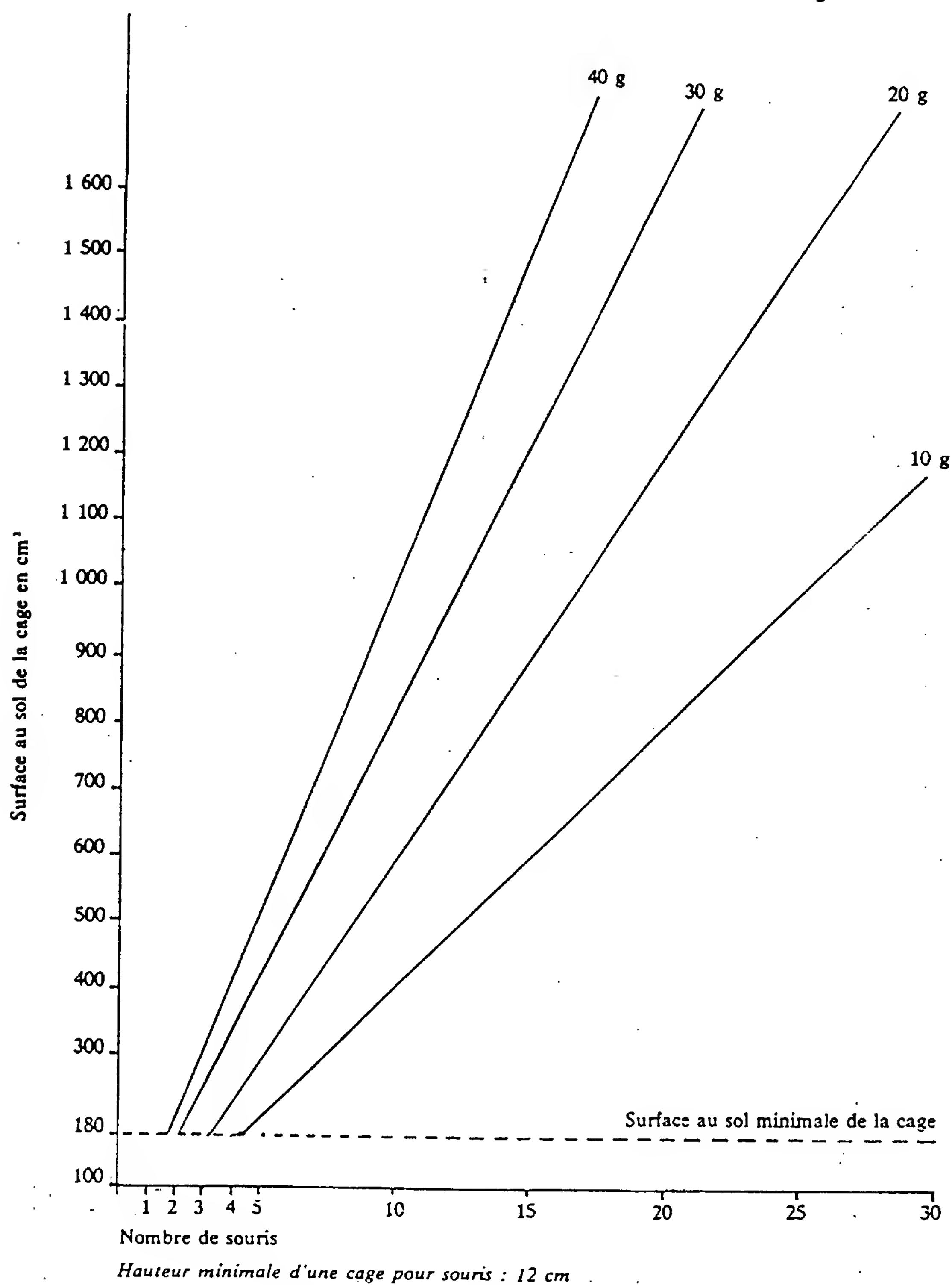

DIAGRAMME 8

Indication pour l'établissement du rapport entre le nombre de souris par cage et la surface au sol de la cage (stockage et procédures)

Les lignes représentent les poids moyens et correspondent à la ligne EU-EU du diagramme 1.

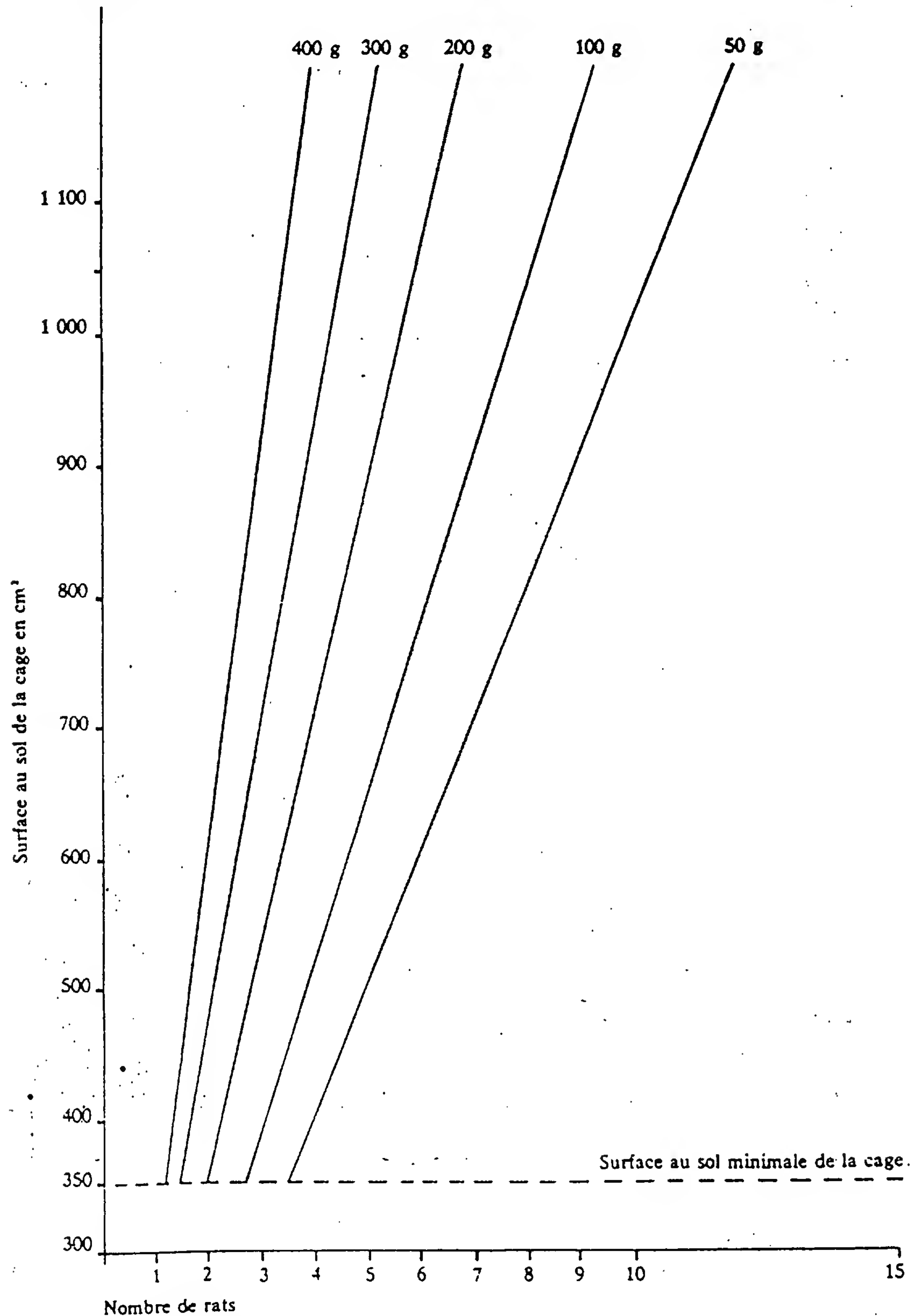

Hauteur minimale d'une cage pour souris : 12 cm

DIAGRAMME 9

Indications pour l'établissement du rapport entre le nombre de rats par cage et la surface au sol de la cage (stockage et procédures)

Les lignes représentent les poids moyens et correspondent à la ligne EU-EU du diagramme 2.

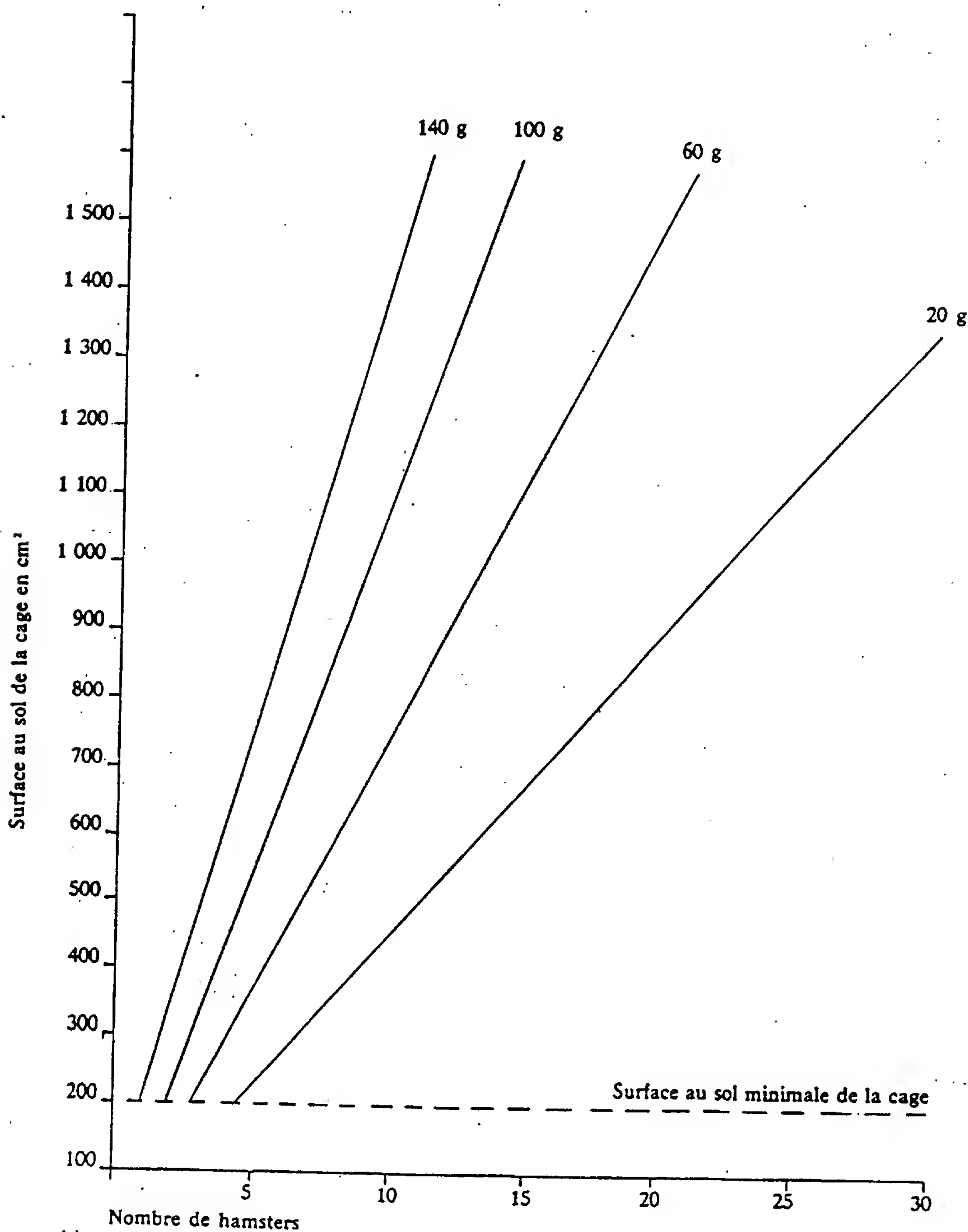

Hauteur minimale d'une cage pour rats : 14 cm

DIAGRAMME 10

Indications pour l'établissement du rapport entre le nombre de hamsters par cage et la surface au sol de la cage (stockage et procédures)

Les lignes représentent les poids moyens et correspondent à la ligne EU-EU du diagramme 3.

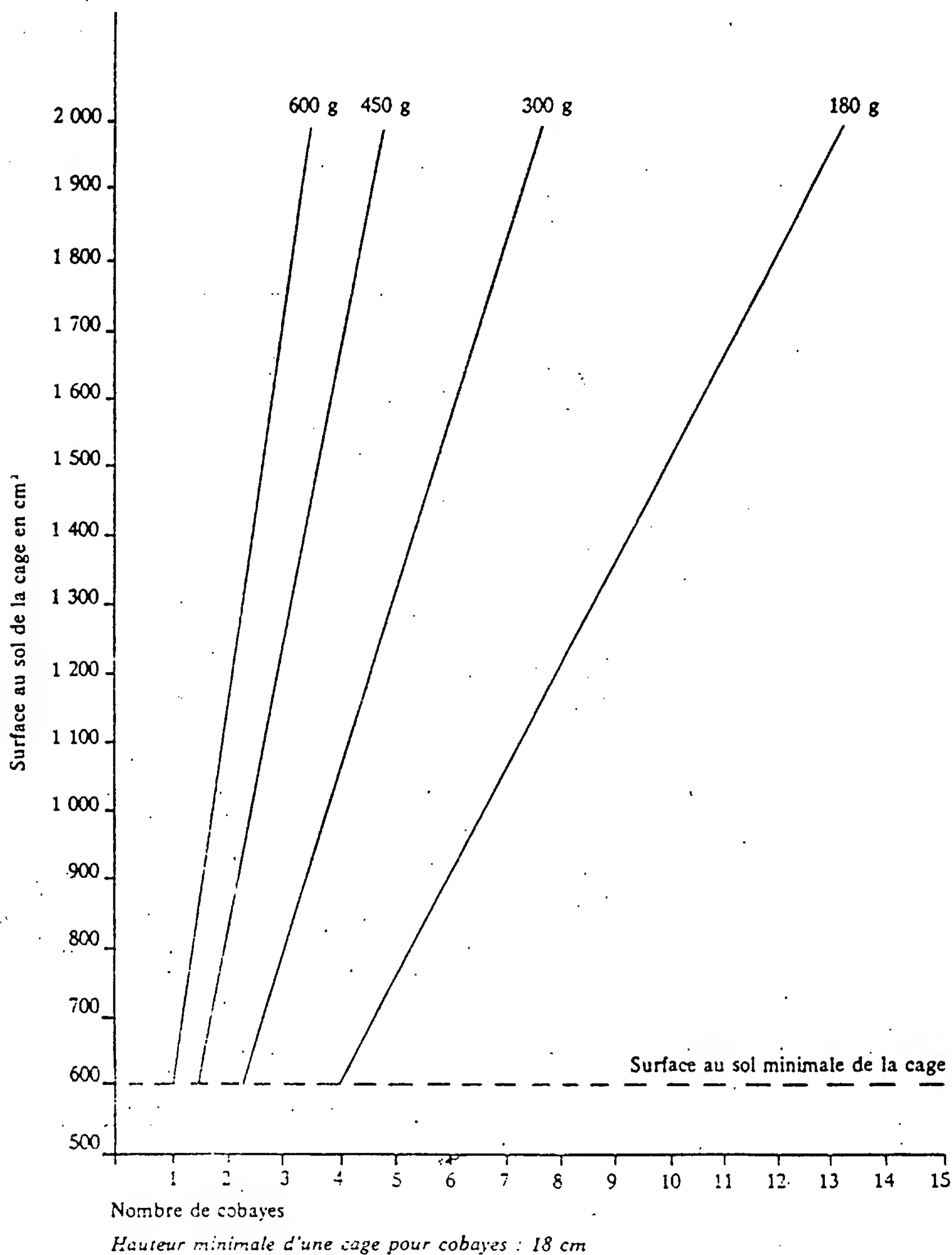

Hauteur minimale d'une cage pour hamsters : 12 cm

DIAGRAMME 11

Indications pour l'établissement du rapport entre le nombre de cobayes par cage et la surface au sol de la cage (stockage et procédures)

Les lignes représentent les poids moyens et correspondent à la ligne EU-EU du diagramme 4.

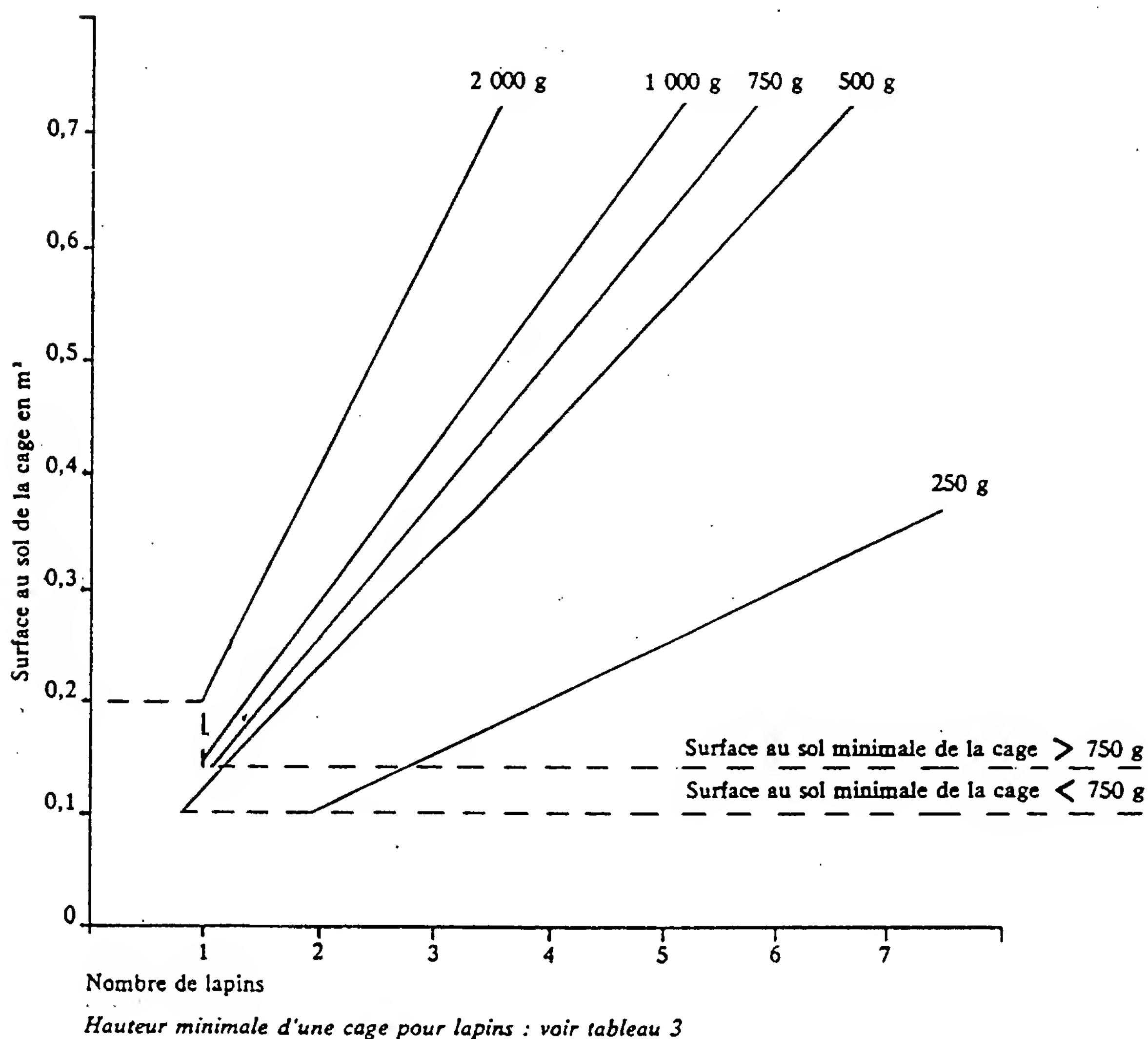

Hauteur minimale d'une cage pour cobayes : 18 cm

DIAGRAMME 12

Indications pour l'établissement du rapport entre le nombre de lapins par cage et la surface au sol de la cage (stockage et procédures)

Les lignes représentent les poids moyens et correspondent à la ligne EU-EU du diagramme 5.

Hauteur minimale d'une cage pour lapins : voir tableau 3

APPENDIX B

Statistical tables

and

Explanatory notes for their completion
in fulfilment of the requirements in Articles 27 and 28
of the Convention

ANNEXE B

Tableaux statistiques

et

Notes explicatives sur la manière de les compléter
en application des dispositions des articles 27 et 28
de la Convention

Introduction

En vertu des articles 27 et 28 de la Convention, chaque Partie rassemble des données statistiques ayant trait à certains aspects des procédures visées par la Convention, et communique ces informations au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, qui les publie.

Il appartient à chaque Partie de choisir la méthode utilisée pour rassembler les données et rien ne s'oppose, bien entendu, à ce que l'on recueille des données statistiques complémentaires pour les besoins nationaux. Afin de faciliter la tâche du Secrétaire Général, il faut toutefois que les données qui lui sont communiquées soient comparables et qu'elles correspondent aux tableaux ci-joints. Les données sont rassemblées par année civile.

Généralités

Les animaux à compter sont ceux qui sont destinés à être utilisés d'une manière susceptible de leur causer des dommages durables, des douleurs, des souffrances ou de l'angoisse (voir article 1.2.c de la Convention). Le comptage a lieu lorsque les animaux sont utilisés dans une procédure. Chaque animal n'est compté qu'une fois dans le même tableau. Les animaux qui ne sont pas soumis à des procédures du type défini à l'article 1.2.c ne sont pas comptés aux fins de collationner des informations statistiques en vertu de la présente Convention.

En raison de la nature même de la recherche biologique, il est inévitable qu'il y ait des cas où il est difficile de déterminer dans quelle colonne d'un tableau il convient d'inscrire un animal qui est utilisé dans une procédure. Il n'existe pas de bon ou de mauvais moyen de résoudre le problème ; c'est une question de choix personnel. Sous réserve des directives que les autorités compétentes peuvent donner, il appartient au scientifique de déterminer sous quelle rubrique il convient de faire figurer son animal.

Il est toutefois essentiel de veiller à ce qu'aucun animal ne soit compté deux fois dans le même tableau.

Tableau 1

Nombre et sortes d'animaux utilisés dans des procédures

Dans ce tableau, le nombre total d'animaux utilisés dans des procédures est mentionné, ce total étant ventilé par types ou classes d'animaux.

Tableau 2

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures à des fins sélectionnées

Ce tableau a pour objet de montrer le nombre d'animaux utilisés dans les domaines principaux suivants : recherche fondamentale, développement de nouveaux produits, tests d'innocuité, diagnostics des maladies, enseignement et formation. Dans la colonne 1, le mot «médicales» inclut la médecine vétérinaire.

Tableau 3

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures à des fins sélectionnées pour la protection de l'homme, de l'animal et de leur environnement au moyen de tests de toxicologie ou autres tests d'innocuité

Ce tableau a pour objet de donner une présentation plus détaillée des procédures effectuées pour la protection générale de l'homme, de l'animal et de l'environnement, à l'exclusion des fins médicales. La colonne 6 inclut les radiations nocives.

Tableau 4

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures portant sur des maladies ou des troubles

Ce tableau a pour objet d'indiquer le nombre d'animaux utilisés à des fins médicales, y compris la médecine vétérinaire, en faisant spécialement référence à trois domaines de maladies humaines qui préoccupent particulièrement l'opinion publique.

Tableau 5

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures exigées par la législation

La colonne «Partie concernée seulement» n'est remplie que lorsque la procédure est exigée par la législation de la Partie dans laquelle la procédure est effectuée, y compris les obligations internationales auxquelles cette Partie est soumise (par exemple en tant que Partie à la Convention relative à l'élaboration d'une Pharmacopée européenne ou en tant qu'Etat membre des Communautés européennes).

La colonne «Autres Parties seulement» est remplie si la procédure est spécialement destinée à satisfaire les exigences de pays autres que la Partie, y compris les exigences du commerce et celles de conventions, auxquelles elle n'est pas partie.

La rubrique «Les deux» est utilisée lorsque la procédure est destinée à satisfaire des exigences des deux groupes ; dans ce cas, aucune mention n'est portée dans les deux autres colonnes.

TABLEAU 1

Nombre et sortes d'animaux utilisés dans des procédures

en (année) en (Partie)

Souris (*Mus musculus*)	Rats (*Rattus norvegicus*)	Cobayes (*Cavia porcellus*)	Autres rongeurs (autres *Rodentia*)	Lapins (*Oryctolagus cuniculus*)	Singes anthropoïdes (*Hominoidea*)	Autres simiens (*Cercopithecoidea & Ceboidea*)	Prosimiens (*Prosimia*)	Chiens (*Canis Familiaris*)	Chats (*Felis Catus*)	Autres carnivores (autres *Carnivora*)	Chevaux, ânes et croisements (*Equidae*)	Porcs (*Sus*)	Caprins et ovins (*Capra & Ovis*)	Bovins (*Bos*)	Autres mammifères (autres *Mammalia*)	Oiseaux (*Aves*)	Reptiles (*Reptilia*)	Amphibiens (*Amphibia*)	Poissons (*Pisces*)	Total

TABLEAU 2

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures à des fins sélectionnées
en (année) en (Partie)

	1 Etudes biologiques (y compris médicales) de nature fondamentale	2 Découverte, développement, et contrôle de qualité (y compris les tests d'innocuité) des produits ou des appareils en médecine humaine et vétérinaire	3 Diagnostic des maladies	4 Protection de l'homme, de l'animal et de l'environnement par des tests de toxicologie ou autres tests d'innocuité	5 Enseignement et formation
Toutes espèces					

Espèces sélectionnées

Rongeurs et lapins					
Chiens et chats					
Primates					

TABLEAU 3

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures à des fins sélectionnées pour la protection de l'homme, de l'animal et de l'environnement au moyen de tests de toxicologie ou autres tests d'innocuité effectués en (année) en (Partie)

	Classification détaillée du point 4 du tableau 2					
	1 Substances utilisées ou destinées à être utilisées principalement en agriculture	2 Substances utilisées ou destinées à être utilisées principalement dans l'industrie	3 Substances utilisées ou destinées à être utilisées principalement pour l'usage domestique	4 Substances utilisées ou destinées à être utilisées principalement comme cosmétiques ou produits d'hygiène corporelle	5 Substances utilisées ou destinées à être utilisées comme additifs alimentaires à l'usage de la consommation humaine	6 Risques potentiels réels des contaminants dans l'environnement général
Toutes espèces						

Espèces sélectionnées

Rongeurs et lapins						
Chiens et chats						
Primates						

TABLEAU 4

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures portant sur des maladies ou des troubles en (année) en (Partie)

	1 Cancer (à l'exclusion des tests de risques carcinogènes)	2 Maladies cardio-vasculaires	3 Troubles nerveux et mentaux	4 Autres maladies humaines et animales
Toutes espèces				

Espèces sélectionnées

Rongeurs et lapins				
Chiens et chats				
Primates				

Note : Lorsqu'une procédure porte sur le cancer sous toutes les rubriques, de 2 à 4, la classification cancer devrait être appliquée de préférence.

TABLEAU 5

Nombre d'animaux utilisés dans des procédures exigées par la législation en (année) en (Partie)

	Partie concernée seulement	Autres Parties seulement	Les deux
Toutes espèces			

Espèces sélectionnées

Rongeurs et lapins			
Chiens et chats			
Primates			

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΩΝ ΖΩΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥΣ Ή ΑΛΛΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, που έχουν υπογράψει την παρούσα Σύμβαση,

Υπενθυμίζοντας ότι ο στόχος του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η πραγματοποίηση μιας ευρύτερης ένωσης ανάμεσα στα μέλη του και η προσπάθεια συνεργασίας με άλλα Κράτη, όσον αφορά την προστασία των ζώντων ζώων, που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς και για άλλους επιστημονικούς σκοπούς,

Αναγνωρίζοντας ότι ο άνθρωπος έχει την ηθική υποχρέωση να σέβεται όλα τα ζώα και να λαμβάνει σοβαρά υπόψη το ότι υποφέρουν και θυμούνται,

Αναγνωρίζοντας επίσης ότι ο άνθρωπος, στην προσπάθειά του για γνώση, υγεία και ασφάλεια, έχει ανάγκη να χρησιμοποιεί ζώα, όπως ακριβώς τα χρησιμοποιεί για τροφή, ντύσιμο και μεταφορές, εφόσον αναμένεται ότι αυτό θα συμβάλλει θετικά στην πρόοδο της γνώσης ή θα επιφέρει αποτελέσματα τα οποία σε γενικές γραμμές θα είναι χρήσιμα τόσο για τον άνθρωπο όσο και για τα ζώα,

Έχοντας αποφασίσει να περιοριστεί η χρησιμοποίηση των ζώων για πειραματικούς και άλλους επιστημονικούς σκοπούς, έχοντας σαν στόχο την αντικατάσταση αυτής της χρησιμοποίησης, εκεί όπου αυτό είναι δυνατό, κυρίως με την αναζήτηση μεθόδων αντικατάστασης και με την ενίσχυση της έρευνας γι' αυτές τις μεθόδους αντικατάστασης,

Επιθυμώντας την υιοθέτηση κοινών διατάξεων, με σκοπό την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες, που μπορούν να προκαλέσουν μόνιμες βλάβες, πόνους, ταλαιπωρίες ή αγωνία και την εξασφάλιση ότι αυτές οι διαδικασίες, όταν είναι αναπόφευκτες, θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο,

ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

ΤΙΤΛΟΣ Ι

Γενικές Αρχές

Άρθρο 1

1. Η παρούσα Σύμβαση ισχύει για κάθε ζώο που χρησιμοποιείται ή που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε πειραματική ή άλλη επιστημονική διαδικασία που μπορεί να προκαλέσει μόνιμες βλάβες, πόνους, ταλαιπωρίες ή αγωνία. Δεν ισχύει για τις μη πειραματικές γεωργικές ή τις κτηνιατρικές κλινικές πρακτικές.

2. Στα πλαίσια της παρούσας Σύμβασης, εννοούνται με:

α) "ζώο": χωρίς άλλο χαρακτηριστικό, κάθε ζών σπονδυλωτό μη ανθρώπινο, συμπεριλαμβανομένων των αυτόνομων προνυμφικών μορφών και/ή ικανών για αναπαραγωγή, αλλά εκτός άλλων κυτταρικών ή εμβρυακών μορφών.

β) "που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν": που έχουν εκτραφεί ή προορίζονται για πώληση, διάθεση ή χρησιμοποίηση σε πειράματα ή σε άλλες επιστημονικές διαδικασίες.

γ) "διαδικασία": οποιαδήποτε πειραματική ή άλλη επιστημονική χρησιμοποίηση ενός ζώου που μπορεί να προκαλέσει σ' αυτό το ζώο μόνιμες βλάβες, πόνους, ταλαιπωρίες ή αγωνία, συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε παρέμβασης που καταλήγει ή που μπορεί να καταλήξει στη γέννηση ενός ζώου κάτω από τέτοιες συνθήκες, εξαιρουμένων και των λιγότερο επώδυνων μεθόδων, που έχουν γίνει αποδεκτές από τη σύγχρονη πρακτική (δηλαδή οι "ανθρωπιστικές" μέθοδοι) για τη θανάτωση και τη σήμανση των ζώων. Μια διαδικασία αρχίζει από τη στιγμή όπου ένα ζώο προετοιμάζεται για πρώτη φορά με σκοπό να χρησιμοποιηθεί και λήγει όταν καμιά άλλη παρατήρηση δεν πρόκειται να γίνει γι' αυτήν τη διαδικασία. Η εξάλειψη των μόνιμων βλαβών, των πόνων, των ταλαιπωριών και της αγωνίας λόγω της αποτελεσματικής χρησιμοποίησης ενός αναισθητικού ή αναλγητικού ή άλλων μεθόδων σε ένα ζώο δε σημαίνει ότι η χρησιμοποίηση του ζώου εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής αυτού του ορισμού.

δ) "αρμόδιο πρόσωπο": κάθε πρόσωπο που κρίνεται από ένα μέρος αρμόδιο στην επικράτειά του για να ασκήσει τις κατάλληλες αρμοδιότητες που περιγράφονται στην παρούσα Σύμβαση.

ε) "υπεύθυνη αρχή": στην επικράτεια του ενδιαφερόμενου μέρους, κάθε αρχή ή όργανο ή άλλο πρόσωπο που ορίζονται για τον εν λόγω σκοπό.

στ) "εγκατάσταση": κάθε εγκατάσταση κινητή ή ακίνητη, κάθε κτίριο, ομάδα κτιρίων ή άλλων χώρων, καθώς επίσης και ένας χώρος που δεν είναι τελείως κλειστός ή καλυμμένος.

ζ) "εγκατάσταση εκτροφής": κάθε εγκατάσταση στην οποία τα ζώα εκτρέφονται για να χρησιμοποιηθούν στις διαδικασίες.

η) "εγκατάσταση προμήθειας": κάθε εγκατάσταση εκτός από την εγκατάσταση εκτροφής που προμηθεύει ζώα με σκοπό να χρησιμοποιηθούν στις διαδικασίες.

θ) "εγκατάσταση πειραματισμού": οποιαδήποτε εγκατάσταση στην οποία τα ζώα χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες.

ι) "θανάτωση με μη βάναυσο τρόπο": θανάτωση ενός ζώου με την ελάχιστη δυνατή σωματική και ψυχική ταλαιπωρία, ανάλογα με το είδος.

Άρθρο 2

Μια διαδικασία μπορεί να εφαρμοστεί παρά μόνο για έναν ή περισσότερους, από τους ακόλουθους σκοπούς και με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπονται από την παρούσα Σύμβαση:

α) ι) η πρόληψη των ασθενειών, της κακής υγείας ή άλλων ανωμαλιών, ή των επιπτώσεών τους στον άνθρωπο, στα σπονδυλωτά και ασπόνδυλα ζώα ή στα φυτά, συμπεριλαμβανομένων των δοκιμών ποιότητας, αποτελεσματικότητας και μη επιβλαβών επιπτώσεων των φαρμάκων, των ουσιών ή των προϊόντων και της παραγωγής τους,

ιι) η διάγνωση ή θεραπεία ασθενειών ή άλλων ανωμαλιών ή των επιπτώσεών τους στον άνθρωπο, στα σπονδυλωτά και ασπόνδυλα ζώα και στα φυτά,

β) η διαπίστωση, η αξιολόγηση, ο έλεγχος ή οι τροποποιήσεις των φυσιολογικών συνθηκών στον άνθρωπο, στα σπονδυλωτά και ασπόνδυλα ζώα και στα φυτά,

γ) η προστασία του περιβάλλοντος,

δ) η επιστημονική έρευνα,

ε) η εκπαίδευση και η επιμόρφωση,

στ) οι ιατρο-νομικές έρευνες.

Άρθρο 3

Κάθε Μέρος αναλαμβάνει να πάρει το συντομότερο δυνατό και με οποιοδήποτε τρόπο στα 5 προσεχή χρόνια μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης, όλα τα απαραίτητα μέτρα για να θέσει σε εφαρμογή τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και για να εξασφαλίσει ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου και εποπτείας.

Άρθρο 4

Καμία διάταξη της παρούσας Σύμβασης δε θίγει τη δυνατότητα των Μερών να υιοθετήσουν πιο αυστηρούς κανόνες για να εξασφαλίσουν την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες καθώς επίσης και για να ελέγχουν και να περιορίζουν τη χρησιμοποίηση των ζώων στις διαδικασίες.

ΤΙΤΛΟΣ II

Φροντίδες και διαμονή των ζώων

Άρθρο 5

1. Σε κάθε ζώο που χρησιμοποιείται ή που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί σε μια διαδικασία πρέπει να παρέχεται διαμονή, κατάλληλο περιβάλλον ορισμένη ελευθερία κίνησης, τροφή, νερό καθώς επίσης και τις κατάλληλες φροντίδες για την υγεία και την καλή του διαβίωση. Οποιοσδήποτε περιορισμός που επιβάλλεται στη δυνατότητα ικανοποίησης των φυσιολογικών και ηθολογικών του αναγκών πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαμονή και τις φροντίδες των ζώων που αναφέρονται στο Παράρτημα Α της παρούσας Σύμβασης.

2. Οι περιβαλλοντολογικές συνθήκες κάτω από τις οποίες ένα ζώο εκτρέφεται, διαβιεί ή χρησιμοποιείται, αποτελούν αντικείμενο καθημερινού ελέγχου.

3. Σχετικά με τη διαβίωση και την κατάσταση υγείας των ζώων γίνονται προσεκτικές και αρκετά συχνές παρατηρήσεις για να προληφθούν τυχόν μόνιμες βλάβες, πόνοι, άσκοπες ταλαιπωρίες ή αγωνίες.

4. Κάθε Μέρος παίρνει τα απαραίτητα μέτρα για την εξάλειψη κάθε ανωμαλίας ή ταλαιπωρίας που έχει διαπιστωθεί τελευταία.

ΤΙΤΛΟΣ III

Διεξαγωγή των διαδικασιών

Άρθρο 6

1. Μια διαδικασία για την πραγματοποίηση ενός από τους σκοπούς που ορίζονται στο άρθρο 2 δεν πραγματοποιείται εφόσον μπορεί να προσφύγει κανείς λογικά και πρακτικά σε μια άλλη επιστημονικά αποδεκτή μέθοδο που να μην απαιτεί τη χρησιμοποίηση ενός ζώου.

2. Κάθε Μέρος θα πρέπει να ενισχύει τις επιστημονικές έρευνες, που τείνουν στην ανάπτυξη μεθόδων, που θα μπορούσαν να δώσουν τα ίδια αποτελέσματα με αυτά, που δίνουν οι διαδικασίες.

Άρθρο 7

Όταν είναι απαραίτητη η πραγματοποίηση μιας διαδικασίας, η επιλογή των ειδών αποτελεί αντικείμενο προσεκτικής μελέτης, το σκεπτικό της οποίας υποβάλλεται στην υπεύθυνη αρχή. Κατά την επιλογή ανάμεσα στις διαδικασίες θα πρέπει να επιλέγουν αυτές, που χρησιμοποιούν τον μικρότερο αριθμό ζώων, που προκαλούν τις λιγότερες δυνατές μόνιμες βλάβες, πόνους, ταλαιπωρίες και αγωνίες και που μπορούν να δώσουν τα καλύτερα αποτελέσματα.

Άρθρο 8

Οι μέθοδοι γενικής ή τοπικής αναισθησίας ή οι αναλγητικές ή άλλες μέθοδοι, που χρησιμοποιούνται για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη εξάλειψη των μόνιμων βλαβών, πόνων, ταλαιπωριών ή αγωνίας, εφαρμόζονται σε κάθε διαδικασία και καθ' όλη τη διάρκειά της, εκτός και αν:

α) ο πόνος που προκαλεί η διαδικασία είναι λιγότερος από την επιδείνωση της κατάστασης του ζώου, που προκαλείται από την αναισθησία ή την αναλγησία, και αν

β) η χρησιμοποίηση της αναισθησίας ή της αναλγησίας είναι ασυμβίβαστη με τον σκοπό της διαδικασίας. Σε αυτήν την περίπτωση, πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα νομοθετικά και/ή διοικητικά μέτρα για να μη γίνεται χωρίς λόγο μια τέτοια διαδικασία.

Άρθρο 9

1. Όταν προβλέπεται ένα ζώο να υποβληθεί σε μια διαδικασία κατά την οποία θα υποφέρει ή υπάρχει φόβος να υποφέρει από μεγάλους πόνους, που μπορεί να παραταθούν αυτή η διαδικασία πρέπει να δηλώνεται και να δικαιολογείται ρητά στην υπεύθυνη αρχή ή να επιτρέπεται ρητά από αυτήν.

2. Τα κατάλληλα νομοθετικά και/ή διοικητικά μέτρα λαμβάνονται ούτως ώστε μια τέτοια διαδικασία να μη γίνεται άσκοπα.

Τέτοια μέτρα περιλαμβάνουν:

- είτε την ειδική έγκριση από την υπεύθυνη αρχή
- είτε την ειδική δήλωση της διαδικασίας στην υπεύθυνη αρχή και τη δικαστική πράξη που εγείρεται από αυτήν την αρχή ή τη διοικητική απόφαση που έχει λάβει αυτή η αρχή, εάν δεν εξασφαλίζεται η προϋπόθεση ότι η διαδικασία είναι μεγάλης σημασίας για τις βασικές ανάγκες των ανθρώπων ή των ζώων, συμπεριλαμβανομένης και της λύσης επιστημονικών προβλημάτων.

Άρθρο 10

Κατά τη διάρκεια μιας διαδικασίας, κάθε ζώο που χρησιμοποιείται συνεχίζει να υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 5, εκτός και αν αυτές οι διατάξεις είναι ασυμβίβαστες με το στόχο της διαδικασίας.

Άρθρο 11

1. Στο τέλος όλης της διαδικασίας, αποφασίζεται εάν το ζώο πρέπει να διατηρηθεί στη ζωή ή να θανατωθεί με μη βάναυσο τρόπο. Ένα ζώο δεν παραμένει στη ζωή εάν, παρά την εν γένει αποκατάσταση της υγείας του, είναι πιθανό να συνεχίσει να υποφέρει από μόνιμους πόνους ή αγωνία.

2. Οι αποφάσεις, που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου λαμβάνονται από ένα αρμόδιο πρόσωπο, κυρίως από έναν κτηνίατρο ή πρόσωπο το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 13, είναι υπεύθυνο για τη διαδικασία ή είναι εκείνο που την έχει διεξάγει.

3. Όταν, κατά τη λήξη μιας διαδικασίας:

α) ένα ζώο πρέπει να διατηρηθεί στη ζωή, δέχεται τις φροντίδες, που απαιτούνται για την κατάσταση της υγείας του, τίθεται υπό την εποπτεία ενός κτηνιάτρου ή ενός άλλου αρμόδιου προσώπου και συντηρείται, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 5.

Μπορεί, εν τούτοις να γίνει παρέκκλιση των προϋποθέσεων, που ορίζονται σ' αυτήν την παράγραφο όταν, σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του κτηνιάτρου η παρέκκλιση αυτή δεν επιφέρει καμιά ταλαιπωρία για το ζώο.

β) Ένα ζώο δεν πρέπει να διατηρηθεί στη ζωή ή δεν μπορεί να επωφεληθεί από τις διατάξεις του άρθρου 5 για τη διαβίωσή του, θανατώνεται με μη βάναυσο τρόπο το συντομότερο δυνατό.

4. Κανένα ζώο που χρησιμοποιείται σε μια διαδικασία που του έχει προκαλέσει πόνο, ή έντονες και συνεχείς ταλαιπωρίες, ανεξάρτητα από το αν χρησιμοποιήθηκε ή όχι η αναισθησία ή η αναλγησία, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μια νέα διαδικασία παρά μόνο εάν έχει αποκατασταθεί η φυσιολογική του υγεία και διαβίωση και με την προϋπόθεση ότι:

α) κατά τη διάρκεια αυτής της νέας διαδικασίας, το ζώο θα υποβληθεί σε ολική αναισθησία που θα διατηρηθεί μέχρι τη θανάτωσή του, και ότι

β) η νέα διαδικασία δεν συνεπάγεται παρά ελάχιστες παρεμβάσεις.

Άρθρο 12

Παρά τις άλλες διατάξεις της παρούσας Σύμβασης, όταν οι νόμιμοι στόχοι της διαδικασίας το απαιτούν, η υπεύθυνη αρχή μπορεί να επιτρέπει την απελευθέρωση του ζώου, με την προϋπόθεση ότι έχει εξασφαλιστεί η παροχή των μέγιστων δυνατών φροντίδων για την προστασία της διαβίωσής του.

Οι διαδικασίες, καθώς επίσης και η απελευθέρωση του ζώου δεν επιτρέπονται μόνο για εκπαιδευτικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς.

ΤΙΤΛΟΣ IV

Εγκρίσεις

Άρθρο 13

Μια διαδικασία για την εκπλήρωση των στόχων που προβλέπονται στο άρθρο 2 μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα ή υπό την άμεση ευθύνη ενός εξουσιοδοτημένου προσώπου ή εάν το πειραματικό ή επιστημονικό πρόγραμμα έχει εγκριθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας. Αυτή η έγκριση δίνεται μόνο στα πρόσωπα, που έχουν κριθεί αρμόδια από την υπεύθυνη αρχή.

ΤΙΤΛΟΣ V

Εγκαταστάσεις εκτροφής ή εγκαταστάσεις προμήθειας

Άρθρο 14

Οι εγκαταστάσεις εκτροφής και οι εγκαταστάσεις προμήθειας καταχωρούνται στην υπεύθυνη αρχή, με την επιφύλαξη της απαλλαγής που παρέχεται, σύμφωνα με το άρθρο 21 ή 22. Τέτοιες καταχωρημένες εγκαταστάσεις πληρούν τους όρους του άρθρου 5.

Άρθρο 15

Η καταχώρηση, που προβλέπεται στο άρθρο 14, αναφέρει το υπεύθυνο πρόσωπο της εγκατάστασης, που είναι αρμόδιο για να παρέχει ή να ρυθμίζει την παροχή των κατάλληλων φροντίδων στα ζώα των ειδών, που εκτρέφονται ή συντηρούνται στην εγκατάσταση.

Άρθρο 16

1. Λαμβάνεται μέριμνα στις καταχωρημένες εγκαταστάσεις εκτροφής για τη τήρηση ενός μητρώου στο οποίο καταγράφονται όλα τα ζώα, που έχουν εκτραφεί στην εγκατάσταση και ορίζεται ο αριθμός και το είδος των ζώων, που βγαίνουν από την εγκατάσταση, η ημερομηνία της εξόδου τους, το όνομα και η διεύθυνση του παραλήπτη.

2. Λαμβάνεται μέριμνα στις καταχωρημένες εγκαταστάσεις προμήθειας για τηντήρηση ενός μητρώου στο οποίο ορίζεται ο αριθμός και το είδος των ζώων, που εισέρχονται και εξέρχονται από την εγκατάσταση, οι ημερομηνίες εισόδου και εξόδου, ο προμηθευτής των ζώων, το όνομα και η διεύθυνση του παραλήπτη.

3. Η υπεύθυνη αρχή ορίζει τη φύση των μητρώων, που πρέπει να τηρούνται και που έχουν τεθεί στη διάθεσή της από το υπεύθυνο πρόσωπο για τις εγκαταστάσεις, που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου. Αυτά τα μητρώα φυλάσσονται για μια ελάχιστη περίοδο τριών (3) χρόνων από την ημερομηνία της τελευταίας εγγραφής.

Άρθρο 17

1. Σε κάθε εγκατάσταση, όλοι οι σκύλοι και οι γάτες, πριν από τον απογαλακτισμό τους αποτελούν αντικείμενα μόνιμης και ατομικής σήμανσης, που πραγματοποιείται με τον πιο ανώδυνο δυνατό τρόπο.

2. Εφόσον ένας σκύλος ή μια γάτα, που δεν έχουν σημανθεί, μπαίνουν για πρώτη φορά σε κάποια εγκατάσταση μετά τον απογαλακτισμό τους, σημαίνονται το ταχύτερο δυνατό.

3. Όταν ένας μη απογαλακτισμένος σκύλος ή γάτα, που δεν μπόρεσε να σημανθεί προηγουμένως, μεταφέρεται από μια εγκατάσταση σε άλλη, τηρείται ένα έγγραφο καταχώρησης, που περιλαμβάνει συγκεκριμένες πληροφορίες, που καθορίζουν κυρίως την ταυτότητα της μητέρας, μέχρι τη σήμανσή του.

4. Τα χαρακτηριστικά της ταυτότητας και της καταγωγής κάθε σκύλου ή γάτας πρέπει να φαίνονται στους καταλόγους της εγκατάστασης.

ΤΙΤΛΟΣ VI

Εγκαταστάσεις πειραματισμού

Άρθρο 18

Οι εγκαταστάσεις πειραματισμού θα είναι καταχωρημένες στην αρμόδια αρχή ή θα εγκρίνονται από αυτήν και θα πληρούν τους όρους που διατυπώθηκαν στο άρθρο 5.

Άρθρο 19

Λαμβάνονται φροντίδες ώστε οι χώροι πειραματισμού να διαθέτουν ειδικές εγκαταστάσεις και εξοπλισμούς προσαρμοσμένους στα ζωικά είδη και στις χρησιμοποιούμενες διαδικασίες και ώστε η επινόησή τους, η κατασκευή τους και ο τρόπος λειτουργίας τους να εξασφαλίζουν την όσο το δυνατόν αποτελεσματική εφαρμογή των διαδικασιών, με αντικειμενικό σκοπό την επίτευξη συναφών αποτελεσμάτων με όσο το δυνατό λιγότερα ζώα και τις ελάχιστες μόνιμες βλάβες, πόνους, ταλαιπωρίες και αγωνία.

Άρθρο 20

Στις εγκαταστάσεις πειραματισμού:

α) Προσδιορίζονται τα πρόσωπα ή το πρόσωπο που διοικητικά είναι υπεύθυνα για τις φροντίδες που παρέχονται στα ζώα και για τη λειτουργία του εξοπλισμού.

β) Υπάρχει διαθέσιμος ικανοποιητικός αριθμός ειδικευμένου προσωπικού.

γ) Λαμβάνονται επαρκείς φροντίδες ώστε να είναι δυνατή η παροχή κτηνιατρικών συμβουλών και θεραπείας.

δ) Ένας κτηνίατρος ή ένα άλλο αρμόδιο πρόσωπο αναλαμβάνει την παροχή συμβουλών για την καλή διαβίωση των ζώων.

Άρθρο 21

1. Τα ζώα των ειδών που απαριθμούνται παρακάτω και προορίζονται να χρησιμοποιηθούν σε διαδικασίες, λαμβάνονται άμεσα από τις καταχωρημένες εγκαταστάσεις εκτροφής ή προέρχονται από τέτοιες εγκαταστάσεις εκτός αν έγινε κάποια γενική ή ειδική απαλλαγή, σύμφωνα με τις διατάξεις που θα ληφθούν από το Μέρος.

-) Ποντίκι	Mus musculus
-) Αρουραίος	Rattus norvegious
-) Ινδικό χοιρίδιο	Cavia porcellus
-) Hamster doré	Mesocricetus auratus
-) Κουνέλι	Oryctolagus cuniculus
-) Σκύλος	Canis familiaris
-) Γάτα	Folis catus
-) Ορτύκι	Coturnix coturnix

2. Κάθε Μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να επεκτείνει τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου σε άλλα είδη, και ιδιαίτερα της τάξης των πιθηκοειδών, εφόσον διαφαίνεται μια λογική προοπτική διάθεσης επαρκούς τροφοδοσίας ζώων των εξεταζόμενων ειδών και εκτρεφόμενων για το σκοπό αυτόν.

3. Τα αδέσποτα ζώα των οικόσιτων ειδών δεν χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες. Η γενική απαλλαγή που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου δεν μπορεί να επεκταθεί στους αδέσποτους σκύλους και γάτες.

Άρθρο 22

Στις εγκαταστάσεις πειραματισμού χρησιμοποιούνται μόνο ζώα που προέρχονται από καταχωρημένες εγκαταστάσεις εκτροφής ή καταχωρημένες εγκαταστάσεις προμήθειας, εκτός εάν έγινε κάποια γενική ή ειδική απαλλαγή, σύμφωνα με τις διατάξεις που θα ληφθούν από το Μέρος.

Άρθρο 23

Μπορούν να πραγματοποιηθούν διαδικασίες εκτός των εγκαταστάσεων πειραματισμού, εφόσον επιτραπούν από την αρμόδια αρχή.

Άρθρο 24

Λαμβάνεται μέριμνα ώστε στις εγκαταστάσεις πειραματισμού να διατηρούνται μητρώα τα οποία θα επιδεικνύονται σε κάθε ζήτηση της αρμόδιας αρχής. Τα μητρώα αυτά

ανταποκρίνονται κυρίως στις απαιτήσεις του άρθρου 27 και εκτός των άλλων καθορίζουν για όλα τα αποκτηθέντα ζώα, τον αριθμό, το είδος, τον προμηθευτή και την ημερομηνία άφιξης.

ΤΙΤΛΟΣ VII

Εκπαίδευση και Επιμόρφωση

Άρθρο 25

1. Οι διαδικασίες που πραγματοποιήθηκαν με σκοπό την εκπαίδευση, την επιμόρφωση ή για την άσκηση ενός επαγγέλματος ή άλλων δραστηριοτήτων, περιλαμβανομένων των φροντίδων προς τα χρησιμοποιούμενα ζώα ή προς αυτά που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν, κοινοποιούνται στην αρμόδια αρχή και πραγματοποιούνται από ένα αρμόδιο πρόσωπο ή κάτω από την επίβλεψη του προσώπου αυτού. Το πρόσωπο αυτό είναι υπεύθυνο να επιβλέπει ώστε οι διαδικασίες να είναι σύμφωνες προς την εθνική νομοθεσία στο πνεύμα της παρούσας Σύμβασης.

2. Δεν επιτρέπονται διαδικασίες που αποσκοπούν στην εκπαίδευση, την επιμόρφωση ή την μετεκπαίδευση για άλλους σκοπούς, εκτός αυτών που αναφέρονται στην παραπάνω παράγραφο 1.

3. Οι διαδικασίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου περιορίζονται στις απόλυτα απαραίτητες από αυτές για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση και επιτρέπονται μόνο εφόσον ο αντικειμενικός τους στόχος δεν επιτυγχάνεται με οπτικοακουστικές μεθόδους συγκρίσιμης αξίας ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο.

Άρθρο 26

Τα πρόσωπα που πραγματοποιούν τις διαδικασίες ή λαμβάνουν μέρος σε αυτές, καθώς επίσης και τα πρόσωπα που εξασφαλίζουν τις φροντίδες που παρέχονται στα χρησιμοποιούμενα ζώα στις διαδικασίες αυτές, περιλαμβανόμενου του ελέγχου, πρέπει να εκπαιδευτούν και να επιμορφωθούν κατάλληλα.

ΤΙΤΛΟΣ VIII

Στατιστικές πληροφορίες

Άρθρο 27

1. Κάθε Μέρος συγκεντρώνει στατιστικά στοιχεία για την χρησιμοποίηση των ζώων σε διαδικασίες. Τα στοιχεία αυτά κοινοποιούνται στο κοινό εφόσον η κοινοποίηση αυτή είναι θεμιτή.

2. Συγκεντρώνονται στοιχεία σε ό,τι αφορά:

α) τον αριθμό και τα είδη των χρησιμοποιούμενων ζώων στις διαδικασίες,

β) τον αριθμό ζώων επιλεγμένων κατηγοριών που χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες με άμεσους ιατρικούς στόχους, καθώς επίσης και για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση

γ) τον αριθμό ζώων επιλεγμένων κατηγοριών που χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες για την προστασία του ατόμου και του περιβάλλοντός του,

δ) τον αριθμό ζώων επιλεγμένων κατηγοριών που χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες που απαιτούνται από τη νομοθεσία.

Άρθρο 28

1. Με την επιφύλαξη διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με το απόρρητο και το εμπιστευτικό, κάθε Μέρος κοινοποιεί κάθε χρόνο στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης στοιχεία, που αφορούν τα σημεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 27, όπως εμφανίζονται στη μορφή που προβλέπεται στο Παράρτημα Β της Σύμβασης.

2. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης δημοσιεύει τις στατιστικές πληροφορίες, που λαμβάνει από τα Μέρη, σε ό,τι αφορούν τα σημεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 27.

3. Κάθε Μέρος καλείται να κοινοποιήσει στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης τη διεύθυνση της εθνικής του αρχής από την οποία μπορούν να ληφθούν, κατόπιν αιτήσεως, πληρέστερες πληροφορίες για τις εθνικές στατιστικές. Οι διευθύνσεις αυτές θα εμφανίζονται στις δημοσιεύσεις στατιστικών που καταρτίζονται από το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ΤΙΤΛΟΣ IX

Αναγνώριση των διαδικασιών που πραγματοποιήθηκαν στην επικράτεια ενός άλλου Μέρους

Άρθρο 29

1. Για να αποφευχθούν οι περιττές επαναλήψεις διαδικασιών, που απαιτούνται από τη νομοθεσία σε θέματα υγείας ή ασφάλειας, κάθε Μέρος αναγνωρίζει, εφόσον αυτό είναι δυνατό, τα αποτελέσματα των διαδικασιών που πραγματοποιήθηκαν στη επικράτεια ενός άλλου Μέρους.

2. Για το σκοπό αυτόν, τα Μέρη αναλαμβάνουν, οπου είναι εφικτό και θεμιτό, να παρέχουν αμοιβαία βοήθεια, παρέχοντας κυρίως πληροφορίες πάνω στο δίκαιό τους και τη διοικητική πρακτική τους μέθοδο σχετικά με τις απαιτήσεις των διαδικασιών που πραγματοποιούνται για την υποστήριξη των αιτήσεων καταχώρησης προϊόντων, καθώς επίσης αποδεδειγμένα στοιχεία, που αφορούν τις διαδικασίες, που πραγματοποιούνται στην επικράτειά τους και τις εγκρίσεις ή κάθε άλλη διοικητική λεπτομέρεια, που αφορούν παρόμοιες διαδικασίες.

ΤΙΤΛΟΣ X

Πολυμερείς διαβουλεύσεις

Άρθρο 30

Τα Μέρη προβαίνουν, μετά τα πέντε χρόνια που έπονται της έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης και στη συνέχεια κάθε πέντε χρόνια, ή πιο συχνά αν το ζητήσει η πλειοψηφία των Μερών, σε πολυμερείς διαβουλεύσεις στους κόλπους του Συμβουλίου της Ευρώπης, για να εξετάσουν την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, καθώς επίσης και τη δυνατότητα αναθεώρησής της ή διεύρυνσης ορισμένων διατάξεών της. Οι διαβουλέυσεις αυτές λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια συνελεύσεων που συγκαλούνται από το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα Μέρη θα κοινοποιούν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, το αργότερο δύο μήνες πριν από τη συνέλευση, το όνομα του εκπροσώπου τους.

ΤΙΤΛΟΣ XI

Τελικές διατάξεις

Άρθρο 31

Η παρούσα Σύμβαση υποβάλλεται προς υπογραφή στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Θα υποβληθεί για επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης υποβάλλονται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 32

1. Η παρούσα Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη μέρα του μηνός που έπεται της ημερομηνίας λήξης μιας περιόδου έξι μηνών μετά την ημερομηνία κατά την οποία τέσσερα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης εκφράσουν τη συγκατάθεσή τους να συνδεθούν με τη Σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31.

2. Για κάθε υπογράφοντα που θα εκφράσει ύστερα τη συγκατάθεσή του να συνδεθεί με τη Σύμβαση, αυτή θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη μέρα του μηνός που έπεται της λήξης μιας περιόδου έξι μηνών μετά την ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 33

1. Μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης, η Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί να καλέσει κάθε Κράτος μη μέλος του Συμβουλίου να προσχωρήσει στην παρούσα Σύμβαση, με απόφαση που λαμβάνεται με την προβλεπόμενη πλειοψηφία στο άρθρο 20. δ του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης και με την ομοφωνία των εκπροσώπων των συμβαλλόμενων Κρατών που έχουν δικαίωμα κατοχής έδρας στην Επιτροπή.

2. Για κάθε Κράτος που προσχωρεί, η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται της λήξης μιας περιόδου έξι μηνών μετά την ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου προσχώρησης στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 34

1. Ο κάθε υπογράφων μπορεί τη στιγμή της υπογραφής ή τη στιγμή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης να διατυπώσει μια ή και περισσότερες επιφυλάξεις. Εν τούτοις, καμιά επιφύλαξη δεν μπορεί να διατυπωθεί στο θέμα των άρθρων 1 έως 14 και 18 έως 20.

2.Κάθε Μέρος που διατύπωσε μια επιφύλαξη δυνάμει της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να την αποσύρει στο σύνολό της ή κατά ένα μέρος απευθύνοντας μια κοινοποίηση στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η απόσυρση θα πάρει ισχύ από την ημερομηνία λήψης της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

3. Το Μέρος, που έχει διατυπώσει επιφύλαξη στα πλαίσια μιας διάταξης της παρούσας Σύμβασης, δεν μπορεί να αξιώσει την εφαρμογή της διάταξης αυτής από ένα άλλο Μέρος. Εν τούτοις, εάν η επιφύλαξη είναι μερική ή υποθετική, μπορεί να αξιώσει την εφαρμογή της διάταξης αυτής στο μέτρο που έγινε αποδεκτή.

Άρθρο 35

1. Όλοι οι υπογράφοντες κατά τη στιγμή της υπογραφής ή κατά τη στιγμή της κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, μπορούν να ορίσουν τις επικράτειες στις οποίες θα εφαρμοστεί η παρούσα Σύμβαση.

2. Ανά πάσα στιγμή στη συνέχεια, κάθε Μέρος μπορεί να επεκτείνει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, με μια δήλωση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε οποιαδήποτε επικράτεια που καθορίζεται στη δήλωση. Η Σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ σ'αυτήν την επικράτεια την πρώτη μέρα του μήνα που έπεται της λήξης μιας περιόδου έξι μηνών μετά την ημερομηνία παραλαβής της δήλωσης από το Γενικό Γραμματέα.

3. Κάθε δήλωση που γίνεται δυνάμει των προηγούμενων παραγράφων μπορεί να αποσυρθεί, όσον αφορά οποιαδήποτε περιοχή που καθορίζεται σ'αυτήν τη δήλωση, με κοινοποίηση, που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα. Η απόσυρση θα λάβει ισχύ την πρώτη μέρα του μήνα, που έπεται της λήξης μιας περιόδου έξι μηνών, μετά την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 36

1. Κάθε Μέρος, ανά πάσα στιγμή, μπορεί να καταγγείλει τη Σύμβαση απευθύνοντας μια κοινοποίηση στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2. Η καταγγελία θα λάβει ισχύ την πρώτη μέρα του μήνα, που έπεται της λήξης μιας περιόδου έξι μηνών, μετά την ημερομηνία παραλαβής της κοινοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 37

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα κοινοποιήσει στα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και σε κάθε Κράτος, που προσχώρησε στη παρούσα Σύμβαση:

α) όλες τις υπογραφές·

β) την κατάθεση όλων των εγγράφων επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης·

γ) όλες τις ημερομηνίες έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης, σύμφωνα με τα άρθρα 32, 33 και 35·

δ) όλες τις πράξεις και κοινοποιήσεις, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση.

Ως εκ τούτου, οι πιο κάτω υπογεγραμμένοι, που έχουν εξουσιοδοτηθεί δεόντος για το σκοπό αυτόν, υπέγραψαν την παρούσα Σύμβαση.

Στρασβούργο, 18 Μαρτίου 1986

στα γαλλικά και τα αγγλικά, τα δύο κείμενα είναι εξίσου έγκυρα, σε ένα μόνο αντίτυπο, το οποίο θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα κοινοποιήσει ένα ακριβές αντίγραφο σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, καθώς επίσης και σε όλα τα Κράτη που κλήθηκαν να προσχωρήσουν στην παρούσα Σύμβαση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαμονή και τις φροντίδες των ζώων
(άρθρο 5 της Σύμβασης)

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.

1. Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης αποφάσισαν, ότι προτίθενται να προστατεύσουν τα ζώντα ζώα, που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς σκοπούς και για άλλους επιστημονικούς σκοπούς, να ληφθούν μέτρα, ώστε να περιοριστούν στο ελάχιστο οι μόνιμες βλάβες, οι πόνοι, οι δοκιμασίες ή η αγωνία, που υφίστανται σαν συνέπειες διαδικασιών που γίνονται επάνω τους.

2. Γεγονός είναι ότι διεξάγονται επί τόπου ορισμένες διαδικασίες με άγρια ζώα, που ζούν ελέυθερα και εξασφαλίζουν τη δική τους τροφή όμως εν τούτοις ο αριθμός τους είναι πολύ περιοριομένος. Η μεγάλη πλειονότητα των ζώων, που χρησιμοποιούνται για τις διαδικασίες, πρέπει να παραμένει για πρακτικούς λόγους κάτω από κάποιο είδος φυσικού ελέγχου στις εγκαταστάσεις, που εκτείνονται από το εξωτερικό πάρκο, μέχρι τα κλουβιά για μικρά ζώα ενός εργαστηρίου πειραματόζωων.

Σ' αυτήν τη θέση συγκρούονται πολλά ενδιαφέροντα. Αφ'ενός μεν υπάρχει το ζώο, του οποίου οι κινητικές ανάγκες, κοινωνικές σχέσεις και άλλες ζωτικές εκδηλώσεις πρέπει να περιορισθούν και αφ'ετέρου ο περαματιστής και οι βοηθοί του, που αποκτούν συνολικό έλεγχο του ζώου και του περιβάλλοντός του. Σ' αυτήν τη σύγκρουση ενδιαφερόντων είναι πιθανόν να δοθεί ένα δευτερεύον ενδιαφέρον στο ζώο.

3. Γι'αυτό, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση σχετικά με την προστασία των σπονδυλωτών ζώων, που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς σκοπούς ή άλλους επιστημονικούς σκοπούς προβλέπει στο άρθρο της 5 ότι: "Κάθε ζώο, που χρησιμοποιείται ή προορίζεται για να χρησιμοποιηθεί σε μια διαδικασία, δικαιούται κατοικία, περιβάλλον, τουλάχιστον μια ορισμένη ελευθερία κινήσεων, τροφές, νερού και κατάλληλες φροντίδες για την υγεία του και την ευεξία του. Κάθε περιορισμός, που γίνεται στην ικανότητά του για ικανοποίηση των ηθολογικών και φυσιολογικών του αναγκών, μειώνεται στο ελάχιστο δυνατό".

4. Το παρόν παράρτημα περιλαμβάνει έναν ορισμένο αριθμό κατευθυντήριων γραμμών, που βασίζονται στις γνώσεις και την πρακτική των ημερών μας σχετικά με τη διαμονή και τις φροντίδες των ζώων. Εξηγεί και συμπληρώνει βασικές αρχές, που υιοθετούνται στο άρθρο 5. Ως εκ τούτου ο αναζητούμενος σκοπός είναι, να βοηθήσουμε τις αρχές, τους οργανισμούς και τα άτομα στην εκτέλεση των στόχων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

5. Η λέξη "φροντίδες", που χρησιμοποιείται σε σχέση με τα ζώα, που χρησιμοποιούνται ή που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν σε διαδικασίες, καλύπτει όλες τις πλευρές της σχέσης ανάμεσα στο ζώο και στον άνθρωπο. Καλύπτει όλους τους υλικούς πόρους και μη υλικούς πόρους, που μεταχειρίζεται ο άνθρωπος, για να επιτύχει και να διατηρήσει ένα ζώο σε φυσική και ψυχική κατάσταση, που να υποφέρει το λιγότερο δυνατό και να ανέχεται καλύτερα τις διαδικασίες. Οι φροντίδες διαρκούν από τη στιγμή, που το ζώο επιλέγεται για να χρησιμοποιηθεί στις διαδικασίες έως τη στιγμή, που θυσιάζεται με μια ανθρωπιστική μέθοδο, ή απομακρύνεται με άλλο τρόπο από την εγκατάσταση, στο τέλος της διαδικασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 της Σύμβασης.

6. Το παράρτημα έχει σκοπό να δώσει συμβουλές για τη διάρθρωση των χώρων, που προορίζονται για τα ζώα. Υπάρχουν εν τούτοις πολλές μέθοδοι εκτροφής και διατήρησης των ζώων εργαστηρίου, που διαφέρουν ουσιαστικά από το βαθμό ελέγχου του μικροβιακού περιβάλλοντος. Πρέπει να έχουμε πάντα υπόψη μας, ότι το εν λόγω προσωπικό θα πρέπει καμιά φορά να είναι σε θέση να κρίνει από το χαρακτήρα και από τις συνθήκες των ζώων όταν τα συνιστώμενα πρότυπα χώρου θα μπορούσαν να αποδειχθούν ανεπαρκή, παραδείγματος χάριν με ζώα ιδιαίτερα επιθετικά. Η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών αυτού του παραρτήματος, θα έπρεπε να λάβει υπόψη τις ανάγκες αυτών των διαφορετικών καταστάσεων. Επί πλέον, πρέπει να διευκρινιστεί ο χαρακτήρας αυτών των κατευθυντήριων γραμμών. Σε αντίθεση με τις διατάξεις της Σύμβασης, αυτές δεν είναι δεσμευτικές: πρόκειται για συστάσεις, που πρέπει να ακολουθούνται με κάποια επιφύλαξη και που προορίζονται να χρησιμεύσουν σαν κατευθυντήριες γραμμές για τις πρακτικές και τα πρότυπα, τα οποία όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να προσπαθούν συνηδειτά να επιτύχουν. Γι' αυτό το λόγο η λέξη "θα έπρεπε", έπρεπε να χρησιμοποιείται σε όλο το κείμενο ακόμα και όταν η έκφραση "είναι απολύτως απαραίτητο" φαίνεται πιθανόν πιο κατάλληλη. Είναι προφανές π.χ. ότι τροφή και νερό πρέπει να παρέχονται (β' 3.7.2 και 3.8.)

7. Τέλος, για πρακτικούς και οικονομικούς λόγους, δεν θα έπρεπε να αντικατασταθούν οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις για πειραματόζωα, εφόσον είναι σε καλή κατάσταση ή δεν έχουν γίνει άχρηστες, με άλλο τρόπο. Αναμένοντας την αντικατάσταση με εγκαταστάσεις σύμφωνες με τις κατευθυντήριες γραμμές, που υποδεικνύονται, αυτές θα έπρεπε όσο το δυνατόν να παρατηρούνται προσαρμόζοντας τον αριθμό και το μέγεθος των ζώων στα υπάρχοντα κλουβιά και περιφράγματα.

Ορισμοί

Κατά την έννοια του παραρτήματος Α', πέρα από τους ορισμούς που περιέχει το άρθρο 1.2 της Σύμβασης, εννοείται σαν:

α) "Θάλαμος διαβίωσης": αίθουσες, όπου στεγάζονται κανονικά τα ζώα, είτε για την αναπαραγωγή και εκτροφή, είτε κατά τη διάρκεια μιας διαδικασίας.

β) "κλουβί": σταθερός ή κινητός χώρος, κλειστός με στερεά τοιχώματα, των οποίων η μια τουλάχιστον πλευρά αποτελείται από κάγκελα ή μεταλλικό κιγκλίδωμα ή αν είναι απαραίτητο, από δίχτυα και εντός του οποίου φυλάσσονται ή μεταφέρονται ένα ή περισσότερα ζώα. Ανάλογα με τον αριθμό των ζώων και τις διαστάσεις του κλουβιού περιορίζεται σχετικά η ελευθερία κινήσεων των ζώων.

γ) "κελί": επιφάνεια, που περικλείεται π.χ. από τοίχους, κάγκελα ή μεταλλικό κιγκλίδωμα, στην οποία φυλάσσονται ένα ή περισσότερα ζώα. Παρά τη συνάρτηση των διαστάσεων του χώρου και του αριθμού των ζώων, η ελευθερία κινήσεων των ζώων είναι συνήθως λιγότερο περιορισμένη από ότι μέσα σε ένα κλουβί.

δ) "χώρος περιπάτου": Επιφάνεια, που περικλείεται π.χ. από φράκτη, τοίχους κάγκελα ή μεταλλικό κιγκλίδωμα και συχνά βρίσκεται στο εξωτερικό μέρος μιας μόνιμης κατασκευής, στην οποία τα ζώα που φυλάσσονται σε κλουβί ή σε κελί, μπορούν να κινηθούν ελεύθερα κατά τη διάρκεια ορισμένων περιόδων, σύμφωνα με τις συνήθειες και τις φυσιολογικές τους ανάγκες, π.χ. για να γυμνάζεται το σώμα τους.

ε) "Διαμέρισμα σταύλου": μικρό διαμέρισμα με τρεις πλευρές, που είναι κανονικά εφοδιασμένο με μία ταΐστρα και πλάγια χωρίσματα και όπου ένα ή δύο ζώα μπορούν να κρατηθούν δεμένα.

1. Εγκαταστάσεις

1.1. Λειτουργίες και τρόπος κατασκευής.

1.1.1. Κάθε εγκατάσταση θα πρέπει να είναι κατασκευασμένη έτσι, ώστε να εξασφαλίζεται ένα περιβάλλον κατάλληλο για τα είδη των ζώων, που διαμένουν εκεί. Θα πρέπει, επίσης, να είναι σχεδιασμένη με σκοπό να εμποδίζει την είσοδο των μη αρμόδιων προσώπων.

Οι εγκαταστάσεις, που εντάσσονται σε ένα ευρύτερο κτιριακό συγκρότημα θα πρέπει επίσης να προφυλάσσονται από κατάλληλους κανόνες κατασκευής και διατάξεις, που περιορίζουν τον αριθμό των εισόδων και εμποδίζουν τη διακίνηση μη αρμόδιων προσώπων.

1.1.2. Συνιστάται να υπάρχει πρόγραμμα συντήρησης των εγκαταστάσεων για να προλαμβάνεται κάθε βλάβη του εξοπλισμού.

1.2. Θάλαμοι διαβίωσης.

1.2.1. Πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα, για να εξασφαλίζεται ένα γρήγορο και αποτελεσματικό καθάρισμα των θαλάμων και η διατήρηση ικανοποιητικών κανόνων υγιεινής. Οι οροφές και οι τοίχοι θα πρέπει να είναι ανθεκτικοί και να έχουν λεία επιφάνεια, στεγανή και να μπορεί εύκολα να πλυθεί. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους αρμούς, στις πόρτες, στους αγωγούς, στους σωλήνες και στα καλώδια. Οι πόρτες και ενδεχόμενα τα παράθυρα θα πρέπει, επίσης, να είναι κατασκευασμένα ή προφυλαγμένα με τρόπο, ώστε να εμποδίζεται η είσοδος των ανεπιθύμητων ζώων. Αν αποδεικνύεται αναγκαίο μπορεί να τοποθετηθεί στην πόρτα ένα άνοιγμα, που θα επιτρέπει τον έλεγχο του θαλάμου. Το πάτωμα πρέπει να είναι λείο, αδιάβροχο με επιφάνεια που να μην γλυστρά και που θα είναι εύκολο να πλυθεί, να μπορεί να αντέχει ζημιές, χωρίς το βάρος των σκευοθηκών και των άλλων βαρειών εξοπλισμών. Εφόσον υπάρχουν αποχετευτικά στόμια, θα πρέπει να καλύπτονται σωστά και να φέρουν εσχάρα για να εμποδίζεται η είσοδος των ζώων.

1.2.2. Οι θάλαμοι, όπου τα ζώα μπορούν να μετακινούνται ελεύθερα, θα πρέπει να έχουν τοιχώματα και δάπεδα καλυμμένα με ιδιαίτερα ανθεκτική επένδυση, για να αντέχουν στη σημαντική φθορά που προξενείται από τα ζώα και τις εργασίες καθαρισμού.

Το υλικό της επένδυσης δεν θα πρέπει να είναι επιβλαβές για την υγεία των ζώων και να είναι τέτοιο, ώστε τα ζώα να μην μπορούν να τραυματιστούν. Είναι επιθυμητό να υπάρχουν αποχευτέτικά στόμια σε τέτοιους θαλάμους. Πρέπει να προβλέπεται πρόσθετη προστασία για τον εξοπλισμό ή τις εγκαταστάσεις, ώστε να μην υφίστανται ζημιές από τα ζώα ή να προκαλούν τραυματισμό τους. Εφόσον υπάρχουν ακάλυπτοι χώροι άσκησης, θα πρέπει να λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα, ενδεχομένως, για να εμποδίζεται η είσοδος του κοινού και των ζώων.

1.2.3. Οι θάλαμοι, που προορίζονται για διαμονή των ζώων αγροκτήματος (βοοειδή, πρόβατα, κατσίκες, γουρούνια, άλογα, πουλερικά κ.λπ.), πρέπει τουλάχιστον να ανταποκρίνονται στα πρότυπα, που ορίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση "Για την προστασία των ζώων στις εκτροφές" και από τις εθνικές κτηνιατρικές αρχές και άλλες.

1.2.4. Οι περισσότεροι θάλαμοι, που προορίζονται για ζώα, είναι σχεδιασμένοι συνήθως για τη διαμονή των τρωκτικών ζώων. Συχνά αυτοί οι θάλαμοι μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιούνται για τη διαμονή ειδών ζώων, που είναι μεγαλύτερα. Πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μην συστεγάζονται είδη ζώων, που δεν ταιριάζουν μεταξύ τους.

1.2.5. Οι θάλαμοι, που διαμένουν ζώα, θα πρέπει να διαθέτουν μέσα για τη διεξαγωγή μικρών διαδικασιών και χειρισμών, όπου ενδείκνυται.

1.3. Εργαστήρια και θάλαμοι για γενικές και ειδικές διαδικασίες.

1.3.1. Στο κτίριο εκτροφής ή προμηθειών, θα πρέπει να διατίθενται εγκαταστάσεις κατάλληλες για την προετοιμασία αποστολής ζώων, που είναι έτοιμα προς αποστολή.

1.3.2. Όλα τα κτίρια θα πρέπει να διαθέτουν ένα μίνιμουμ εργαστηριακών εγκαταστάσεων για τη διεξαγωγή απλών διαγνωστικών εξετάσεων, εξετάσεων POST-MORTEM, και/ή τη συλλογή δειγμάτων για εργαστηριακές εξετάσεις πιο λεπτομερείς, που θα πραγματοποιούνται σε άλλους χώρους.

1.3.3. Θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα σχετικά με την υποδοχή των ζώων, ώστε αυτά, κατά την άφιξή τους, να μην θέτουν σε κίνδυνο τα ζώα, που ήδη υπάρχουν στην εγκατάσταση, π.χ. βάζοντάς τα σε καραντίνα. Θα πρέπει να διατίθενται γενικές και ειδικές αίθουσες για την περίπτωση, που δεν χρειάζεται να πραγματοποιούνται οι διαδικασίες ή οι έρευνες στην αίθουσα όπου διαμένουν τα ζώα.

1.3.4. Θα πρέπει να υπάρχουν κατάλληλοι τόποι για να επιτρέπεται άρρωστα ή πληγωμένα ζώα να διαμένουν ξεχωριστά.

1.3.5. Ενδεχομένως, θα πρέπει επίσης να διατίθεται μία ή περισσότερες αίθουσες εγχειρήσεων ξεχωριστές, εξοπλισμένες έτσι ώστε να επιτρέπουν την πραγματοποίηση των χειρουργικών διαδικασιών υπό άσηπτες συνθήκες. Θα πρέπει να διατίθενται χώροι, για να επιτρέπουν στα ζώα να αναρρώνουν μετά από μία εγχείριση εφόσον αυτό αποδεικνύεται αναγκαίο.

1.4. Χώροι υπηρεσίας.

1.4.1. Οι χώροι, που χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση των τροφίμων, θα πρέπει να είναι δροσεροί, στεγνοί, ασφαλείς από τα παράσιτα και τα έντομα και οι αίθουσες ύπνου θα πρέπει να είναι ξηρές και ασφαλείς από τα παράσιτα και τα έντομα. Άλλα υλικά, που θα μπορούσαν

να προσβληθούν ή θα μπορούσαν να δημιουργήσουν κάποιο κίνδυνο, θα πρέπει να φυλάσσονται ξεχωριστά.

1.4.2. Θα πρέπει να διατίθενται αποθήκες για εναπόθεση καθαρών κλουβιών, οργάνων και άλλων εξοπλισμών.

1.4.3. Η αίθουσα καθαρισμού και πλυσίματος θα πρέπει να είναι αρκετά ευρύχωρη για να φιλοξενεί στις εγκαταστάσεις απολύμανσης και καθαρισμού του χρησιμοποιηθέντος εξοπλισμού. Η διαδικασία καθαρισμού θα πρέπει να είναι οργανωμένη έτσι, ώστε να διαχωρίζεται η ροή του ακάθαρτου και καθαρού υλικού για να αποφεύγεται κάθε μόλυνση του εξοπλισμού, που μόλις απολυμάνθηκε. Οι τοίχοι και το πάτωμα θα πρέπει να επικαλύπτονται με επένδυση κατάλληλης ανθεκτικότητας και το σύστημα εξαερισμού να έχει την απαιτούμενη ισχύ, για να απομακρύνει την πλεονάζουσα θερμότητα και υγρασία.

1.4.4. Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αποθήκευση με ικανοποιητικές συνθήκες υγιεινής και τη διάθεση των σφαγίων και των ζωικών υπολειμμάτων. Αν η επιτόπια αποτέφρωση δεν είναι δυνατή ή επιθυμητή, θα πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την ασφαλή διάθεση αυτών των υλικών, σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις τοπικές διατάξεις. Θα πρέπει να λαμβάνονται ειδικές προφυλάξεις, για τα υψηλού βαθμού τοξικότητας και ραδιενεργά, υπολείμματα.

1.4.5. Ο σχεδιασμός και η κατασκευή ζωνών ελεύθερης κυκλοφορίας θα πρέπει να αντιστοιχούν στα πρότυπα κατασκευής των θαλάμων διαβίωσης. Οι διάδρομοι θα πρέπει να είναι αρκετά ευρύχωροι, για να επιτρέπουν την εύκολη διακίνηση του κινητού εξοπλισμού.

2. Περιβάλλον στους θαλάμους διαβίωσης και έλεγχός του

2.1. Εξαερισμός

2.1.1. Οι θάλαμοι διαβίωσης των ζώων θα πρέπει να διαθέτουν σύστημα εξαερισμού κατάλληλο για τις απαιτήσεις των ειδών των ζώων που διαμένουν. Ο στόχος του συστήματος εξαερισμού είναι να παρέχει καθαρό αέρα και να μειώνει τις οσμές, τα τοξικά αέρια, τη σκόνη και τους φορείς μόλυνσης κάθε είδους. Ένας άλλος στόχος είναι να συμβάλλει στην εξάλειψη της υπερβολικής θερμότητας και υγρασίας.

2.1.2. Ο αέρας στους θαλάμους διαβίωσης πρέπει να ανανεώνεται συχνά. Ένας ρυθμός εξαερισμού, 15-20 ανανεώσεις του αέρα την ώρα, είναι γενικά ικανοποιητικός. Ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν ο αριθμός των ζώων είναι μικρός, ρυθμός εξαερισμού από 8-10 ανανεώσεις την ώρα μπορεί να είναι αρκετός και ένας μηχανικός εξαερισμός μπορεί να αποδειχθεί περιττός. Σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να απαιτείται μια πιο συχνή ανανέωση. Η επανακυκλοφορία του μη φιλτραρισμένου αέρα θα πρέπει οπωσδήποτε να αποφεύγεται. Πρέπει εν τούτοις να τονιστεί ότι, ακόμα και το πιο αποτελεσματικό σύστημα δεν μπορεί να αντισταθμίσει τις κακές πρακτικές καθαρισμού ή την αμέλεια.

2.1.3. Τα συστήματα εξαερισμού θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι, ώστε να αποφεύγονται τα επικίνδυνα ρεύματα αέρος.

2.1.4. Θα πρέπει να απαγορεύεται το κάπνισμα στις αίθουσες, που βρίσκονται τα ζώα.

2.2. Θερμοκρασία

2.2.1. Ο πίνακας 1 δίνει τα όρια, στα οποία συνιστάται να διακυμαίνεται η θερμοκρασία. Θα πρέπει, επίσης, να τονιστεί ότι τα όρια αυτά αφορούν μόνο ενήλικα και φυσιολογικά ζώα. Τα νεογέννητα και τα νεαρά ζώα έχουν συχνά ανάγκη από μια πιο υψηλή θερμοκρασία. Για τη ρύθμιση της θερμοκρασίας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ενδεχόμενες μεταβολές της κανονικής θερμοκρασίας των ζώων, που οφείλονται σε ιδιαίτερες φυσιολογικές συνθήκες και στις επιδράσεις των διαδικασιών.

2.2.2. Με κλιματικές συνθήκες, που επικρατούν στην Ευρώπη, μπορεί να είναι απαραίτητο να προβλεφθεί σύστημα εξαερισμού με δυνατότητες διοχέτευσης τόσο θερμού όσο και ψυχρού αέρα.

2.2.3. Στις εγκαταστάσεις πειραματισμού, η θερμοκρασία στους θαλάμους διαβίωσης των ζώων θα πρέπει να ελέγχεται ακριβώς.

Είναι γεγονός, ότι η θερμοκρασία περιβάλλοντος είναι ένας φυσικός παράγοντας, που επιδρά σημαντικά στο μεταβολισμό όλων των ζώων.

2.3. Υγρασία

Οι οριακές διακυμάνσεις της σχετικής υγρασίας (HR) έχουν δυσμενή επίδραση στην υγεία και την ευεξία των ζώων. Κατά συνέπεια το επίπεδο της σχετικής υγρασίας στους θαλάμους διαβίωσης πρέπει να είναι κατάλληλο, για τα είδη των ζώων που διαμένουν και να διατηρείται κανονικά γύρω στο 55%±10%. Τιμές κατώτερες του 40% ή ανώτερες του 70% θα πρέπει να αποφεύγονται για παρατεταμένες περιόδους.

2.4. Φωτισμός

Στους θαλάμους, που έχουν έλλειψη παραθύρων, είναι απαραίτητο να εξασφαλίζεται ελεγχόμενος τεχνικός φωτισμός για να ικανοποιεί συγχρόνως τις βιολογικές απαιτήσεις των ζώων και να παρέχει ικανοποιητικό περιβάλλον εργασίας. Είναι επίσης απαραίτητο να ασκείται έλεγχος της έντασης του φωτός και του κύκλου φώς-σκοτάδι. Όταν εκτρέφονται ζώα albinos, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ευαισθησία τους στο φως (βλ. επίσης 2.6.).

2.5. Θόρυβος

Ο θόρυβος μπορεί να είναι σημαντικός παράγοντας διαταραχών στους χώρους που προορίζονται τα ζώα. Οι θάλαμοι διαμονής και οι αίθουσες διαδικασίας θα πρέπει να είναι μονωμένες από τους ήχους υψηλής έντασης στο φάσμα των ακουόμενων ήχων και των ήχων με υψηλή συχνότητα, για να αποφεύγονται οι διαταραχές συμπεριφοράς και της φυσιολογίας των ζώων. Ξαφνικοί θόρυβοι μπορεί να προκαλέσουν σημαντικές μεταβολές των οργανικών λειτουργιών όμως, αφού ορισμένοι θόρυβοι είναι συχνά αναπόφευκτοι, μπορεί να είναι σκόπιμο σε ορισμένες περιστάσεις να ακούγεται στους θαλάμους διαβίωσης και στις αίθουσες πειραματισμού, ένας συνεχής ήχος μέτριας εντάσεως όπως π.χ. απαλή μουσική.

2.6. Σύστημα συναγερμού

Μια εγκατάσταση, που στεγάζει ένα μεγάλο αριθμό ζώων, είναι ευπρόσβλητη. Συνιστάται συνεπώς να προστατεύονται σωστά οι εγκαταστάσεις με συστήματα, που προορίζονται για να εντοπίζουν τις εστίες πυρός και την είσοδο μη αρμόδιων προσώπων. Οι τεχνικές ελλείψεις ή οι βλάβες του συστήματος εξαερισμού αποτελούν έναν άλλο κίνδυνο, που μπορεί να επιφέρει διαταραχές και ακόμη και τον θάνατο των ζώων από ασφυξία ή υπερβολική ζέστη ή, στις λιγότερες σοβαρές περιπτώσεις, να έχει τόσο αρνητικές επιπτώσεις σε κάποια διαδικασία, ώστε αυτή να αποτύχει και να χρειάζεται η επανάληψή της. Θα πρέπει, λοιπόν, να εγκαθίστανται κατάλληλες συσκευές παρακολούθησης των εγκαταστάσεων, θέρμανσης και εξοπλισμού για να επιτρέπει στο προσωπικό να παρακολουθεί γενικά τη λειτουργία των συστημάτων αυτών. Εάν είναι ανάγκη, καλό θα ήταν να εγκατασταθεί ένα βοηθητικό σύστημα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος για να εξασφαλίσουμε τη λειτουργία των συσκευών, που εξασφαλίζουν την επιβίωση των ζώων και το φωτισμό σε περίπτωση βλάβης ή σε περίπτωση διακοπής παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος. Σαφείς οδηγίες σχετικά με τα μέτρα, που θα πρέπει να ληφθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, θα πρέπει να είναι αναρτημένες σε περίοπτη θέση.

Συνιστάται η πρόβλεψη εγκατάστασης συστήματος συναγερμού στα ενυδρεία σε περίπτωση βλαβών του μηχανισμού παροχής ύδατος. Θα πρέπει να προβλέπεται, ώστε η λειτουργία του συστήματος συναγερμού να διαταράσσει όσο το δυνατόν λιγότερο τα ζώα.

3. Φροντίδες

3.1. Υγεία

3.1.1. Το πρόσωπο, που είναι υπεύθυνο για τις εγκαταστάσεις θα πρέπει να εξασφαλίζει την τακτική επιθεώρηση των ζώων και τον έλεγχο των συνθηκών διαβίωσης και της φροντίδας τους από κτηνίατρο ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο.

3.1.2. Ως προς το δυνατό κίνδυνο που αποτελούν για τα ζώα, η υγεία και υγιεινή του προσωπικού θα πρέπει να αποτελεί το αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής.

3.2. Σύλληψη.

Τα άγρια ζώα ή τα προερχόμενα από περιπλανώμενα ζώα θα πρέπει να συλλαμβάνονται μόνο με μη βάναυσες μεθόδους και από πεπειραμένο πρόσωπο που έχουν γνώση των συνθηκών και των οικοτόπων των ζώων που πρέπει να συλληφθούν. Εάν πρέπει να χρησιμοποιηθεί στην πράξη σύλληψης αναισθητικό ή ένα οποιοδήποτε φάρμακο, αυτό πρέπει να χορηγείται από κτηνίατρο ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο. Κάθε ζώο που είναι σοβαρά πληγωμένο θα πρέπει να μεταφέρεται το συντομότερο δυνατό σε κτηνίατρο με σκοπό να θεραπευθεί. Αν κατά τη γνώμη του κτηνιάτρου, το ζώο θα εξακολουθήσει να ζεί υποφέροντας, θα πρέπει αμέσως να θανατώνεται με μη βάναυση μέθοδο. Ελλείψει κτηνιάτρου, κάθε ζώο που είναι σοβαρά πληγωμένο θα πρέπει να θανατώνεται αμέσως με μη βάναυση μέθοδο.

3.3. Συνθήκες συσκευασίας και μεταφοράς.

Κάθε μεταφορά αποτελεί, χωρίς αμφιβολία, μια οδυνηρή δοκιμασία για τα ζώα που θα πρέπει να απαλύνεται όσο το δυνατόν. Τα ζώα θα πρέπει να βρίσκονται σε καλή υγιεινή κατάσταση για να μπορούν να μεταφερθούν και ο αποστολέας έχει καθήκον να ελέγχει αυτό. Ασθενή ζώα ή σε κακή κατάσταση δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να μεταφέρονται, εκτός αν συντρέχουν λόγοι θεραπείας ή διάγνωσης. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται για τα θηλυκά ζώα που βρίσκονται σε κατάσταση προχωρημένης εγκυμοσύνης. Θηλυκά ζώα, που υπάρχει κίνδυνος να γεννήσουν κατά τη διαδρομή ή εκείνα που έχουν γεννήσει κατά τις προηγούμενες 48 ώρες, καθώς και το νεογνό τους, δεν πρέπει να μεταφέρονται. Ο αποστολέας και μεταφορέας θα πρέπει να παίρνουν όλες τις αναγκαίες προφυλάξεις κατά τη συσκευασία, τη φόρτωση και τη μεταφορά προκειμένου να αποφεύγονται οι άσκοπες ταλαιπωρίες λόγω ανεπαρκούς εξαερισμού, έκθεση σε οριακές θερμοκρασίες, έλλειψη τροφής και νερού, μεγάλων καθυστερήσεων κ.λπ.. Ο παραλήπτης πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένος για τις λεπτομέρειες της μεταφοράς και τα χαρακτηριστικά των συνοδευτικών εγγράφων μεταφοράς ώστε να εξασφαλίζεται μια ταχεία διεκπεραίωση και παράδοση στον τόπο προορισμού. Ακόμα και στην περίπτωση κρατών που δεν είναι Μέρη της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των ζώων κατά τις διεθνείς μεταφορές, συνιστάται η αυστηρή τήρηση των διατάξεων της Σύμβασης αυτής. Συνιστάται επίσης η αυστηρή τήρηση των εθνικών νόμων και διατάξεων καθώς και των διατάξεων περί ζώντων ζώων της Διεθνούς Ένωσης Αερομεταφορών και της Ένωσης για την αερομεταφορά των ζώων (ANIMAL AIR TRANSPORT ASSOCIATION).

3.4. Παραλαβή και αποσυσκευασία

Τα δέματα συσκευασίας που περιέχουν ζώα πρέπει να παραλαμβάνονται και να αποσυσκευάζονται χωρίς περιττή καθυστέρηση. Μετά τον έλεγχο τα ζώα πρέπει να μεταφέρονται σε κατάλληλα κλουβιά, ή κελιά, όπου θα τους δοθεί η κατάλληλη τροφή και νερό. Τα ζώα που είναι ασθενή ή βρίσκονται σε κακή φυσική κατάσταση θα πρέπει να τίθενται υπό παρακολούθηση και να κρατούνται χωριστά από τα άλλα ζώα. Πρέπει να εξετάζονται το συντομότερο δυνατό από κτηνίατρο ή άλλο αρμόδιο πρόσωπο και να υποβάλλονται σε θεραπεία ανάλογα με την περίπτωση. Τα ζώα που δεν έχουν καμιά ελπίδα θεραπείας πρέπει να θανατώνονται αμέσως με μια ανθρωπιστική μέθοδο. Τέλος, όλα τα παραλαμβανόμενα ζώα πρέπει να εγγράφονται σε μητρώα και να σημαίνονται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 16, 17 και 224 της Σύμβασης. Τα κιβώτια που χρησιμοποιήθηκαν για την μεταφορά πρέπει να καταστρέφονται αμέσως σε περίπτωση που δεν διατίθενται εγκαταστάσεις απολύμανσης.

3.5. Καραντίνα, Απομόνωση και Εγκλιματισμός

3.5.1. Η καραντίνα έχει τους εξής σκοπούς:

α) την προστασία των άλλων ζώων της εγκατάστασης

β) την προστασία των ανθρώπου από τις ζωονόσους και

γ) την εφαρμογή μιας ορθής επιστημονικής πρακτικής.

Τα ζώα που εισέρχονται σε μια εγκατάσταση συνιστάται να τίθενται σε καραντίνα εκτός αν η υγιεινή τους κατάσταση είναι ικανοποιητική. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως π.χ. η λύσσα, το διάστημά της μπορεί να καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία του κάθε Μέρους. Σε άλλες περιπτώσεις κυμαίνεται και θα πρέπει να προσδιορίζεται ανάλογα με τις συνθήκες από ένα αρμόδιο πρόσωπο, συνήθως τον κτηνίατρο της εγκατάστασης (βλέπε επίσης πίνακα 2). Τα ζώα θα μπορούν να χρησιμοποιούνται για διάφορες διαδικασίες (PROCEDURES), κατά την περίοδο που είναι σε καραντίνα, με την προϋπόθεση ότι έχουν προσαρμοστεί στο νέο τους περιβάλλον και όπου δεν αποτελούν ιδιαίτερο κίνδυνο για άλλα ζώα για τον άνθρωπο.

3.5.2. Συνιστάται η πρόβλεψη χώρων για την απομόνωση των ζώων που παρουσιάζουν ενδείξεις ή υποψίες κακής υγείας και που θα μπορεί να αποτελούν κίνδυνο για τον άνθρωπο ή για τα άλλα ζώα.

3.5.3. Ακόμα και αν έχει διαπιστωθεί ότι η υγεία των ζώων είναι καλή, η μεσολάβηση μιας περιόδου εγκλιματισμού προτού χρησιμοποιηθούν για κάποιο σκοπό αποτελεί μια καλή ζωοτεχνική πρακτική. Το διάστημα που απαιτείται εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως η ταλαιπωρία (STRESS στην οποία υποβάλλεται το ζώο που και αυτή αποτελεί συνάρτηση πολλών παραγόντων όπως η διάρκεια της μεταφοράς και η ηλικία του ζώου. Η διάρκεια της περιόδου αυτής θα αποφασίζεται από ένα αρμόδιο πρόσωπο.

3.6. Τοποθέτηση σε κλουβιά.

3.6.1. Μπορούμε να διακρίνουμε γενικά δύο συστήματα στέγασης των ζώων. Πρόκειται αρχικά για το σύστημα που συναντάται στις εγκαταστάσεις εκτροφής, προμήθειας και πειραματισμού στο βιοϊατρικό τομέα, το οποίο είναι σχεδιασμένο να στεγάσει ζώα όπως τρωκτικά, κουνέλια, σαρκοφάγα, πτηνά, πρωτεύοντα θηλαστικά (πίθηκοι), καμιά φορά μηρυκαστικά επίσης χοίρους και άλογα. Κατευθυντήριες οδηγίες που προτείνονται για τα κλουβιά, τα κελιά, για τους χώρους περιπάτου και τα διαμερίσματα των σταύλων, κατάλληλα για τις εν λόγω εγκαταστάσεις αναγράφονται στους πίνακες 3 έως 13.

Συμπληρωματικές κατευθύνσεις για την ελάχιστη επιφάνεια του δαπέδου των κλουβιών αναγράφονται στα διαγράμματα 1 έως 7. Επί πλέον αντίστοιχες κατευθυντήριες οδηγίες για την εκτίμηση του κατάλληλου αριθμού ζώων ανά κλουβί αναγράφονται στα διαγράμματα 8 έως 12. Πρόκειται, κατά δεύτερο λόγο για σύστημα που συχνά συναντάται στις εγκαταστάσεις που πραγματοποιούν διαδικασίες μόνο σε ζώα του αγροκτήματος ή ανάλογου μεγέθους. Οι συνθήκες διαβίωσης των ζώων στις εγκαταστάσεις αυτές θα

πρέπει να είναι τουλάχιστον αυτές που προβλέπονται από τους τρέχοντες κτηνιατρικούς κανόνες.

3.6.2. Τα κλουβιά και τα κελιά δεν θα πρέπει να κατασκευασθούν με υλικά ίσως επικίνδυνα για την υγεία των ζώων. Θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα κατά τρόπο ώστε να παρεμποδίζουν τον τραυματισμό των ζώων και εφόσον δεν απορρίπτονται μετά τη χρήση τους, να έχουν κατασκευαστεί από ανθεκτικό υλικό προσαρμοσμένο στις τεχνικές καθαρισμού και απολύμανσης. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα δάπεδα των κλουβιών και των κελιών τα οποία θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες του είδους, της ηλικίας των ζώων και να διευκολύνουν την απομάκρυνση των περιττωμάτων.

3.6.3. Τα κελιά θα πρέπει να κατασκευάζονται για να εξασφαλίζουν την άνετη διαβίωση των ειδών. Θα πρέπει να επιτρέπουν την ικανοποίηση ορισμένων συνηθειών (δυνατότητα αναρρίχησης, απομόνωσης ή προσωρινού καταφυγίου). Θα πρέπει επίσης να επιτρέπουν τον αποτελεσματικό καθαρισμό και να αποφεύγεται η επαφή με άλλα ζώα.

3.7. Διατροφή

3.7.1. Κατά τη διαλογή, την παραγωγή και την παρασκευή των τροφών θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προφύλαξης ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε χημική, φυσική και μικροβιολογική μόλυνση. Θα πρέπει να συσκευάζονται σε στεγανούς κλειστούς σάκκους που θα φέρουν την ένδειξη της ημερομηνίας παρασκευής, όποτε είναι απαραίτητο. Η συσκευσία, η μεταφορά και η αποθήκευση, θα πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να αποφεύγεται η μόλυνση, η υποβάθμιση της θρεπτικής τους αξίας ή η καταστροφή. Οι χώροι αποθήκευσης πρέπει να είναι δροσεροί, σκοτεινοί χωρίς καθόλου υγρασία προφυλαγμένη από έντομα και παράσιτα. Οι τροφές που μπορεί να αλλοιώνονται, όπως οι χλωρές ζωοτροφές, τα λαχανικά, τα φρούτα, το κρέας, το ψάρι κ.λ.π.. Θα πρέπει να διατηρούνται σε κρύους θαλάμους, σε ψυγεία ή καταψύκτες.

Όλα τα δοχεία τροφής των ορνίθων, όλες οι ποτίστρες ή άλλα σκεύη για την τροφή των ζώων θα πρέπει να πλένονται και κατ' ανάγκη να αποστειρώνονται τακτικά. Εάν χρησιμοποιούνται υγρές τροφές ή εάν οι τροφές μολύνονται εύκολα από το νερό, τα ούρα κ.λ.π. καθίσταται αναγκαίος ο καθημερινός καθαρισμός.

3.7.2. Ο τρόπος διανομής των τροφών ποικίλλει ανάλογα με το είδος, αλλά πρέπει να είναι τέτοιος που να επιτρέπει την ικανοποίηση των φυσιολογικών αναγκών του ζώου. Θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε κάθε ζώο να έχει δυνατότητα πρόσβασης στις τροφές.

3.8. Νερό

3.8.1. Όλα τα ζώα πρέπει να έχουν μονίμως στη διάθεσή τους καθαρό πόσιμο νερό. Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς είναι δυνατό να παρέχεται νερό ως μέρος υγρής δίαιτας. Το νερό ωστόσο αποτελεί φορέα μικροοργανισμών και γι' αυτόν το λόγο πρέπει η παροχή του να γίνεται έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται οι σχετικοί κίνδυνοι. Δύο είναι οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται συνήθως, οι φιάλες και τα αυτόματα συστήματα ποτίσματος των ζώων.

3.8.2. Για μικρά ζώα όπως είναι τα κουνέλια και τα τρωκτικά συχνά χρησιμοποιούνται οι φιάλες. Όταν χρησιμοποιούνται φιάλες θα πρέπει να φτιάχνονται από διαφανές υλικό το οποίο θα επιτρέπει την παρατήρηση του περιεχομένου. Το στόμιο της φιάλης πρέπει να είναι αρκετά ευρύ για τη διευκόλυνση και αποτελεσματικότητα του καθαρισμού και εάν το θήλαστρο είναι πλαστικό να μη φθείρεται από το χημικό καθαρισμό. Τα μεταλλικά καλύματα του στομίου των φιαλών, τα πώματα και οι σωλήνες θα πρέπει επίσης να μπορούν να αποστειρώνονται και να πλένονται εύκολα. Όλες οι φιάλες και τα εξαρτήματα πρέπει να αποσυναρμολογούνται, να καθαρίζονται και να αποστειρώνονται σε κανονικά και κατάλληλα διαστήματα. Θα ήταν προτιμότερο να αντικαθίστανται οι φιάλες με καθαρές που έχουν αποστειρωθεί από το να επαναπληρούνται στους θαλάμους που στεγάζονται τα ζώα.

3.8.3. Τα αυτόματα συστήματα παροχής νερού θα πρέπει να ελέγχονται τακτικά, να συντηρούνται και να εκπλύνονται τακτικά ώστε να αποφεύγονται τα ατυχήματα και η διασπορά των μολύνσεων. Εάν χρησιμοποιούνται κλουβιά με στερεό πάτωμα θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πλημμυρίσματος. Συνιστάται επίσης ο τακτικός βακτηριολογικός έλεγχος του συστήματος για να ελέγχεται η ποιότητα του νερού.

3.8.4. Το νερό που προέρχεται από το δημόσιο δίκτυο περιέχει ορισμένους οργανισμούς που θεωρούνται γενικά αβλαβείς εκτός εάν έχουμε να κάνουμε με ζώα και καθορισμένη μικροβιολογική ευαισθησία. Σε παρόμοιες περιπτώσεις, το νερό πρέπει να αποτελεί αντικείμενο επεξεργασίας. Το νερό του δημόσιου δίκτυου τροφοδοσίας γενικά είναι χλωριομένο και έτσι περιορίζεται η ανάπτυξη μικροοργανισμών. Αυτή η χλωρίωση δεν επαρκεί πάντα για τον περιορισμό της ανάπτυξης ορισμένων δυνητικά παθογόνων οργανισμών όπως π.χ. της ψευδομονάδος. Συμπληρωματικό μέτρο προφύλαξης μπορεί να αποτελέσει η αύξηση του ποσοστού χλωρίου στο νερό ή η προσθήκη οξέος ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα.

3.8.5. Τα ψάρια, αμφίβια και ερπετά παρουσιάζουν ανοχή έναντι της οξύτητας του χλωρίου και των άλλων χημικών προϊόντων, η οποία κειμαίνεται ευρέως από είδος σε είδος. Για αυτόν το λόγο θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να προσαρμόζεται η παροχή νερού στα ενυδρεία και τις δεξαμενές, στις ανάγκες και τα όρια ανοχής των εκάστοτε ειδών.

3.9. Στρωμνές

3.9.1. Οι στρωμνές πρέπει να είναι στεγνές, απορροφητικές, δίχως σκόνη, μη τοξικές απαλλαγμένες από κάθε παράγοντα μόλυνσης ή παράσιτα ή από οποιαδήποτε άλλη μορφή μόλυνσης. Ιδιαίτερη φροντίδα πρέπει να λαμβάνεται ώστε να αποφεύγεται η χρήση πριονιδιών ή υλικού στρωμνής παραγόμενου από ξύλο χημικά επεξεργαζόμενου. Μπορούμε επίσης να χρησιμοποιήσουμε ορισμένα παραπροϊόντα ή βιομηχανικά απορρίματα (όπως τα τεμαχισμένα χαρτιά).

3.10. Άσκηση και επαφή με τα ζώα

3.10.1. Συνιστάται η αξιοποίηση κάθε ευκαιρίας για την άσκηση των ζώων.

3.10.2. Η απόδοση ενός ζώου κατά τη διάρκεια μιας διαδικασίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό στην εμπιστοσύνη του στον άνθρωπο, ένα στοιχείο που πρέπει να καλλιεργηθεί. Τα άγρια ζώα ή τα αδέσποτα δεν πρόκειται να γίνουν ποτέ ιδεώδη πειραματόζωα. Υπάρχει διαφορά για τα εξημερωμένα ζώα, που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει έχοντας επαφή με τον άνθρωπο. Όταν δημιουργηθεί εμπιστοσύνη θα πρέπει οπωσδήποτε να διατηρηθεί. Συνιστάται λοιπόν η διατήρηση τακτικής επαφής ώστε να εξοικειώνονται τα ζώα με την παρουσία και δραστηριότητα του ανθρώπου. Όπου θεωρείται απαραίτητο θα πρέπει να διατίθεται κάποιος χρόνος για να απευθύνονται οι άνθρωποι στα ζώα, για την περιποίηση και τον καθαρισμό τους. Το προσωπικό οφείλει να επιδείξει συμπάθεια, μειλιχιότητα σταθερή συμπεριφορά κατά την επαφή του με τα ζώα.

3.11. Καθαρισμός

3.11.1. Το επίπεδο μιας εγκατάστασης προορρισμένης για τα ζώα εξαρτάται σημαντικά από την εφαρμογή των μέτρων υγιεινής. Θα πρέπει να δίδονται σαφείς οδηγίες για την ανανέωση της στρωμνής στα κλουβιά και στα κελιά.

3.11.2. Θα πρέπει να καταρτιστεί πρόγραμμα με κατάλληλους κανόνες για τον καθαρισμό, πλύση και απολύμανση

και εάν είναι αναγκαία για την αποστείρωση των κλουβιών και εξαρτημάτων, των φιαλών και του υπόλοιπου υλικού. Θα πρέπει επίσης να τηρείται αυστηρά καθαριότητα και τάξη στους θαλάμους διαβίωσης των ζώων και στους χώρους πλύσης και αποθήκευσης.

3.11.3. Θα πρέπει να γίνεται τακτικά καθαρισμός και αντικατάσταση ενδεχομένως των υλικών, που καλύπτουν το δάπεδο των κλουβιών, των κελιών και των χώρων περιπάτου για να αποφεύγεται η δημιουργία από αυτά μόλυνσης και προσβολής από παράσιτα.

3.12. Θανάτωση με μη βάναυσο τρόπο

3.12.1. Όλοι οι μη βάναυσοι τρόποι θανάτωσης ζώων απαιτούν γνώσεις, που μπορούν να αποκτηθούν μονάχα με την κατάλληλη εκπαίδευση.

3.12.2. Ένα ζώο, που βρίσκεται σε βαθειά αναισθησία, μπορεί να υποστεί αφαίμαξη όμως δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται χωρίς προηγούμενη αναισθησία, φάρμακα που παραλύουν τους μύες προ της απώλειας συνειδήσεως, φάρμακα με φαρμακολογική δράση ανάλογη εκείνης του κουραρίου καθώς και η θανάτωση με ηλεκτρικό ρεύμα το οποίο όμως δεν περνά από τον εγκέφαλο. Η διάθεση των λειψάνων δεν επιτρέπεται πριν διαπιστωθεί η εμφάνιση της νεκρικής ακαμψίας.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α' ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΝΔΥΛΩΤΩΝ ΖΩΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΥΣ Ή ΑΛΛΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

(κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαμονή και τις φροντίδες των ζώων).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Κατευθυντήριες γραμμές για τη θερμοκρασία των χώρων (ζώα που διαμένουν σε κλουβιά, κελιά ή κλειστούς χώρους περιπάτου).

Είδη ή ομάδες ειδών	Ιδανική θερμοκρασία σε °C
Μη ανθρώπινα πιθηκοειδή του Νέου Κόσμου	20-28
Ποντίκια	20-24
Αρουραίοι	20-24
Χάμστερ της Συρίας	20-24
CERBILLE (τρωκτικά)	20-24
Ινδικά χοιρίδια	20-24
Μη ανθρώπινα πιθηκοειδή του Παλιού Κόσμου	20-24
Ορτύκια	20-24
Κουνέλια	15-21
Γάτες	15-21
Σκυλιά	15-21
Αγριόγατες	15-21
Πουλερικά	15-21
Περιστέρια	15-21
Χοίροι	10-24
Κατσίκες	10-24
Πρόβατα	10-24
Βοοειδή	10-24
Άλογα	10-24

Σημείωση:

Σε ειδικές περιπτώσεις για παράδειγμα όταν πρόκειται για ζώα πολύ νέα και χωρίς τρίχωμα, απαιτούνται για τους χώρους διαμονής θερμοκρασίες υψηλότερες από αυτές που ορίζονται.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Κατευθυντήριες γραμμές για τις περιόδους τοπικής καραντίνας

Είδη	Μέρες
Ποντίκια	5-15
Αρουραίοι	5-15
CERBILLE (τρωκτικά)	5-15
Ινδικά χοιρίδια	5-15
Χάμστερ της Συρίας	5-15
Κουνέλια	20-30
Γάτες	20-30
Σκυλιά	20-30
Μη ανθρώπινα πιθηκοειδή	40-60

Σημείωση:

Για τα εισαγόμενα ζώα, όλες οι περίοδοι καραντίνας θα πρέπει να είναι ανάλογες με την εθνική νομοθεσία των Μερών. Όσον αφορά τις περιόδους επιτόπιας καραντίνας η περίοδος θα πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με τις περιπτώσεις από ένα αρμόδιο πρόσωπο, και κανονικά από έναν κτηνίατρο που ορίζει η εγκατάσταση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση σε κλουβιά των μικρών τρωκτικών και των κουνελιών (για τη εκτροφή κατά τη διάρκεια των διαδικασιών).

Είδη	Ελάχιστη επιφάνεια στο δάπεδο του κλουβιού CM2	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού CM
Ποντίκια	180	12
Αρουραίοι	350	14
Χάμστερ της Συρίας	180	12
Ινδικά χοιρίδια	600	18
Κουνέλια 1 KG	1.400	30
" 2 KG	2.000	30
" 3 KG	2.500	35
" 4 KG	3.000	40
" 5 KG	3.600	40

Σημείωση:

Με "ύψος του κλουβιού" νοείται η κάθετη απόσταση ανάμεσα στο δάπεδο του κλουβιού και στο άνω οριζόντιο μέρος του καλύμματος ή του κλουβιού κατά τον προγραμματισμό των διαδικασιών, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ενδεχόμενη αύξηση των ζώων για να εξασφαλιστεί ο κατάλληλος χώρος, σύμφωνα με αυτόν του πίνακα, για όλες τις φάσεις των διαδικασιών.

Βλέπε επίσης τα διαγράμματα 1 μέχρι 5 και 8 μέχρι 12.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση σε κλουβιά των μικρών τρωκτικών κατά την περίοδο της αναπαραγωγής.

Είδη	Ελάχιστη επιφάνεια στο δάπεδο του κλουβιού και για μητέρα και για το μικρό της CM2	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού CM
Ποντίκια	200	12
Αρουραίοι	800	14
Χάμστερ Συρίας	650	12
Ινδικά χοιρίδια	1.200	18
Ινδικά χοιρίδια σε HAREMS+	1.000 ανά ενήλικο	18

+ HAREMS: ομάδα θηλυκών με ένα αρσενικό.

Σημείωση:

Για τον ορισμό του "ύψος του κλουβιού" βλέπε τη σημείωση του πίνακα 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση σε κλουβιά των κουνελιών κατά την περίοδο της αναπαραγωγής.

Βάρος της κουνέλας KG	Ελάχιστη επιφάνεια στο δάπεδο του κλουβιού για τη κουνέλα και για το μικρό της M2	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού CM	Ελάχιστη επιφάνεια της φωλιάς M2
1	0,30	30	0,10
2	0,35	30	0,10
3	0,40	35	0,12
4	0,45	40	0,12
5	0,50	40	0,14

Σημείωση:

Για τον ορισμό του "ύψους του κλουβιού" βλέπε τη σημείωση του πίνακα3.Η ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού για μια κουνέλα και για το μικρό της περιλαμβάνει την επιφάνεια του δαπέδου του κουτιού για φωλιές.

Βλέπε επίσης διαγραμμα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Κατευθυντήριες γραμμές για τους χώρους διατήρησης των γατιών (κατά τη διάρκεια των διαδικασιών και της περιόδου αναπαραγωγής).

Βάρος της γάτας	Ελάχιστη επιφάνεια του δαπέδου του κλουβιού ανά γάτα M2	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού ανά γάτα CM	Ελάχιστη επιφάνεια του δαπέδου του κλουβιού με το μικρό της M2	Ελάχιστη επιφάνεια του δαπέδου των κελιών ανά γάτα με το μικρά M2
0,5-1	0,2	50	-	-
1-3	0,3	50	0,58	2
3-4	0,4	50	0,58	2
4-5	0,6	50	0,58	2

Σημείωση:

Η διαμονή των γατιών σε κλουβιά θα πρέπει να είναι αυστηρά περιορισμένη. Οι γάτοι που είναι περιορισμένοι θα πρέπει να ασκούνται τουλάχιστον μια φορά την ημέρα εφόσον αυτό δεν επηρεάζει τις διαδικασίες. Τα κελιά για γάτους θα πρέπει να είναι εξοπλισμένα με δίσκους για την απομάκρυνση των περιττωμάτων, με ένα χώρο για ανάπαυση και με αντικείμενα που να τους επιτρέπουν να αναρριχώνται και να ξύνουν τα νύχια τους.

Με το "ύψος του κλουβιού" εννοείται η κάθετη απόσταση ανάμεσα στο πιο ψηλό σημείο του δαπέδου του κλουβιού και στο πιο χαμηλό σημείο της οροφής του κλουβιού.

Για τον υπολογισμό της ελάχιστης επιφάνειας του δαπέδου μπορούμε να συμπεριλάβουμε την επιφάνεια των δίσκων ανάπαυσης. Η ελάχιστη επιφάνεια του δαπέδου του κλουβιού για μια γάτα και για το μικρό της περιλαμβάνει την επιφάνεια των 0,18M2 του καταλλύματος των νεογνών.

Βλέπε επίσης το διάγραμμα 7.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Κατευθυντήριες γραμμές για τη διατήρηση των σκύλων σε κλουβιά (κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)

Ανάστημα του σκύλου μέχρι το ύψος των ώμων CM	Ελάχιστη επιφάνεια στο δάπεδο του κλουβιού ανά σκύλο M2	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού CM
30	0,75	60
40	1,00	80
70	1,75	140

Σημείωση:

Οι σκύλοι, δεν θα πρέπει να παραμένουν στα κλουβιά για χρόνο μεγαλύτερο από αυτόν που απαιτείται για τους

σκοπούς της διαδικασίας. Οι σκύλοι στα κλουβιά θα πρέπει να ασκούνται τουλάχιστον μια φορά την ημέρα, εφόσον αυτό δεν είναι ασυμβίβαστο με τους στόχους της διαδικασίας. Θα πρέπει να καθοριστεί μια προθεσμία πέρα από την οποία ένα ζώο δεν θα πρέπει να μένει περιορισμένο χωρίς καθημερινή άσκηση. Οι επιφάνειες για την άσκηση θα πρέπει να είναι αρκετά μεγάλες ώστε να μπορούν τα ζώα να κινούνται ελεύθερα. Δεν πρέπει να υπάρχει έδαφος με κάγκελα στα κλουβιά, που προορίζονται για τα σκυλιά, παρά μόνο εάν το απαιτεί η διαδικασία. Λαμβάνοντας υπόψη τις μεγάλες διαφορές του ύψους και της περιορισμένης σχέσης ανάμεσα στο ύψος και στο βάρος των διαφόρων φυλών σκύλων, το ύψος του κλουβιού θα πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με το ύψος του σώματος κάθε ζώου, που μετριέται μέχρι το ύψος των ώμων. Γενικά το ελάχιστο ύψος του κλουβιού θα πρέπει να είναι τουλάχιστον διπλάσιο από το ύψος του σκύλου, που μετριέται μέχρι το ύψος των ώμων.

Για τον ορισμό του "ύψους του κλουβιού" βλέπε τις σημειώσεις του πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Κατευθυντήριες γραμμές για τη διαμονή των σκύλων σε κελιά (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών και κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγής)

Βάρος του σκύλου KG	Ελάχιστη επιφάνεια στο δάπεδο του κελιού ανά σκύλο M2	Ελάχιστη επιφάνεια για άσκηση ανά σκύλο	
		Μέχρι 3 σκύλους M2	Πάνω από 3 σκύλους M2
< 6	0,5	0,5 (1,0)	0,5 (1,0)
6-10	0,7	1,4 (2,1)	1,2 (1,9)
10-20	1,2	1,6 (2,8)	1,4 (2,6)
20-30	1,7	1,9 (3,6)	1,6 (3,3)
> 30	2,0	2,0 (4,0)	1,8 (3,0)

Σημείωση:

Οι αριθμοί μέσα στις παρενθέσεις δείχνουν τη συνολική επιφάνεια ανά σκύλο, δηλαδή την επιφάνεια του εδάφους του κελιού συν την επιφάνεια που προορίζεται για άσκηση. Οι σκύλοι, που διατηρούνται συνεχώς μέσα σε υπαίθριους χώρους θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ένα στεγασμένο χώρο για να προφυλάσσονται από τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

Όταν οι σκύλοι διαμένουν σε χώρους με συρμάτινο δικτυωτό δάπεδο, θα πρέπει να τους παρέχεται ένας άλλος χώρος με σταθερό δάπεδο για να κοιμούνται. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται συρμάτινα δικτυωτά δάπεδα παρά μόνο εάν η διαδικασία το απαιτεί.

Τα χωρίσματα μεταξύ των κελιών θα πρέπει να είναι κατά τέτοιο τρόπο που οι σκύλοι να μην μπορούν να αλληλοτραυματίζονται.

Όλα τα κελιά θα πρέπει να είναι εφοδιασμένα με κατάλληλο σύστημα αποχέτευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση σε κλουβιά πρωτευόντων θηλαστικών εκτός ανθρώπου (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών όπως επίσης και κατά την αναπαραγωγή)

Σημείωση:

Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη διακύμανση του αναστήματος και των χαρακτηριστικών των πρωτευόντων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να προσαρμοσθεί το σχήμα, ο εσωτερικός εξοπλισμός και οι διαστάσεις των κλουβιών με τις ειδικές τους ανάγκες. Ο συνολικός όγκος του κλουβιού είναι τόσο σημαντικός για τα πρωτεύοντα όσο και η επιφάνεια του δαπέδου. Γενικά, το ύψος του κλουβιού, τουλάχιστον για τους πιθήκους και τα άλλα πιθηκοειδή θα πρέπει να αποτελεί την μεγαλύτερη διάστασή του. Τα κλουβιά θα πρέπει να είναι αρκετά υψηλά ώστε να μπορούν τα ζώα να σταθούν όρθια. Το ελάχιστο ύψος του κλουβιού για τα βραχιονωτά (BRACHIATEURS) θα πρέπει να τους επιτρέπει να πραγματοποιούν πλήρεις αιωρήσεις από την οροφή χωρίς τα πόδια τους να ακουμπάνε στο δάπεδο του κλουβιού. Ενδεχόμενα, θα πρέπει να εγκατασταθούν και αιώρες που να επιτρέπουν στα πρωτεύοντα να χρησιμοποιούν το άνω μέρος του κλουβιού.

Είναι δυνατόν να διαμένουν σε ένα κλουβί δύο πρωτεύοντα που μπορούν να συμβιώσουν. Όταν τα πρωτεύοντα δεν μπορούν να διαμένουν ανά δύο, τα κλουβιά θα πρέπει να τοποθετηθούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να βλέπουν το ένα το άλλο αλλά και ώστε να είναι επίσης δυνατό να αποφεύγεται αυτό εφόσον επιβάλλεται.

Με την επιφύλαξη αυτών των παρατηρήσεων, ο ακόλουθος πίνακας αποτελεί μια γενική κατευθυντήρια γραμμή που αποβλέπει ειδικότερα στην τοποθέτηση σε κλουβιά ομάδων από τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα είδη (υπεροικογένειες κεβοειδών και κερκοπιθηκοειδών).

Βάρος του πιθηκοειδούς KG	Ελάχιστη επιφάνεια του δαπέδου του κλουβιού για ένα ή δύο ζώα M2	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού CM
< 1	0,25	60
1-3	0,35	75
3-5	0,50	80
5-7	0,70	85
7-9	0,90	90
9-15	1,10	125
15-25	1,50	125

Σημείωση:

Για τον ορισμό του "ύψους του κλουβιού" βλέπε τη σημείωση του πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Κατευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση σε κλουβιά των χοίρων (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)

Βάρος του χοίρου	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κλουβιού ανά χοίρο	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού
KG	M2	CM
5-15	0,35	50
15-25	0,55	60
25-40	0,80	80

Σημείωση:

Αυτός ο πίνακας ισχύει επίσης και για τα χοιρίδια.

Οι χοίροι δεν θα πρέπει να παραμένουν μέσα στα κλουβιά παρά μόνο αν είναι απόλυτη ανάγκη για τη διαδικασία και σ' αυτή την περίπτωση, μόνο για ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα.

Για τον ορισμό του "ύψους του κουβιού" βλέπε τη σημείωση του πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Κατευθυντήριες γραμμές για τη διαμονή των ζώων αγροκτήματος σε κελιά (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών σε εγκαταστάσεις πειραματισμού)

Είδη και βάρος	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου κελιού	Ελάχιστο μήκος του κελιού	Ελάχιστο ύψος του διαχωρίσματος ανάμεσα στα κελιά	Ελάχιστη επιφάνεια δαπέδου του κελιού για τις ομάδες	Ελάχιστο ύψος για την τοποθέτηση της ταΐστρας ανά κεφάλι
KG	m2	m	m	m^2/ζώο	m
Χοίροι					
10- 30	2	1,6	0,8	0,2	0,20
30- 50	2	1,8	1,0	0,3	0,25
50-100	3	2,1	1,2	0,8	0,30
100-150	5	2,5	1,4	1,2	0,35
> 150	5	2,5	1,4	2,5	0,40
Πρόβατα					
< 70	1,4	1,8	1,2	0,7	0,35
Κατσίκες					
< 70	1,6	1,8	2,0	0,8	0,35
Βοοειδή					
< 60	2,0	1,1	1,0	0,8	0,30
60-100	2,2	1,8	1,0	1,0	0,30
100-150	2,4	1,8	1,0	1,2	0,35
150-200	2,5	2,0	1,2	1,4	0,40
200-400	2,6	2,2	1,4	1,6	0,55
> 400	2,8	2,2	1,4	1,8	0,65
Ενήλικα άλογα	13,5	4,5	1,8	-	-

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Κατευθυντήριες γραμμές για τη διαμονή των ζώων αγροκτήματος σε διαμερίσματα σταύλου (για την εκτροφή και κατά την διάρκεια των διαδικασιών πειραματισμού)

Είδη και βάρος	Ελάχιστη επιφάνεια του διαμερίσματος του σταύλου	Ελάχιστο μήκος του διαμερίσματος του σταύλου	Ελάχιστο ύψος του χωρίσματος ανάμεσα στα διαμερίσματα του σταύλου
KG	M2	M	M
Χοίροι			
100-150	1,2	2,0	0,9
> 150	2,5	2,5	1,4
Πρόβατα			
< 70	0,7	1,0	0,9
Κατσίκες			
< 70	0,8	1,0	0,9
Βοοειδή			
60-100	0,6	1,0	0,9
100-150	0,9	1,4	0,9
150-200	1,2	1,6	1,4
200-350	1,8	1,8	1,4
350-500	2,1	1,9	1,4
> 500	2,6	2,2	1,4
Ενήλικα άλογα	4,0	2,5	1,6

Σημείωση:

Τα διαμερίσματα των σταύλων πρέπει να έχουν αρκετό πλάτος για να μπορούν τα ζώα να ξαπλώνουν άνετα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Καυτευθυντήριες γραμμές για την τοποθέτηση σε κλουβιά των πουλιών (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών στις εγκαταστάσεις πειραματισμού

Είδη και βάρος	Ελάχιστη επιφάνεια ανά πουλί	Ελάχιστη επιφάνεια ανά 2 πουλιά	Ελάχιστη επιφάνεια ανά 3 πουλιά	Ελάχιστο ύψος του κλουβιού	Ελάχιστο μήκος της ταΐστρας ανά πουλί
G	cm2	m2/πουλί	cm2/πουλί	cm	cm
κοτόπουλα					
100-300	250	200	150	25	3
300-600	500	400	300	35	7
600-1200	1000	600	450	45	10
1200-1800	1200	700	550	45	12
1800-2400	1400	850	650	45	12
Αρσενικά ενήλικα					
2400	1800	1200	1000	60	15
Ορτύκια					
120-140	350	250	200	15	4

Σημείωση:

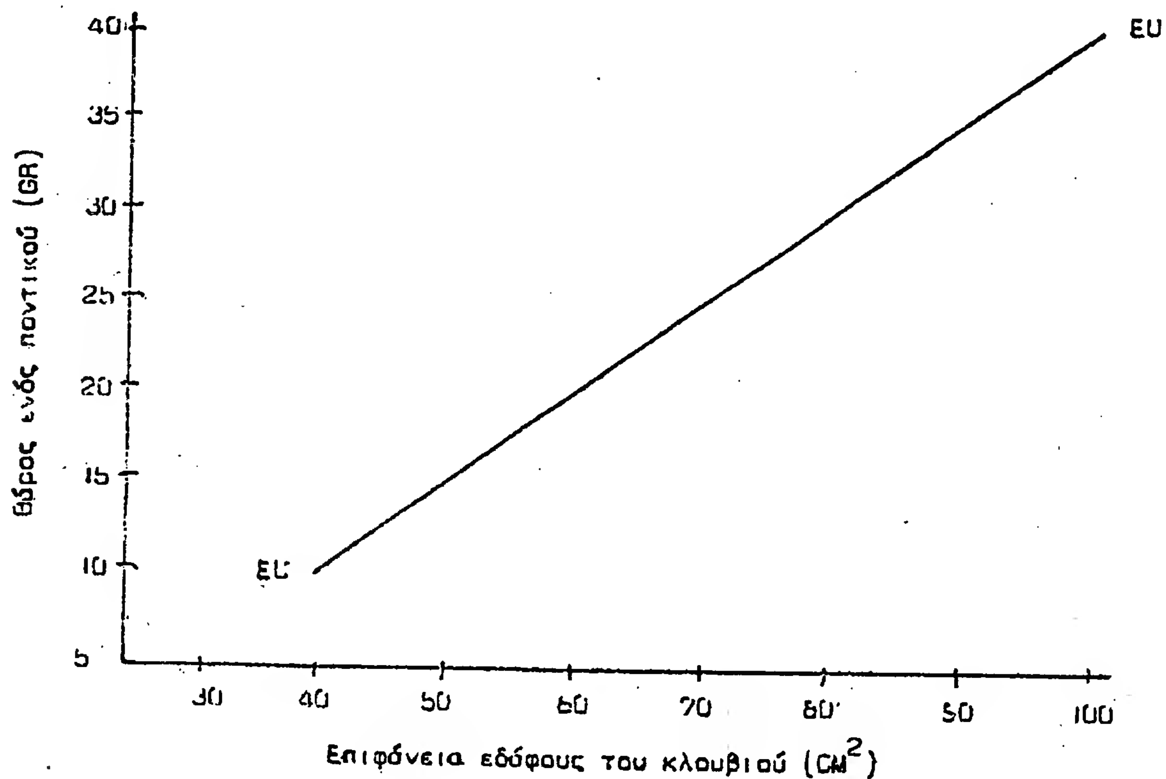
Με "επιφάνεια νοείται το αποτέλεσμα της εσωτερικής και οριζόντιας μέτρησης του κλουβιού βάσει του μήκους και του πλάτους και όχι το μήκος και το πλάτος του δαπέδου

του κλουβιού.

Για τον ορισμό του "ύψους του κλουβιού" βλέπε τη σημείωση του πίνακα 6. Τα ανοίγματα των βροχίδων σε συρμάτινα δικτυωτά δάπεδα δεν πρέπει να ξεπερνούν τα 10X10 mm για τους νεοσσούς και 25X25 mm για τα πουλερικά και τα ενήλικα. Το πάχος του σύρματος θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 2 mm. Η κλίση του εδάφους δεν πρέπει να υπερβαίνει το 14% (8). Οι ποτίστρες πρέπει να έχουν το ίδιο μήκος με τις ταΐστρες. Εφόσον το κλουβί είναι εφοδιασμένο με θηλές ή κύπελα, θα πρέπει κάθε πουλί να έχει πρόσβαση σε δύο θηλές ή σε δύο κύπελα. Τα κλουβιά θα πρέπει να έχουν αιώρες και να επιτρέπουν στα πουλιά που είναι σε χωριστά κλουβιά να βλέπουν το ένα το άλλο.

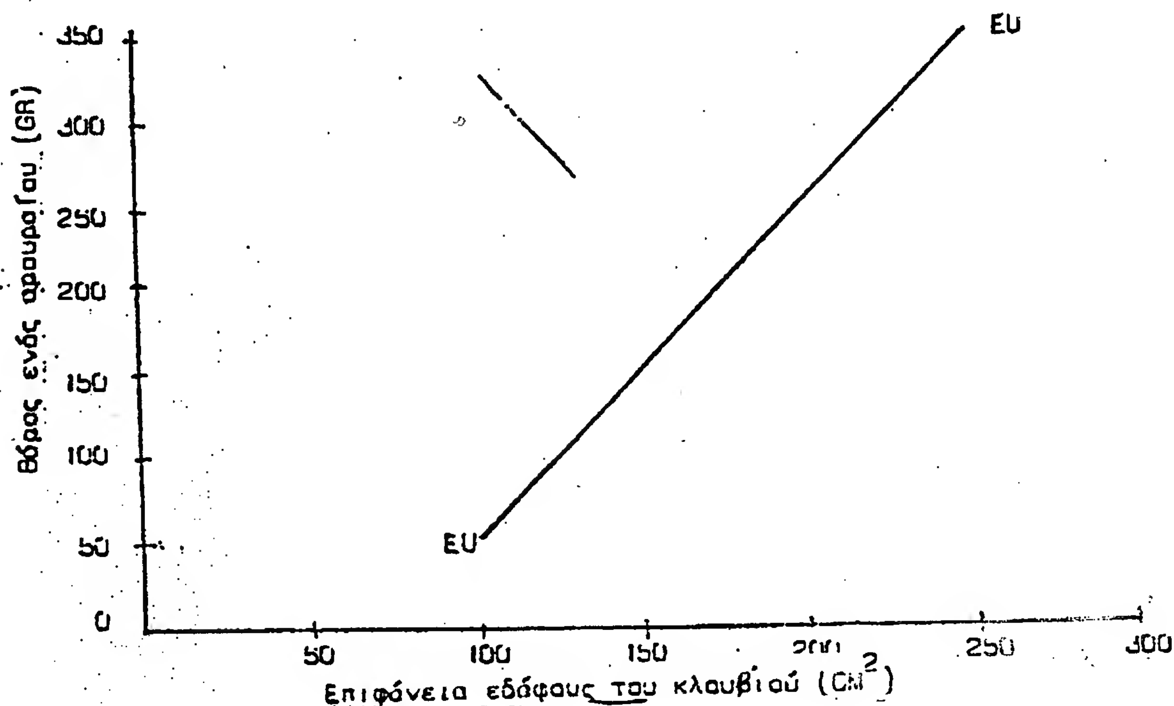
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
Ποντίκια (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)
Ελάχιστη επιφάνεια εδάφους του κλουβιού

Δεδομένου του βάρους του ποντικού, η συνεχής γραμμή, EU-EU δείχνει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να διατίθεται στον ποντικό.

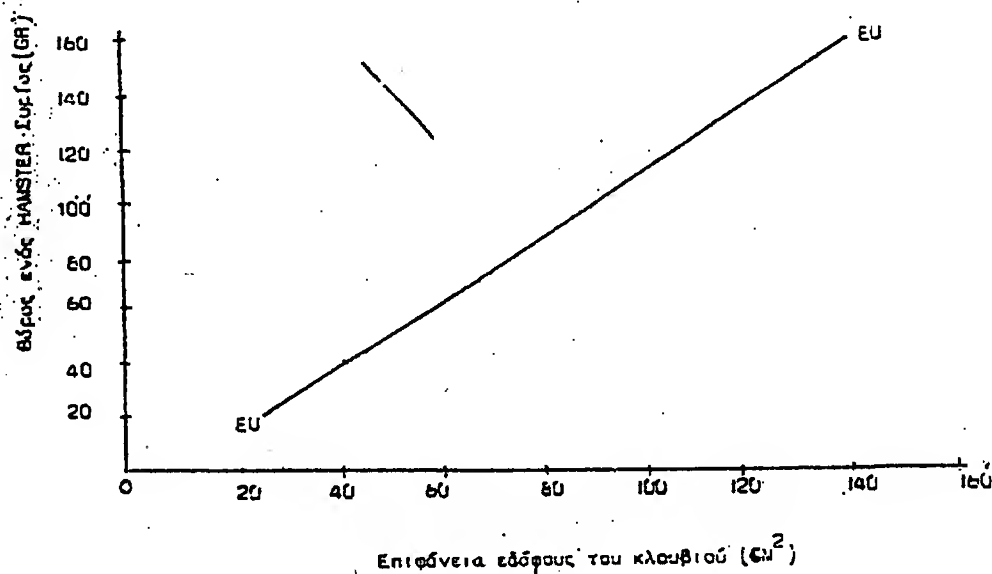
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2
Αρουραίοι (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)
Ελάχιστη επιφάνεια εδάφους του κλουβιού

Δεδομένου του βάρους ενός αρουραίου, η συνεχής γραμμή, EU-EU, δείχνει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να διατίθεται στον αρουραίο.

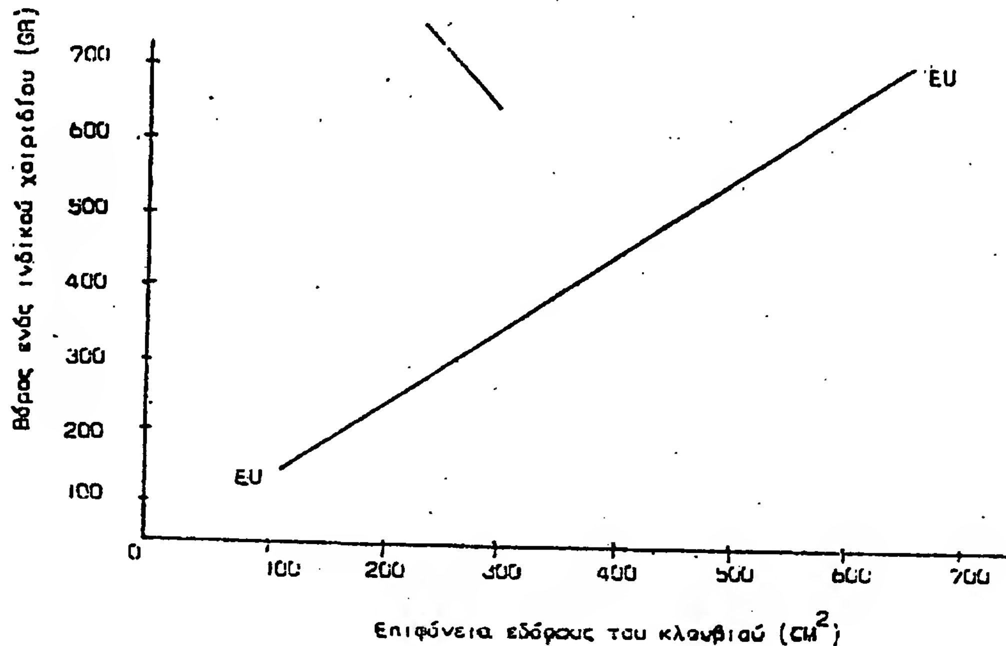
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3
HAMSTER Συρίας (για την εκτροφή και κατά την διάρκεια των διαδικασιών)
Ελάχιστη επιφάνεια εδάφους του κλουβιού

Δεδομένου του βάρους ενός HAMSTER της Συρίας, η συνεχής γραμμή EU-EU, δείχνει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να διατίθεται στο HAMSTER της Συρίας (συριακοί κρίκητοι).

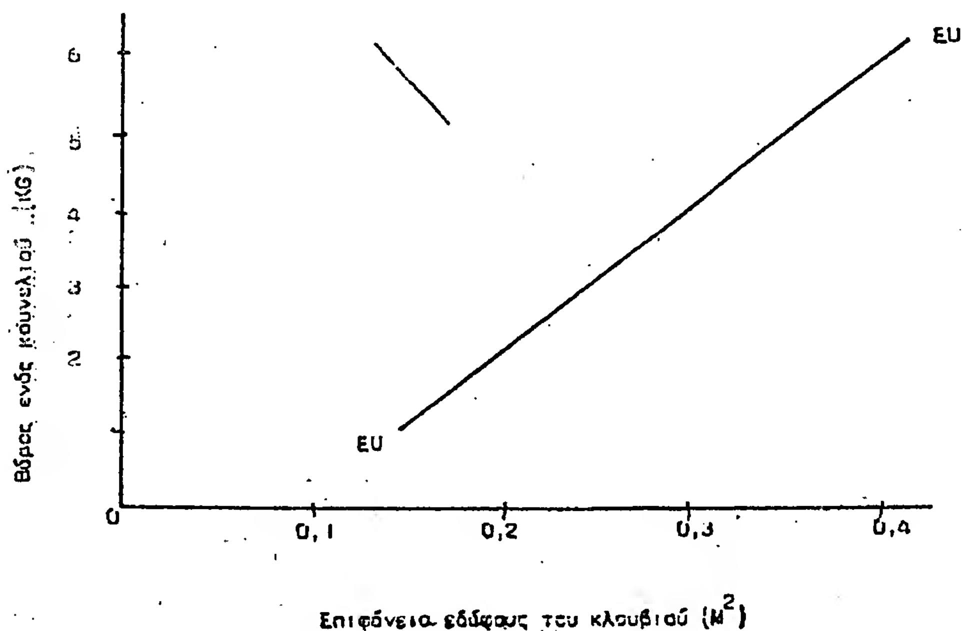
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4
Ινδικά χοιρίδια (εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)
Ελάχιστη επιφάνεια εδάφους του κλουβιού

Δεδομένου του βάρους ενός ινδικού χοιριδίου, η συνεχής γραμμή, EU-EU, δείχνει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να διατίθεται στο ιδνικό χοιρίδιο.

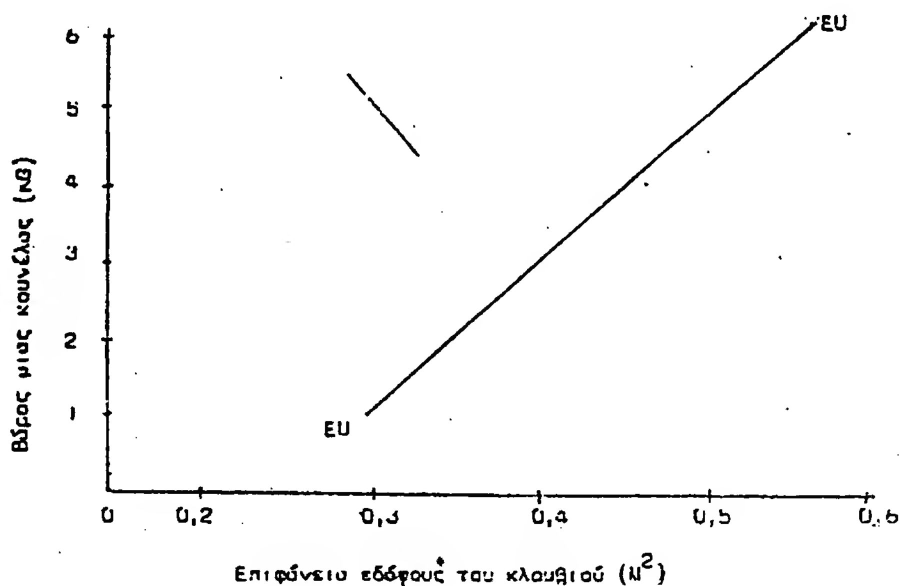
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5
Κουνέλια (για την εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)
Ελάχιστη επιφάνεια εδάφους του κλουβιού

Δεδομένου του βάρους ενός κουνελιού, η συνεχής γραμμή, EU-EU, δείχνει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να διατίθεται σε κάθε κουνέλι.

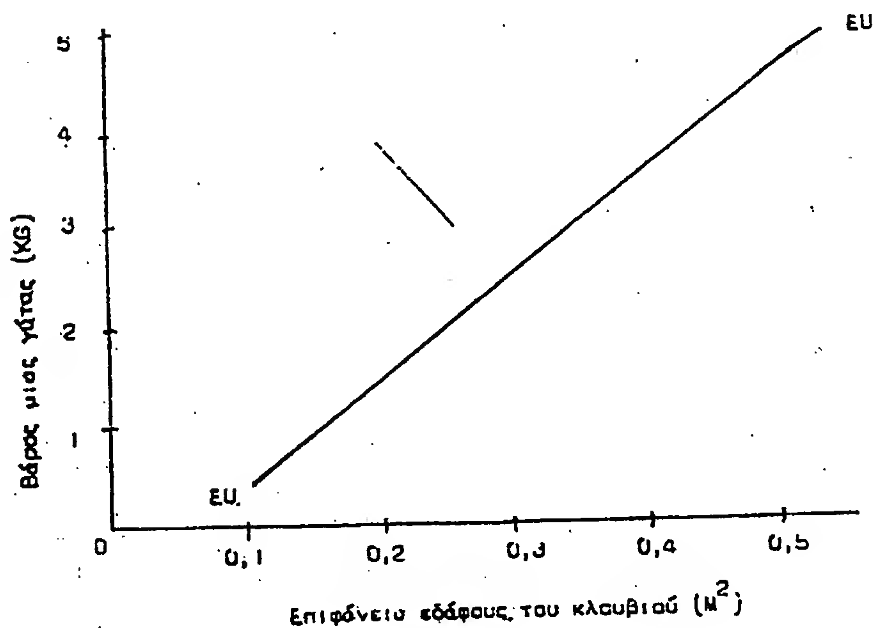
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6
Κουνέλια (κατά την αναπαραγωγή)
Ελάχιστη επιφάνεια εδάφους του κλουβιού για μια μητέρα με το μη απογαλακτισμένο νεογνό της.

Δεδομένου του βάρους μιας κουνέλας, η συνεχής γραμμή, EU-EU, δείχνει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να διατίθεται στην κουνέλα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7
Γάτες (για εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)
Ελάχιστη επιφάνεια εδάφους του κλουβιού

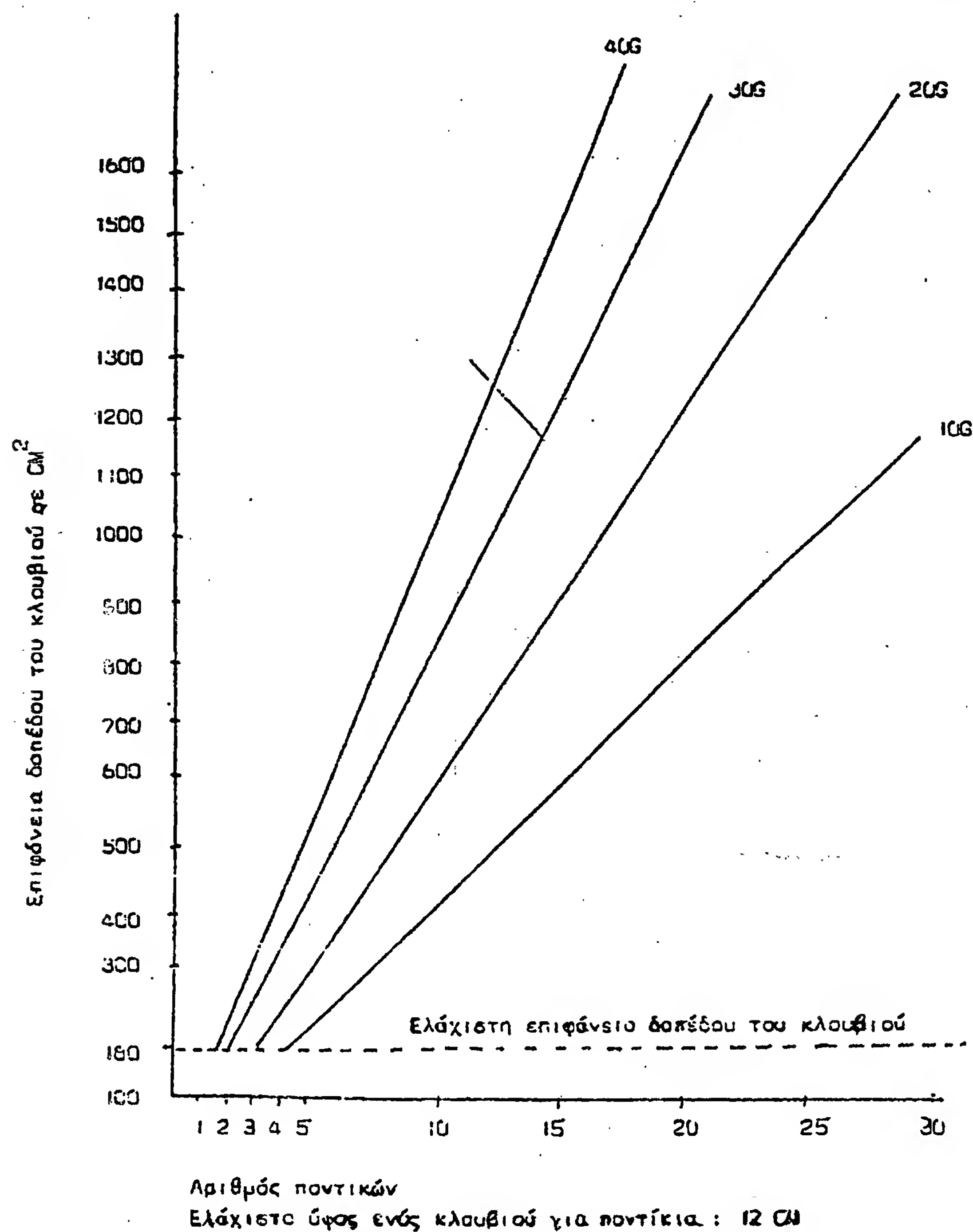
Δεδομένου του βάρους μιας γάτας, η συνεχής γραμμή, EU-EU, δείχνει την ελάχιστη επιφάνεια που θα πρέπει να διατίθεται στη γάτα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8

Ενδείξεις για τον καθορισμό της σχέσης μεταξύ του αριθμού των ποντικών ανά κλουβί και της επιφάνειας δαπέδου του κλουβιού (για εκτροφή και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών)

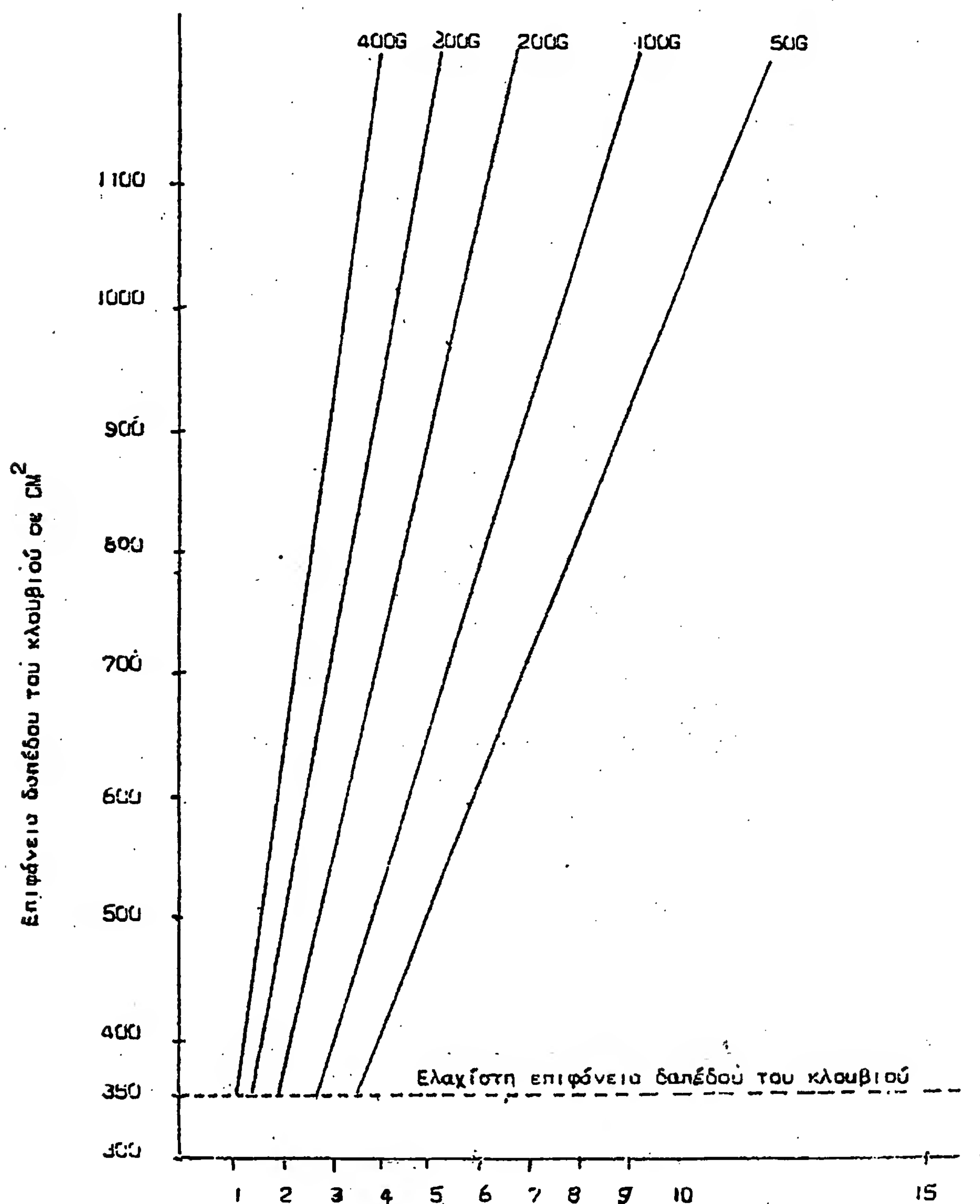
Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και ανταποκρίνονται στη γραμμή, EU-EU του διαγράμματος 1.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9

Ενδείξεις για τον καθορισμό της σχέσης μεταξύ του αριθμού των αρουραίων ανά κλουβί και της επιφάνειας δαπέδου του κλουβιού (αποθεματοποίηση και διαδικασίες)

Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και ανταποκρίνονται στη γραμμή EU-EU του διαγράμματος 2.

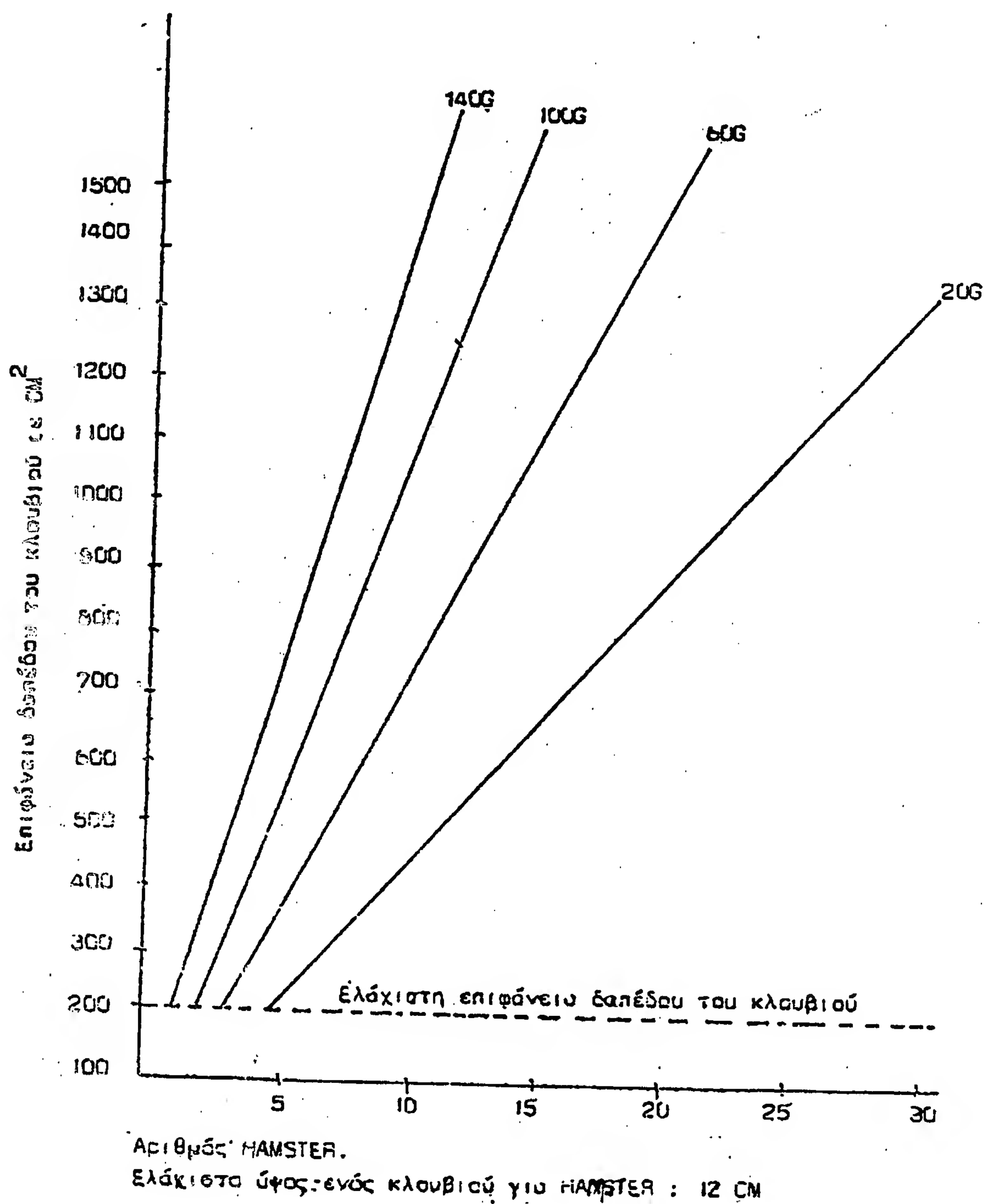
Αριθμός αρουραίων

Ελάχιστο ύψος του κλουβιού για αρουραίους : 14 CM

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10

Ενδείξεις για τον καθορισμό της σχέσης μεταξύ του αριθμού των HAMSTER ανά κλουβί και της επιφάνειας δαπέδου του κλουβιού (αποθεματοποίηση και διαδικασίες)

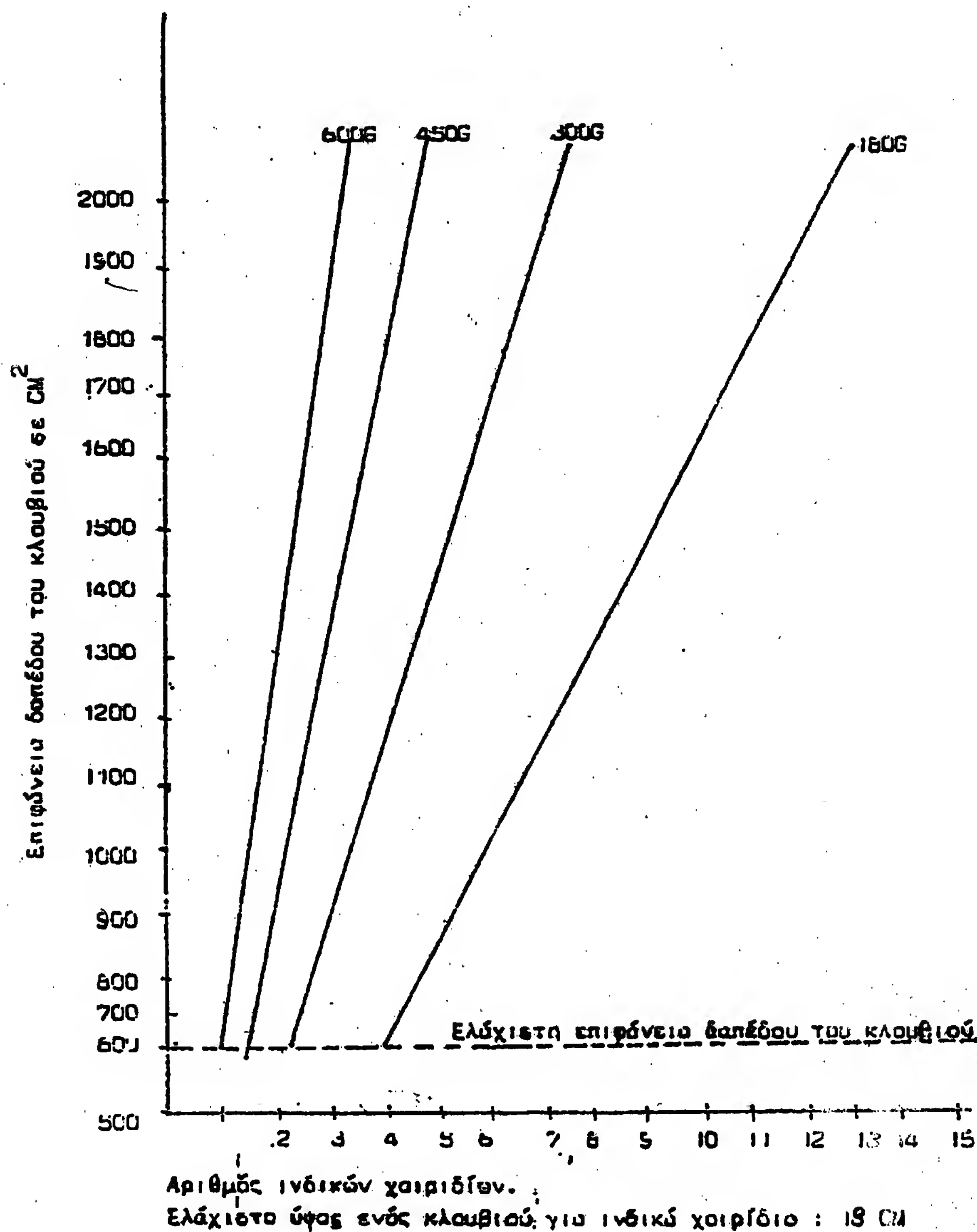
Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και ανταποκρίνονται στη γραμμή EU-EU του διαγράμματος 3.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11

Ενδείξεις για τον καθορισμό της σχέσης μεταξύ του αριθμού των ινδικών χοιριδίων ανά κλουβί και της επιφάνειας δαπέδου του κλουβιού (αποθεματοποίηση και διαδικασίες)

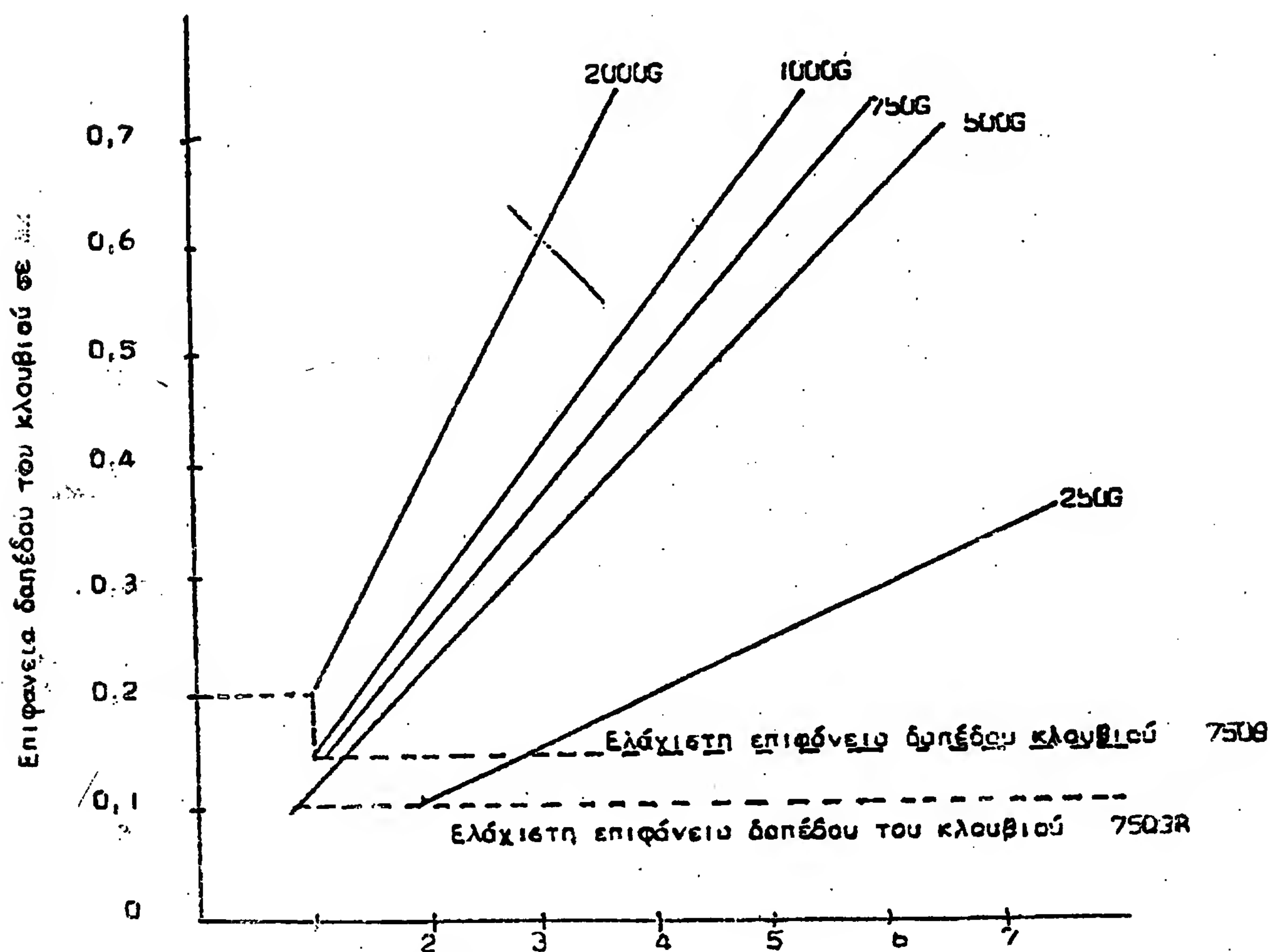
Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και ανταποκρίνονται στη γραμμή EU-EU του διαγράμματος 4.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12

Ενδείξεις για τον καθορισμό της σχέσης μεταξύ του αριθμού κουνελιών ανά κλουβί και της επιφάνειας του δαπέδου του κλουβιού (αποθεματοποίηση και διαδικασίες)

Οι γραμμές αντιπροσωπεύουν τα μέσα βάρη και ανταποκρίνονται στη γραμμή EU-EU του διαγράμματος 5.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Στατιστικοί Πίνακες
και
Επεξηγηματικές σημειώσεις για τη συμπλήρωσή τους
σε εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 27 και 28
της Σύμβασης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τα άρθρα 27 και 28 της Σύμβασης, κάθε Μέρος συγκεντρώνει στατιστικά στοιχεία που έχουν σχέση με διάφορες φάσεις των διαδικασιών που προβλέπονται από τη Σύμβαση και κοινοποιεί αυτά τα στοιχεία στο Γενικό Γραμματέα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που τα δημοσιεύει.

Κάθε Μέρος μπορεί να επιλέγει τη μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί για τη συγκέντρωση των στοιχείων και φυσικά μπορεί να συγκεντρώσει συμπληρωματικά στατιστικά στοιχεία για τις εθνικές ανάγκες. Για διευκόλυνση του Γενικού Γραμματέα πρέπει τα στοιχεία που του κοινοποιούνται να είναι συγκρίσιμα και να αντιστοιχούν στους συνημμένους πίνακες. Τα στοιχεία συγκεντρώνονται κάθε ημερολογιακό έτος.

ΓΕΝΙΚΑ

Τα ζώα που καταμετρώνται είναι αυτά που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν κατά τρόπο που μπορεί να τους προκαλέσει μόνιμες βλάβες, πόνους, ταλαιπωρίες ή αγωνία (βλέπε άρθρο 1.2.γ της Σύμβασης). Η καταμέτρηση γίνεται όταν τα ζώα χρησιμοποιηθούν σε μια διαδικασία. Κάθε ζώο καταμετράται μια φορά σε έναν πίνακα. Τα ζώα που δεν υποβάλλονται σε διαδικασίες του τύπου που ορίζεται στο άρθρο 1.2.γ., δεν καταμετρώνται στη συγκέντρωση των στατιστικών στοιχείων σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

Λόγω της φύσης της βιολογικής έρευνας είναι αναπόφευκτο ότι υπάρχουν περιπτώσεις όπου είναι δύσκολο να καθοριστεί σε ποιά στήλη του πίνακα πρέπει να ενταχθεί ένα ζώο που έχει χρησιμοποιηθεί σε μια διαδικασία. Δεν υπάρχει σωστός ή λανθασμένος τρόπος επίλυσης του προβλήματος· είναι ένα θέμα προσωπικής επιλογής. Με επιφύλαξη των οδηγιών που μπορούν να δώσουν οι αρμόδιες αρχές, είναι στην αρμοδιότητα του επιστήμονα να καθορίσει σε ποιά στήλη πρέπει να αναγραφεί το κάθε ζώο.

Είναι, εν τούτοις, βασικό να προσεχθεί το ότι κανένα ζώο δεν πρέπει να καταμετράται δύο φορές στον ίδιο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Αριθμός και είδη ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες

Σ'αυτόν τον πίνακα, ο συνολικός αριθμός των ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες αναφέρεται κατανεμημένος ανά τύπους ή κατηγορίες ζώων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες για επιλεγμένους σκοπούς

Αυτός ο πίνακας έχει σαν στόχο να δείξει τον αριθμό των ζώων που χρησιμοποιούνται στους ακόλουθους κύριους τομείς: βασική έρευνα, ανάπτυξη νέων προϊόντων, τέστ μη βλάβης, διαγνώσεις ασθενειών, εκπαίδευση και επιμόρφωση. Στη στήλη 1 η λέξη "ιατρικές" περιλαμβάνει και την κτηνιατρική.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες για επιλεγμένους σκοπούς για την προστασία των ανθρώπων, των ζώων και του περιβάλλοντός τους μέσω των τοξικολογικών τέστ και τέστ μη βλάβης

Αυτός ο πίνακας έχει σαν στόχο να δώσει μια πιο λεπτομερή παρουσίαση των διαδικασιών που πραγματοποιούνται για τη γενική προστασία των ανθρώπων, των ζώων και του περιβάλλοντος εκτός από ιατρικούς σκοπούς. Η στήλη 6 περιλαμβάνει τις βλαβερές ακτινοβολίες

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες που αφορούν ασθένειες ή πόνους

Αυτός ο πίνακας έχει σαν στόχο να καθορίσει τον αριθμό των ζώων, που χρησιμοποιούνται για ιατρικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένης και της κτηνιατρικής, αναφερόμενου ειδικότερα σε τρεις τομείς ανθρώπινων ασθενειών που απασχολούν κυρίως την κοινή γνώμη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες που απαιτούνται από τη νομοθεσία

Η στήλη "ενδιαφερόμενο Μέρος μόνο" συμπληρώνεται μόνο αν η διαδικασία απαιτείται από τη νομοθεσία του Μέρους όπου γίνεται η διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών υποχρεώσεων στις οποίες υπόκειται αυτό το Μέρος (για παράδειγμα σαν Μέρος της Σύμβασης για την εκπόνηση μιας Ευρωπαϊκής Φαρμακοποιίας και σαν κράτος Μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων).

Η στήλη "άλλα Μέρη μόνο" συμπληρώνεται μόνο αν η διαδικασία προορίζεται για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις άλλων χωρών εκτός του Μέρους, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών απαιτήσεων και των απαιτήσεων των συμβάσεων στις οποίες δεν συμμετέχει.

Η στήλη "οι δύο" χρησιμοποιείται όταν η διαδικασία προορίζεται για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις και των δύο ομάδων: σ'αυτή την περίπτωση, δεν αναγράφεται τίποτα στις άλλες δύο στήλες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Αριθμός και είδη ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες ανά (έτος) ανά (μέρος)

Ποντίκια (Mus musculus)
Αρουραίοι (Rattus norvegicus)
Ινδικά χοιρίδια (cavia porcellus)
Άλλα τρωκτικά (άλλα Rodentio)
Κουνέλια (Oryctolagus cuniculus)
Ανθρωποειδείς πίθηκοι (Hominoidea)
Άλλα πιθηκοειδή (Cercopithecoidea & Ceboidea)
Προπιθηκοειδή (Prosimia)
Σκύλοι (Canis Familliaris)
Γάτες (Felis Catus)
Άλλα σαρκοφάγα (άλλα Carnivora)
Άλογα, γαϊδούρια και διασταυρώσεις (Equidae)
Χοίροι (Sus)

Αιγοπροβατοειδή (Capro & Ovis)
Βοοειδή (Bos)
Άλλα θηλαστικά (άλλα Mammilia)
Πουλιά (Aves)
Ερπετά (Reptilia)
Αμφίβια (Amphibia)
Ψάρια (Pisces)
ΣΥΝΟΛΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες για επιλεγμένους σκοπούς ανά (έτος) ανά (Μέρος)

	1	2	3	4	5
	Βιολογικές μελέτες (συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών) βασικής φύσης	Ανακάλυψη. Ανάπτυξη και έλεγχος ποιότητας (συμπεριλαμβάνονται τα τεστ μη βλάβης) των προϊόντων ή ιατρικών εργαλείων ιατρικής και κτηνιατρικής	Διάγνωση ασθενειών	Προστασία των ανθρώπων, των ζώων και του περιβάλλοντος από τεστ τοξικολογίας ή άλλα τεστ μη βλάβης	Εκπαίδευση και επιμόρφωση
Όλα τα είδη					
Επιλεγμένα είδη					
Τρωκτικά και κουνέλια					
Σκύλοι και Γάτες					
Πιθηκοειδή					

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες για τους επιλεγμένους στόχους για την προστασία του ανθρώπου, των ζώων και του περιβάλλοντος με τοξικολογικούς ή άλλους ελέγχους μη βλάβης κατά το (έτος) στο (Μέρος).

Λεπτομερής ταξινόμηση του σημείου 4 του πίνακα.

	1	2	3	4	5	6
	Ουσίες που χρησιμοποιούνται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κυρίως στη Γεωργία	Ουσίες που χρησιμοποιούνται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κυρίως στη βιομηχανία	Ουσίες που χρησιμοποιούνται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κυρίως για οικιακή χρήση	Ουσίες που χρησιμοποιούνται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κυρίως σαν καλλυντικά ή προϊόντα υγιεινής του σώματος	Ουσίες που χρησιμοποιούνται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σαν πρόσθετα τροφών που χρησιμοποιούνται από τον άνθρωπο	Ενδεχόμενοι αληθινοί κίνδυνοι μολύνσεων στο γενικό περιβάλλον
Όλα τα είδη						
Επιλεγέντα είδη						
Τρωκτικά και κουνέλια						
Σκύλοι και Γάτες						
Πιθηκοειδή						

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες που αφορούν ασθένειες ή διαταραχές κατά το (έτος) στο (Μέρος)

	1	2	3	4
	Καρκίνος (εξαιρουμένων των τεστ με καρκινογόνους κινδύνους)	Καρδιοαγγειακές ασθένειες	Νευρικές και ψυχολογικές διαταραχές	Άλλες ανθρώπινες και ζωικές ασθένειες
Όλα τα είδη				
Επιλεγμένα είδη				
Τρωκτικά και κουνέλια				
Σκύλοι και Γάτες				
Πιθηκοειδή				

Σημείωση: Όταν μια διαδικασία αναφέρεται στον καρκίνο σε όλα τα σημεία, από το 2 έως το 4, η ταξινόμηση καρκίνου θα πρέπει να εφαρμόζεται κατά προτίμηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Αριθμός ζώων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες που απαιτούνται από τη νομοθεσία κατά το (έτος) στο (Μέρος)

	Ενδιαφερόμενο Μέρος, μόνο	Άλλα μέρη μόνο	Και τα δύο
Όλα τα είδη			
Επιλεγμένα είδη			
Τρωκτικά και κουνέλια			
Σκύλοι και Γάτες			
Πιθηκοειδή			

Άρθρο δεύτερο

Με αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια εφαρμογής των διατάξεων της κυρούμενης Σύμβασης.

Άρθρο τρίτο

1. Οι παραβάτες των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 της Σύμβασης, που κυρώνεται με τον παρόντα νόμο τιμωρούνται με τις προβλεπόμενες από την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ν.1197/1981 (ΦΕΚ 240 Α') ποινές.

2. Τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ν.1197/1981 πρόστιμα αναπροσαρμόζονται από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου από 10.000 έως 100.000 δραχμές.

Άρθρο τέταρτο

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 20 Φεβρουαρίου 1992

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ **ΑΝΤ. ΣΑΜΑΡΑΣ**	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ **ΙΩ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ**
ΓΕΩΡΓΙΑΣ **Σ. ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ**	ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ **ΜΙΧ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 21 Φεβρουαρίου 1992

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΜΙΧ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ